

† A N D R E I
Arhiepiscopul Alba Iuliei

M O R A L A Î M P Ă R Ă Ţ I E I

P R E L I M I N A R I I

Tot creștinul dorește să ajungă în Împărăția Cerurilor. Făcând o analogie între Împărăția Cerurilor și împărățiile lumești trecătoare, vom spune că orice împărăție, orice stat, are niște legi. Legea de bază este constituția. Toate aceste legi se întemeiază pe o anumită etică.

Legea Împărăției Cerurilor se întemeiază pe o morală specială, pe o spiritualitate unică și desăvârșită. Ea ne-a fost lăsată de Domnul Iisus Hristos. Această morală creștină pe care se întemeiază legile Împărăției lui Dumnezeu o găsim în Sfintele Scripturi și în scrierile Sfinților Părinți.

Împărăția Cerurilor este proclamată în capitolele 3 și 4 ale Evangheliei după Matei. În capitolele 5, 6 și 7 – cunoscute sub numele de *Predica de pe Munte* – este expusă morala care domnește în această Împărăție.

Chiar dacă mulți s-au oprit asupra Predicii de pe Munte, ne vom opri și noi, spunând, din perspectiva anunțată, că aceasta este o adevărată „Constituție” a Împărăției lui Dumnezeu.

Vom face referiri la unii Sfinți Părinți preocupați de acest text și la scrieri cu conținut moral accesibile tuturor, pentru că dorim să fie de folos această carte celor ce tânjesc să fie „cetățeni” loiali ai Împărăției lui Dumnezeu.

Știm că în vremurile noastre se citește puțin, dar insistăm, așa cum o face Sfântul Ioan Damaschinul, zicând: *“Să batem, deci la paradisul preafrumos al Scripturilor, la paradisul cel cu bun miros, cel prea dulce, cel preafrumos, cel ce răsună la urechile noastre cu tot felul de cântări ale păsărilor spirituale purtătoare de Dumnezeu, cel care se atinge de inima noastră, care o mângâie când este întristată, o potolește când este mâniată și o umple de o bucurie veșnică...”*¹

Să citim și să ne documentăm. Legile „Împărăției” trebuie cunoscute și aplicate. Sfântul Marcu Ascetul ne spune că *“Domnul e ascuns în poruncile Sale. Iar cei ce-L caută, Îl găsesc pe măsura împlinirii lor”*.²

1. „Paradisul preafrumos al Scripturilor”

Sfântul Ioan Damaschinul ne îndeamnă să batem la poarta „Paradisului preafrumos al Scripturilor”.

Ce legătură are această sintagmă cu omul duhovnicesc vom vedea imediat. Omul duhovnicesc, așa cum am mai amintit, este în stare să pătrundă Sfintele Scripturi, în înțelesul lor tainic.

¹ Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, Editura Scripta, 1993, p.180

² Sf. Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, 190; Filocalia 1, Sibiu, 1947, p.247

Ne aducem aminte că în perioada creștinismului primar unul dintre cei mai vestiți părinți nevoitori era Sfântul Antonie cel Mare. Cu nedumeririle, cu întrebările, cu neliniștile lor îl abordau atât ucenicii, cât și credincioșii veniți de departe. Într-o bună zi, cineva i-a pus o întrebare din cartea Leviticului. O întrebare grea, legată de un text, text pe care nu-l înțelegea nici Sfântul Antonie cel Mare. Și atunci ce a făcut? Ne relatează ucenicul său, Ava Ammona, că a ieșit Sfântul Antonie în pustie. Și Ava Ammona a mers tiptil pe urmele lui. Sfântul Antonie, când s-a văzut singur, a întins mâinile la cer și a zis: „Doamne, trimite-l pe Moise să-mi tâlcuiască acest verset, pentru că el l-a scris prin inspirație de la Tine. Trimite-l pe Moise!” Și Ava Ammona a auzit glasul, nu l-a înțeles, dar a auzit glasul lui Moise care îi tâlcuia Sfântului Antonie cel Mare Scripturile.³

Omul duhovnicesc are deci posibilitatea să pătrundă înțelesul Scripturilor. Și de aceea ne vom ocupa tocmai de importanța citirii, pătrunderii și nutririi cu cuvântul Scripturilor, al Scripturilor numite *“Paradis prea frumos”* de către Sfântul Ioan Damaschinul.

Nu este pentru omul credincios doar un exercițiu frumos, nu este nici doar o cale de a se îmbogăți din punctul de vedere al cunoștințelor, ci, omul citind Scripturile, se nutrește. Trăim într-o lume pragmatică. Din orice demers omul dorește să câștige. Cel mai mare câștig, referitor la formarea lui duhovnicească, îl are omul citind Sfânta Scriptură.

Mântuitorul, în Evanghelia de la Matei, ne spune așa: *„Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu”*.⁴ Sfânta Scriptură cuprinde cuvintele ieșite din gura lui Dumnezeu. Dumnezeu a revelat, a descoperit Sfânta Scriptură.

Ne spune Sfântul Apostol Pavel în a doua Epistolă către Timotei: *„Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățatură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate”*.⁵ Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu. Și atunci, în mod logic, mergând pe acest fir, omul citind Scripturile îl cunoaște pe Dumnezeu. Dumnezeu ni se descoperă prin Scripturi. Nu numai prin Scripturi, ci și prin Sfânta Tradiție și prin firea înconjurătoare.

Domnul Iisus Hristos într-o dispută cu fariseii, în Evanghelia de la Ioan, zice așa: *„Cercetați Scripturile că socotiți că în ele aveți viață veșnică. Și acelea sunt care mărturisesc despre Mine”*.⁶ Scripturile mărturisesc despre Domnul Hristos, iar Domnul Hristos mărturisește despre Tatăl, despre Dumnezeu Tatăl și toată această lucrare se face „în” Duhul Sfânt.

La începutul Epistolei către Evrei ne spune Sfântul Apostol Pavel lucrul următor, care încă o dată ne convinge de faptul că Scripturile sunt Paradisul preafrumos, sunt Paradisul cel dumnezeiesc: *„După ce Dumnezeu odinioară, în multe rânduri și-n multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin proroci, în zilele*

³ Pentru Avva Antonie 28, *Pateric*, Alba Iulia, 1990, p.12

⁴ *Matei* 4, 4

⁵ *2 Timotei* 3, 16

⁶ *Ioan* 5, 39

acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, pe care L-a pus moștenitor a toate și prin care a făcut și veacurile”.⁷

Ceea ce ne-a grăit nouă Dumnezeu prin Fiul este cuprins în Cartea Cărților, este cuprins în Sfânta Scriptură, paradisul preafrumos în care găsim nutremânt sufletesc.

Folosul citirii Scripturilor ni-l arată Sfântul Ioan Damaschinul: *”Întocmai ca un copac sădit la izvoarele apelor, tot astfel și sufletul udat cu dumnezeiasca Scriptură se îngrașă și dă rod copt, credința ortodoxă. Se împodobește cu frunze întotdeauna verzi, adică cu fapte plăcute lui Dumnezeu. Prin Sfintele Scripturi suntem îndreptați spre virtute în contemplație netulburată.*

În ele găsim îndemn spre orice fel de virtute și îndepărtare de la toată răutatea. Dacă suntem iubitori de învățătură, vom fi și cu multă învățătură, căci prin silință, prin osteneală și prin harul lui Dumnezeu, se duc la bun sfârșit toate. Cel care cere, primește. Cel care caută, găsește și celui care bate, i se va deschide. Să batem deci la Paradisul preafrumos al Scripturilor; la Paradisul cel cu bun miros; cel prea dulce; cel preafrumos; Cel ce răsună la urechile noastre cu tot felul de cântări ale păsărilor spirituale purtătoare de Dumnezeu; Cel care se atinge de inima noastră care o mângâie când este întristată; O potolește când este mâniată și o umple de o bucurie veșnică care ne înalță mintea pe spatele strălucitor ca aurul și prea luminat al porumbiței dumnezeiești și o suie cu aripile prea strălucitoare către Fiul Unul născut și moștenitorul, sădătorul viei celei spirituale și prin El o duce la Tatăl Luminilor.

Să nu batem superficial, ci mai de grabă cu osârdie și cu stăruință. Să nu trândăvim de a bate, căci în chipul acesta ni se va deschide. Dacă citim o dată, de două ori și nu înțelegem ceea ce citim, să nu trândăvim, ci să stăruim, să medităm, să întrebăm. Căci spune Scriptura: întreabă pe tatăl tău, și-ți va vesti și pe bătrânii tăi, și-ți vor spune.

Cunoștința nu este a tuturor. Să scoatem din izvorul paradisului apă veșnic curgătoare și preacurată, care saltă spre viață. Să ne veselim să ne desfătăm fără saț, căci are un har nesfârșit”.⁸

Din acest citat reținem o expresie: cunoștința nu este a tuturor. Sfântul Ioan Damaschinul ne îndeamnă să citim Scripturile, să batem la Paradisul cel preafrumos al Scripturilor. Scriptura ne mângâie sufletul, ni-l înveselește, ea fiind, așa cum ne spune Mântuitorul, hrană. Dar cunoștința nu este a tuturor. Noi păcătoși fiind, încă nepurificați de răutăți, nu suntem în măsură să pătrundem Scripturile, așa cum, de exemplu, le pătrundea Sfântul Antonie cel Mare, vorbind cu Moise, datorită sfințeniei sale sufletești.

Nu numai Sfântul Ioan Damaschinul ne spune că nu este a tuturor cunoștința. Noi păcătoșii trebuie să ne călăuzim după scrierile Sfinților Părinți, să-i întrebăm pe ei. Să-i întrebăm, de asemenea, pe duhovnicii noștri, atunci când ne încurcăm citind Scripturile.

⁷ Evrei, 1, 1-2

⁸ Sf. Ioan Damaschin, *op. cit.*, p.181

Sfântul Petru, în acest sens, are în a doua Epistolă o povață valabilă până la sfârșitul veacurilor: *”Aceasta știind mai dinainte, că nici o prorocie a Scripturii nu se tâlcuiește după socotința fiecăruia, pentru că niciodată proorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit purtați fiind de Duhul Sfânt”*.⁹

Dacă Scripturile li s-au descoperit oamenilor sfinți ai lui Dumnezeu, dacă oamenii sfinți ai lui Dumnezeu, purtați fiind de Duhul Sfânt, au grăit, atunci tot oamenii sfinți sunt în stare să le tâlcuiască, să le înțeleagă, să le deslușească credincioșilor înțelesul profund al Scripturilor.

Tot omul, tot creștinul, are la îndemână paradisul preafrumos al Scripturilor. Trebuie să bată la poarta lui, să intre în Paradisul acesta, să se nutrească cu cuvântul Scripturii. Dar atunci când își dă seama că nu înțelege, cunoștința nefiind a tuturor, trebuie să întrebe. Trebuie să se lase călăuzit de oamenii sfinți ai lui Dumnezeu.

Și ce se întâmplă totuși dacă nu întreabă? Vedem foarte bine ce se întâmplă, în lumea în care trăim: omul păcătos tâlcuiește Scriptura după mintea lui, o înțelege eronat, și în felul acesta s-au născut și se nasc sectele religioase; o foarte mare puzderie de secte religioase.

Referitor la Sfânta Scriptură și-au spus părerea oamenii autorizați. Ne vom opri asupra unui citat dintr-o carte scrisă de părintele Ilarion Felea, carte ce se intitulează *„Religia iubirii”*. Este cunoscut faptul că părintele Ilarion Felea a fost un mare teolog din perioada interbelică care a murit mărturisindu-L pe Hristos în temnița de la Aiud. El, printre alte cărți, a scris și această carte, *„Religia iubirii”*, închinată religiei creștine.

Din capitolul intitulat *„Biblia”*, cităm câteva fraze: *“Sunt trei cărți pe care este dator să le citească și să le mediteze fiecare om: «Cartea naturii», «Cartea sufletului» și «Cartea vieții» care este Biblia. În toate se descoperă înțelepciunea, pronia, bunătatea și iubirea lui Dumnezeu, dar mai ales în Biblie, în dumnezeiasca Scriptură. Între toate cărțile omenirii Biblia ocupă un loc unic, o poziție excepțională. Biblia este CARTEA, Cartea prin excelență, Cartea cărților, cartea sfântă, Sfânta Scriptură, cartea vieții, cartea luminii, cartea mântuirii, cartea înțelepciunii eterne, cartea inspirată de Dumnezeu. E cartea cea mai citită, cea mai studiată și cea mai răspândită, cartea cea mai populară dintre toate cărțile omenirii, cartea celei mai avansate culturi, cartea din care sorb oamenii elixirul vieții, băutura nemuririi, înțelepciunea divină. E tradusă și tâlcuită în mii de limbi, e tipărită în mii și milioane de exemplare.*

S-au scris nenumărate poezii frumoase, dar poezia psalmilor e neîntrecută; s-au scris multe cărți de filozofie, dar cărțile de înțelepciune ale Bibliei sunt neîntrecute; s-au scris biografii alese, dar Evangheliile sunt neîntrecute; s-au scris parabole și cuvântări celebre dar cele ale Mântuitorului sunt neîntrecute”.¹⁰

Ne-am oprit deci la o metaforă: *Paradisul cel preafrumos al Scripturilor*. Ne-am exprimat întrucât Sfântul Ioan Damaschinul, vrând să ne convingă cât de

⁹ 2 Petru, 20, 21

¹⁰ Ilarion Felea, *Religia Iubirii*, Arad, 1946, p.347

importante sunt Sfintele Scripturi pentru noi și lecturarea lor, zice așa: „*Să batem la Paradisul preafrumos al Scripturilor, la Paradisul cel cu bun miros, cel prea dulce, cel frumos, cel ce răsună la urechile noastre cu tot felul de cântări, cel care ne atinge inima, care o mângâie când este întristată, o potolește când este mâniată și o umple de o bucurie veșnică*”.¹¹

Nu numai Sfântul Ioan Damaschinul sublinia importanța Sfintelor Scripturi pentru noi, importanța lecturării Scripturilor, ci toate spiritele alese, toți oamenii deosebiți au subliniat acest adevăr. Iată, unul dintre reprezentanții de marcă ai culturii românești din perioada interbelică, Simion Mehedinți, ne-a lăsat o lucrare intitulată *Creștinismul românesc*. În această lucrare, spune la un moment dat un adevăr pe care îl vom repeta mereu: „*Un popor, ca și orice om în parte, atâta prețuiește cât a înțeles din Evanghelia și cât poate să urmeze învățaturii lui Iisus*”.¹²

Noi atâta prețuim cât am înțeles și cât punem în practică din învățatura lui Iisus. Ca să putem pune în practică învățatura lui Iisus trebuie să o și cunoaștem, de aceea ne-am propus să analizăm, din Evanghelia după Matei, „Predica de pe Munte”.

Un sceptic și-ar putea pune întrebarea: dar e absolut necesară cunoașterea Evangheliei lui Hristos, cunoașterea Scripturilor? Pentru noi, oameni păcătoși, e absolut necesară cunoașterea Scripturilor. Oamenii sfinți, oamenii care au depășit toate neputințele firii, oamenii care au ajuns într-o legătură intimă cu Dumnezeu, cei ce vorbesc cu Dumnezeu “față către față”, nu mai au nevoie de Scripturi. Nu vom mai avea nici noi nevoie de Sfânta Scriptură în viața de dincolo, pentru că Domnul Hristos în mod evident va fi de față și vom vorbi cu El. Dar, până atunci, încă pe cale fiind și încă luptându-ne cu patimile, avem nevoie de Sfintele Scripturi.

În acest sens se exprimă și Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Ar fi trebuit să n-avem nevoie de ajutorul Sfintelor Scripturi, ci să avem o viață atât de curată încât harul Duhului să țină locul Scripturilor în sufletele noastre. Și după cum Sfintele Scripturi sunt scrise cu cerneală, tot așa ar fi trebuit ca și inimile noastre să fi fost scrise cu Duhul cel Sfânt. Dar, pentru că am îndepărtat Harul acesta, haideti să pornim pe o nouă cale ca să-l dobândim iarăși. Prima cale era negreșit cea mai bună și Dumnezeu a arătat aceasta și prin spusele Sale și prin faptele Sale. Dumnezeu n-a vorbit prin scrieri cu Noe, cu Avraam și cu urmașii Lui, cu Iov și cu Moise, ci a vorbit cu ei față către față pentru că a găsit curat sufletul lor. Când însă întregul popor a căzut în păcate grele, atunci da, atunci a fost nevoie de scrieri de table, de însemnarea în scris a tuturor faptelor și cuvintelor lui Dumnezeu. Și vom vedea că același lucru s-a petrecut nu numai pe vremea sfinților din Vechiul Testament, ci și pe vremea sfinților din Noul Testament. Dumnezeu n-a dat ceva scris apostolilor, ci în loc de scrieri le-a făgăduit că le va da harul Duhului Sfânt, zicând: Acela vă va aduce aminte de toate*”.¹³

¹¹ Sf. Ioan Damaschinul, *Ibidem*

¹² Simion Mehedinți, *Creștinismul Românesc*, Anastasia, 1995, p.23

¹³ Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia la Matei*, P.S.R.23, București, 1994, p.15

2. Proclamarea „Împărăției Cerurilor”

Prima parte a „Predicii de pe Munte” o putem intitula **Proclamarea împărăției Cerurilor**, și aceasta are două subdiviziuni: partea narativă, cuprinsă în capitolele 3 și 4 și discursul evanghelic, cuprins în capitolele de la 5 până la 7. Adică prima parte istorisește ce s-a întâmplat, ce-a făcut Domnul Iisus Hristos, iar a doua parte expune învățătura Domnului Iisus Hristos, doctrina cea nouă, vestea cea bună, Evanghelia „Împărăției Cerurilor”.

E importantă *Proclamarea Împărăției Cerurilor* pentru că, la urma urmelor, tot creștinul preocupat de cele sfinte dorește să ajungă în „Împărăția Cerurilor”. Or, în Evanghelia de la Matei, în capitolul 3, se proclamă tocmai „Împărăția Cerurilor”. Iată textul: *În zilele acelea, a venit Ioan Botezătorul și propovăduia în pustia Iudeii spunând: „Pocăiți-vă căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor”. El este acela despre care a zis prorocul Isaia: Glasul celui ce strigă în pustie: „Pregătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui”. Iar Ioan avea îmbrăcămintea lui din păr de cămilă și cingătoare de piele în jurul mijlocului, iar hrana lui erau lăcuste și miere sălbatică. Atunci a ieșit la el Ierusalimul și toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului și erau botezați de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele. Dar văzând Ioan pe mulți din farisei și saduchei venind la botez, le-a zis: „Pui de vipere, cine va arătat să fugiți de mânia ce va să fie? Faceți deci roadă vrednică de pocăință și să nu credeți că puteți zice în voi înșivă: „Părinte avem pe Avraam”, căci vă spun că Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fiii lui Avraam. Iată, securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc. Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Lui nu sunt vrednic să-I dezleg încălțăminte. Acesta vă va boteza cu Duhul Sfânt și cu foc. El are lopata în mână și va curăți aria Sa și va aduna grâul în jitniță, iar pleava o va arde cu foc nestins”. În acest timp a venit Iisus din Galileea la Iordan la Ioan ca să se boteze de către El. Ioan însă îl oprea zicând: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine?” Și răspunzând Iisus i-a zis: „Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea”. Atunci l-a lăsat, iar botezându-Se Iisus, când ieșea din apă, îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut pogorându-se ca un porumbel și venind peste El. Și iată glas din ceruri zicând: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru care am binevoit”.*¹⁴

Ioan Botezătorul, Înaintemergătorul Domnului, ascet prin excelență, pregătit în pustie pentru această misiune, fusese înștiințat de Duhul Sfânt că Cel peste care se va coborî, El, adică Duhul Sfânt, este Cel Care va boteza cu Duh Sfânt și cu foc. Ioan a venit la Iordan și pregătea lumea pentru vremea lui Mesia, pentru vremea când va veni Hristos. Botezul lui Ioan era botez cu apă. Botezul creștin va fi întemeiat mai târziu de Domnul nostru Iisus Hristos după Înviere, când va trimite pe apostoli în toată lumea să propovăduiască Evanghelia și să boteze în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

¹⁴ Matei 3, 1-17

Veneau mulțimile din Ierusalim să se boteze. Văzându-i pe farisei și saducheii că n-au sinceritate în pocăința lor, Ioan Botezătorul îi muștra: „Pui de vipere, cine va învățat să fugiți de mânia viitoare?”

Trebuie elucidată, referitor la preocuparea oamenilor de atunci și de acum, noțiunea de *pocăință*. Ce este *pocăința*? Nicidecum a te „pocăi”, nu înseamnă a îmbrățișa o altă confesiune în locul celei ortodoxe. Pocăința este un cuvânt slav; în limba română, *pocăință*, vine de la: pacaianie, a-ți părea rău. Însă în greacă acest cuvânt se traduce cu *metanoia*, adică a-ți schimba felul de a gândi, de a vorbi și de a trăi. În acest sens, dă o definiție *pocăinței* Sfântul Ioan Damaschinul: „*Pocăința este întoarcerea cu părere de rău și cu lacrimi de la păcat la virtute și de la diavolul la Dumnezeu*”.¹⁵

Aceasta este pocăința pe care o propovăduia Sfântul Ioan Botezătorul: „*Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor*”. Adică schimbați-vă viața, că iată vine Împăratul, vine Hristos, vine Cel ce deschide Împărăția Cerurilor.

Putem observa o similitudine între cărturarii și fariseii care veneau la Ioan Botezătorul cu fățarnicie, nefăcând o pocăință sinceră, lăudându-se cu strămoșii lor, și noi, oamenii de astăzi. Ei se lăudau cu Avraam, dar Domnul Hristos le-a replicat: „Nu vă lăudați cu Avraam, pentru că Dumnezeu, dacă vrea, din pietrele de pe lângă Iordan poate face fiii lui Avraam. Voi prin faptele voastre să vă arătați că sunteți fiii lui Avraam, că altfel securea este înfiptă la rădăcina pomului și orice pom ce nu face roadă va fi tăiat și aruncat în foc”.

De multe ori nouă ne place să ne lăudăm cu voievozii, cu părinții noștri, cu sfinții noștri, cu martirii noștri. Și, la urma urmei, nu e rău să ne aducem aminte de cei de dinaintea noastră, însă n-am realizat nimic dacă nu le călcăm pe urmă. Ei au trăit creștinește. Nu-i suficient să ne lăudăm cu ei, ci noi înșine, fiecare în parte, trebuie să punem în aplicare Evanghelia Domnului Hristos, pentru că numai atât prețuim, cât împlinim din Evanghelie. Și nu putem împlini Evanghelia dacă n-o cunoaștem, dacă nu o lecturăm; măcar un capitol din Scriptură să citim în fiecare seară.

Este necesar să facem lumină asupra problemei botezului. E clar că Domnul Iisus Hristos S-a botezat cu botezul lui Ioan. Acest botez era botezul pocăinței. Domnul Iisus Hristos n-avea de ce se pocăi, pentru că n-a avut păcat. Însă S-a botezat cu botezul lui Ioan, așa cum Însuși a spus-o, „pentru a împlini toată dreptatea”. Știm că Duhul Sfânt îl trimisese pe Ioan să boteze, și dacă Duhul Sfânt l-a trimis pe Ioan să boteze, să boteze cu botezul pocăinței, Domnul Iisus Hristos a împlinit ceea ce Duhul Sfânt, Unul din Treime, a poruncit: S-a botezat.

S-a mai botezat Mântuitorul Iisus Hristos și dintr-un alt motiv. Atunci când a venit la Ioan să fie botezat în Iordan, ne spune Evanghelistul Ioan că Botezătorul a arătat înspre El zicând mulțimilor: „*Iată Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatele lumii*”. Adică iată-L pe Cel despre care v-am vorbit de atâta timp. Deci El a venit să primească botezul de la Ioan pentru a se arăta lumii. Mântuitorul a venit și să sfințească firea apelor, care vor deveni elementul principal de săvârșire a

¹⁵ Sf. Ioan Damaschinul, *op. cit.*, p.93

Tainei Sfântului Botez, Taină pe care Însuși Mântuitorul Iisus Hristos o va întemeia după învierea Sa din morți.

Putem observa deci limpede logica și ordinea cronologică a Tainelor. Mântuitorul Iisus Hristos, acum când se botează în Iordan, prefigurează Taina Botezului. S-a botezat în apă și Duhul Sfânt, s-a pogorât în chip de porumbel. Atunci când noi, creștinii, îi botezăm pe prunci, sau pe oamenii maturi dacă n-au fost botezați, întâi îi botezăm în apă, apoi îi ungem cu Sfântul Mir, prin care se coboară asupra lor Duhul Sfânt cu darul Său.

Putem demonstra faptul că Mântuitorul Iisus Hristos nu s-a botezat cu botezul creștin, ci cu botezul lui Ioan, citind din „Faptele Apostolilor”, din capitolul 19: „*Și pe când Apolo era în Corint, Pavel, după ce a străbătut părțile de sus, a venit la Efes. Și găsim câțiva ucenici a zis către ei: „Primit-ați voi Duhul Sfânt când ați crezut?” Iar ei au zis către el: „Dar nici n-am auzit dacă este Duhul Sfânt”. Și el a zis: „Deci, în ce v-ați botezat?” Ei au zis: „În botezul lui Ioan”. Iar Pavel a răspuns: „Ioan a botezat cu botezul pocăinței, spunând poporului să creadă în Cel ce va veni după el, adică în Iisus Hristos. Și auzind ei s-au botezat în numele Domnului Iisus.”¹⁶ S-au rebotezat, s-au botezat a doua oară, pentru că botezul lui Ioan nu era valabil. S-au botezat cu botezul creștin. Și atunci toată argumentarea ce se face pentru botezarea oamenilor mari, spunând că Domnul Hristos S-a botezat adult fiind, nu stă în picioare. Pentru că Domnul Hristos S-a botezat cu botezul lui Ioan.*

Iată deci că acești cetățeni din Corint care fuseseră botezați cu botezul lui Ioan, atunci când au auzit predica Sfântului Apostol Pavel, s-au botezat a doua oară, cu botezul creștin. Sigur că se mai face și un alt comentariu și anume acela că copilul nu poate mărturisi la botez. Cei ce nu sunt ortodocși, atunci când le spunem că în locul copilului mărturisește credința nașul, nu acceptă acest argument. Vă voi demonstra cu Sfânta Scriptură că un prunc, chiar la câteva zile după naștere, când este botezat, poate face legământ cu Dumnezeu. Lucrul acesta s-a întâmplat și-n Vechiul Testament, și-n Noul Testament. Și legământul Vechiului Testament se putea face la o vârstă imatură, și legământul Noului Testament se poate face la o vârstă fragedă.

În Epistola către Coloseni citim lucrul următor: „*În El, adică în Hristos, ați și fost tăiați împrejur, cu tăiere împrejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de trupul cărnii, întru tăierea împrejur a lui Hristos. Îngropați împreună cu El fiind, prin botez, cu El ați înviat prin credința în lucrarea lui Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe El din morți*”¹⁷ Să reținem: “întru tăierea împrejur a lui Hristos, fiind îngropați împreună cu El prin Botez”. Atunci ce face botezul? Înlocuiește tăierea împrejur. “În El ați fost tăiați împrejur, cu tăiere împrejur nefăcută de mână prin dezbrăcarea de trupul cărnii, întru tăierea împrejur a lui Hristos, îngropați fiind împreună cu El prin botez”.

Acum ne putem întreba: dacă botezul substituie tăierea împrejur, la ce vârstă se făcea tăierea împrejur? Cine vrea să afle adevărul va putea să-l afle din *Cartea*

¹⁶ Fapte 19, 1-5

¹⁷ Coloseni 2, 11-12

Facerii, din capitolul 17: „Iar legământul dintre Mine și tine și urmașii tăi din neam în neam, pe care trebuie să-l păziți este acesta. Toți cei de parte bărbătească ai voștri să se taie împrejur; să vă tăiați împrejur și acesta va fi semnul legământului dintre mine și voi. În neamul vostru tot pruncul de parte bărbătească născut la voi în casă sau cumpărat cu bani de la alt neam, care nu-i din seminția voastră, să se taie împrejur în ziua a opta”.¹⁸

Urmarea? “Atunci a luat Avraam pe Ismael, fiul său, pe toți cei născuți în casa sa, pe toți cei cumpărați cu argintul său și pe toți oamenii de parte bărbătească din casa lui Avraam și i-a tăiat împrejur, chiar în ziua aceea, cum îi poruncise Dumnezeu. Și era Avraam de nouăzeci și nouă de ani când s-a tăiat împrejur, iar Ismael, fiul său, era de 13 ani când s-a tăiat împrejur. Avraam și Ismael, fiul său, au fost tăiați împrejur în aceeași zi, și cu ei au fost tăiați toți cei de parte bărbătească din casa lui Avraam, născuți în casa lui sau cumpărați cu argint de la cei de alt neam”.¹⁹

Aflăm câteva capitole mai în urmă că Isaac a fost tăiat împrejur la opt zile. Cu alte cuvinte, atunci când un om matur adera la comunitatea mozaică, intra în așezământul Vechiului Testament, se tăia împrejur la vârsta la care era. Dar copiii credincioșilor erau tăiați împrejur la opt zile.

Ei, dacă tăierea împrejur a fost înlocuită de botez, așa cum spune Sfântul Apostol Pavel, înseamnă că un necreștin când intră în biserică este botezat la vârstă matură, dar copiii credincioșilor pot fi botezați după naștere la opt zile, la șase săptămâni, sau atunci când binevoiesc părinții lor să facă acest lucru.

Erau necesare aceste precizări pentru că semănătorii de îndoieli încearcă să-i smintească pe cei ce n-au suficiente cunoștințe scripturistice, spunând că binevestesc cuvântul lui Dumnezeu, dar confundând botezul lui Ioan cu botezul Noului Testament.

Mântuitorul Iisus Hristos a fost binevestit de Ioan. Ioan proclamă apropierea „Împărăției Cerurilor”. *“Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor”*. Pregătea lumea pentru împărăția lui Hristos, pentru împărăția lui Mesia, prin botezul pocăinței. Și iată că vine Mântuitorul botezându-Se de Ioan în Iordan, deschizându-se cerurile și Duhul Sfânt coborându-se asupra Lui în chip de porumbel.

3. Confruntarea între cele două Împărății

De la intrarea Sa în istorie, între Hristos, Împăratul Împărăției Cerurilor, și diavolul, împăratul întunecatului veac trecător, se duce o luptă totală.

Sfântul Matei ne spune că după botez: *Iisus a fost dus de Duhul în pustie, ca să fie ispitit de către diavolul. Și după ce a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți, la urmă a flămânzit. Și apropiindu-se, ispititorul a zis către El: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zii ca pietrele acestea să se facă pâini”*. Iar El, răspunzând, a zis: *„Scriș este: Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din*

¹⁸ *Facere* 17, 10-12

¹⁹ *Ibidem*, 23-24

gura lui Dumnezeu”. Atunci diavolul L-a dus în sfânta cetate, L-a pus pe aripa templului, și I-a zis: „Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scris este: „Îngerilor Săi va porunci pentru Tine și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să izbești de piatră piciorul Tău”. Iisus i-a răspuns: „Iarăși este scris: „Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău”. Și din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor. Și I-a zis Lui: „Acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie”. Atunci Iisus i-a zis: „Piei, Satano, căci scris este: „Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-I slujești”. Atunci L-a lăsat diavolul și iată îngerii, venind la El, Îi slujeau”²⁰

Când se face un pelerinaj în Țara Sfântă și se merge pe malul Iordanului la vale, în dreapta, aproape de Ierihon, se observă un munte gol, sinistru. Este muntele Carantaniei. Domnul Iisus Hristos, după ce a fost botezat de Ioan în Iordan, a urcat în acest munte și a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Actualmente, în locul în care a postit Mântuitorul, se găsește o mănăstire. În mod logic, tragem concluzia din ceea ce-a făcut Mântuitorul, că orice misiune importantă se începe cu post și cu rugăciune. Mântuitorul Iisus Hristos era Dumnezeu adevărat, dar era și om adevărat. Ca să ne arate că este om adevărat, a împins limita postirii până acolo unde au ajuns și alți oameni ai lui Dumnezeu. Noi știm că Moise, înainte de a primi tablele legii, a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Ilie, înainte de a se întâlni cu Dumnezeu în muntele cel sfânt din Horeb, a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți.

După patruzeci de zile de postire – ne spune Scriptura – Mântuitorul, ca om, a flămânzit. În această stare specială L-a aflat Satana și a încercat să-L ispitească. Nu era încă convins Satana că Domnul Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat. Auzise la Iordan cuvântul Tatălui: „Acesta, este Fiul Meu prea iubit, întru care am binevoit”. Dar rămânea în incertitudine: „Dacă e Dumnezeu, cum flămânzește? Dacă flămânzește este om. Și atunci mai este El Dumnezeu?” Ca să-și lămurească această incertitudine și ca să-L ispitească pe Mântuitorul, vine cu o întrebare insidioasă: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, poruncește acestor pietre să se facă pâini”. Vine cu prima ispită: plăcerea de-a mânca, de-a bea, sau de-a te delecta din punct de vedere trupesc. Și Mântuitorul îi aduce o replică categorică, citând Scripturile: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu.”

Văzându-se înfrânt, la prima ispitire, vine cu a doua și-I citează și el din Scripturi Mântuitorului. Lucrul acesta se repetă și astăzi. Unii vor să ne ispitească dându-ne versete din Scripturi. Și-L duse pe Mântuitorul pe streășina templului și-I zise: *Aruncă-Te jos, pentru că scris este: „Îngerilor Săi Dumnezeu va porunci să Te ia pe palme ca nu cumva să-Ți lovești de piatră piciorul Tău.”* Replica Mântuitorului este categorică, „Tot din Scripturi este scris: *Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău.*”

Vine cu a treia ispitire. Îl urcă pe un munte înalt, Îi arată toate Împărățiile pământului. Probabil împărăția romană, împărăția persană, împărăția asiriană –

²⁰ Matei 4, 1-11

împărății contemporane cu Domnul Iisus Hristos. Și I le promite Domnului, cu o singură condiție: să se închine înaintea lui. Și Domnul îi dă o replică puternică: “Piei, Satano! Scris este: *Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai Lui singur să-I slujești*”. Diavolul a plecat și îngerii au venit și L-au slujit pe Mântuitorul.

Cele trei ispite amintite sunt clasice. De la începutul istoriei omenirii și până astăzi diavolul îl ispitește pe om cu cele trei tentații. Și ele sunt cunoscute ca: iubirea de plăcere, iubirea de mărire și iubirea de avere. Prima, iubirea de plăcere, poate fi plăcerea de-a mânca, de-a bea, de-a te destrăbăla trupește. A doua plăcere, sau a doua ispită, este ispita de mărire, adică pofta nestăvilită de a ocupa poziții înalte în societate, setea de funcții, de înalte demnități. Și ca cele două să își aibă un suport, vine a treia: iubirea de avere. Banul, bunurile materiale, sunt suportul necesar pentru o viață petrecută în plăceri, în ospețe, în beții și în desfrânări.

Aceste trei ispite, din care se nasc multe altele, determinând prăbușirea omului, sunt amintite și de Sfântul Ioan, în prima sa Epistolă: „*Nu iubiți lumea, nici cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubește lumea, iubirea Tatălui nu este întru el, pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții, nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume*”.²¹

Își va pune cineva întrebarea: Dar creștinismul este potrivit vieții? Nicidecum! Creștinismul nu dorește ca omul să aibă cele necesare traiului, să ducă o viață decentă? Nicidecum! Dar creștinismul este împotriva abuzurilor. Mântuitorul Iisus Hristos a spus limpede: “*Căutați întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate celelalte se adaugă vouă*”, iar în Predica de pe Munte zice: „*Unde este comoara ta, acolo este și inima ta*”.²²

Înțeleptul Solomon dă o soluție, atunci când suntem în această dilemă, când ne întrebăm dacă e bine sau e rău să avem cele necesare traiului. A avea o casă în care să te adăpostești; a avea un salariu necesar unei vieți decente; a avea bunurile necesare să-ți crești copiii și să-i porți la școală, nu este un păcat. Păcat este a deveni robul materiei, a deveni iubitor de arginți. Iată, ce zice Înțeleptul Solomon: „*Doamne, sărăcie nu-mi da, nici bogăție, ci dă-mi pâinea care îmi este de trebuință. Ca nu cumva săturându-mă peste măsură să mă lepăd de Tine și să zic: „Cine este Domnul?” Sau iarăși, sărăcind să mă apuc de furat și să defaim numele Dumnezeului meu*”.²³

Nici băutura, nici mâncarea nu sunt rele, dacă se iau cu măsură, cumpătat. Știm că Sfântul Maxim Mărturisitorul are, în acest sens, o apoftegmă foarte reușită: „*Nu bucatele sunt rele, ci îmbuibarea pântecelui; nici băutura, ci beția; nici facerea de prunci, ci desfrânarea. Și dacă e așa, nimic din ce-a făcut Dumnezeu nu este rău, ci rea este întrebuințarea lor abuzivă*”.²⁴

Sfântul Apostol Pavel îi scrie lui Timotei, în prima Epistolă, un lucru asemănător celui spus acum. Omul găsește, prin ascultarea acestui îndemn, o soluție pentru a avea o poziție corectă atunci când este ispitit de diavolul, fie cu

²¹ 1 Ioan 2, 15-16

²² Matei 6, 21

²³ Pilde 30, 8-9

²⁴ Capete despre dragoste; 3, 4; Filocalia 1, Sibiu, 1947, p.77

iubirea de plăcere, fie cu iubirea de avere, fie cu iubirea de mărire: „*Noi n-am adus nimic în lume, tot așa cum nici nu putem să scoatem ceva din ea afară. Ci, având hrană și îmbrăcăminte cu acestea vom fi îndestulați. Cei ce vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită și în cursă și în multe poftes nebunești și vătămătoare, ca unele care cufundă pe oameni în ruină și în pierzare*”.²⁵

Literatura clasică este plină de exemple din care se vede bine că prea multa avere îl dezumanizează pe om. Amintindu-ne de *Moara cu noroc* a lui Slavici, observăm că întreaga nuvelă se poate rezuma în *motto*-ul de la început: „Liniștea colibeii tale te face fericit”. Nuvela *Comoara* este un alt exemplu: Comoara l-a dezumanizat pe om, iar personajul principal a scăpat în momentul în care s-a făcut praf și pulbere comoara.

În vremurile noastre, foarte multă lume este săracă. Și, din nefericire, tinerii n-au posibilitatea în țară să se realizeze sau să-și găsească un loc de muncă și atunci pleacă în Europa Occidentală și în America. Analizând foarte obiectiv această situație, nu poți să-i condamni. Însă necazul intervine atunci când, de la o situație specială, omul devine iubitor de avere. Devine pătimăș în ce privește adunarea de bunuri materiale. Unii dintre ei, probabil, se vor întoarce și își vor dori un cămin. Dar alții vor fi stăpâniți de această iubire de avere care, până la urmă, va stinge în sufletele lor orice crâmpiei de viață spirituală.

Poate citind capitolul patru din Evanghelia de la Matei, rămânem cu mai multe nedumeriri. Prima nedumerire: Cum se poate ca atunci când Mântuitorul, pregătindu-Se pentru misiunea unică ce o avea în față și postind patruzeci de zile și patruzeci de nopți, să fie ispitit de diavolul? Cum se poate ca atunci când un om este pe calea lui Dumnezeu, atunci când merge la biserică, când postește și se roagă, să aibă multe necazuri, să aibă ispite de la cel rău? Răspunsul la această întrebare ni-l dă Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Fiecare creștin botezat să nu se tulbure dacă suferă încercări și ispite mai mari la care nu s-ar aștepta, ci să îndure totul cu curaj, știind că tot ce i se întâmplă este firesc să i se întâmple. De aceea ai luat arme, nu să trândăvești, ci să lupți! De aceea nici Dumnezeu nu oprește încercările și ispitele care vin peste tine după ce te-ai botezat. În primul rând, ca să cunoști că prin botez ai ajuns cu mult mai puternic; în al doilea rând ca să rămâi smerit și să nu te mândrești cu măreția darurilor primite la botez. Pentru că încercările pot să-ți înfrângă cerbicia; în al treilea rând ca vicleanul diavol, care pune încă la îndoială îndepărtarea ta de el, să se încredințeze prin încercările la care te supune că l-ai părăsit depărtându-te definitiv de el; în al patrulea rând, ca să ajungi, prin încercări, mai tare chiar decât fierul; în al cincilea rând, ca să capeți o dovadă evidentă a visteriilor încredințate ție. Nici nu s-ar năpusti diavolul asupra ta dacă nu te-ar vedea într-o mai mare cinste*”.²⁶

Tot Sfântul Ioan Gură de Aur ne atrage atenția asupra unui amănunt: după botez, Mântuitorul Iisus Hristos a fost dus de Duhul în pustie. Nu S-a dus El singur. Ce concluzie tragem de aici, sau ce concluzie trage Sfântul Ioan Gură de

²⁵ I Timotei 6, 7-9

²⁶ Op. cit., p.153

Aur? Aceea că nu ne băgăm singuri în încercări, ci le înfruntăm cu curaj atunci când suntem târâți în ele, atunci când le îngăduie Dumnezeu.

Aceasta ar fi una dintre nedumeririle legate de capitolul patru din Evanghelia după Matei.

Sigur că exegeții s-au oprit și la alte aspecte, și anume s-au întrebat cum L-a dus diavolul pe Mântuitorul de acolo, din pustia Carantaniei, până la Ierusalim? Ierusalimul este la 30 de km de locul respectiv. E greu de răspuns la această întrebare. Unii spun că Mântuitorul a mers pe jos. Alții spun că prin văzduh. Alții se întreabă: „Nu este o impiozitate să spui că Mântuitorul a fost dus de diavolul?” Să nu uităm că Mântuitorul este Dumnezeu și, în același timp, poate fi prezent și într-un loc și într-altul.

O altă nedumerire era aceea: Unde s-a urcat Mântuitorul, pe un munte foarte înalt, ca de acolo să vadă toate împărățiile lumii? Urcușul poate fi înțeles din punct de vedere duhovnicesc. Din punct de vedere fizic, probabil că Mântuitorul a rămas acolo, pe muntele Carantaniei. Urcușul duhovnicesc, însă, îți dă posibilitatea să contempli lumea înconjurătoare de acolo, de pe muntele Carantaniei. Perspectiva este deosebită. Se vede cetatea Ierihonului. Se vede Iordanul. Se vede până în Iordania și înspre Marea Moartă.

Cele trei ispite cu care diavolul a venit la Mântuitorul sunt prezente și astăzi. Armele pentru înfrângerea lor nu sunt altele decât postul, rugăciunea și, mai ales, ajutorul pe care ni-L dă Mântuitorul Iisus Hristos prin Sfintele Taine și prin rugăciuni.

4. Împărăția Cerurilor se întemeiază

Odată diavolul înfrânt, Domnul Hristos își începe activitatea mesianică: „Și Iisus auzind că Ioan a fost întemnițat, a plecat în Galileea. Și părăsind Nazaretul, a venit de a locuit în Capernaum, lângă mare în hotarele lui Zabulon și Neftali, ca să se împlinească ceea ce s-a scris prin Isaia prorocul care zice: «Pământul lui Zabulon și pământul lui Neftali, spre mare, dincolo de Iordan, Galileea neamurilor, poporul care stătea în întuneric a văzut lumină mare și celor ce ședeau în latura și-n umbra morții lumină le-a răsărit». De atunci a început Iisus să propovăduiască și să spună: „Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor”! Pe când umbla pe lângă Marea Galileii, a văzut pe doi frați: pe Simon, ce se numește Petru, și pe Andrei, fratele lui, care aruncau mreaja în mare, căci erau pescari. Și le-a zis: „Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni”. Iar ei, îndată lăsând mrejele, au mers după El. Și de acolo, mergând mai departe, a văzut alți doi frați: pe Iacov al lui Zevedeu și pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedeu, tatăl lor, dregându-și mrejele; și i-a chemat. Iar ei, îndată lăsând corabia și pe tatăl lor și au mers după El. Și a străbătut Iisus toată Galileea, învățând în sinagogile lor și propovăduind Evanghelia Împărăției și vindecând toată boala și toată neputința din popor. Și s-a dus vestea despre El în toată Siria, și aduceau la El pe cei ce se aflau în suferințe, fiind cuprinși de multe feluri de boli și de chinuri, pe demonizați, pe lunatici, pe slăbănogi, iar El îi vindeca. Și mulțimi

multe mergeau după El din Galileea, din Decalole, din Ierusalim, din Iudeea și de dincolo de Iordan".²⁷

Se sesizează foarte limpede aici că Domnul Iisus Hristos proclamă *Împărăția Cerurilor*. Ioan a fost întemnițat și Domnul Iisus Hristos, ne spune evanghelistul, a plecat în Galileea și s-a stabilit în Capernaum. Sfântul Ioan Gură de Aur, zăbovind asupra acestui amănunt, ne spune că atunci când suntem într-un pericol, inteligent este să ne ferim de el. Adică, să nu căutăm luntre și punte a înfrunța pericolul fără să fie necesar. Domnul Iisus Hristos era în Iudeea, lângă Iordan, și auzind că Ioan a fost închis, a părăsit locul și s-a dus în Galileea, învățându-ne că și noi, atunci când ne confruntăm cu cel rău, dar avem posibilitatea ca să scăpăm dintr-o situație dificilă, putem face asemenea.

Deci, Domnul Iisus Hristos a plecat și, părăsind Nazaretul, orașelul copilăriei Sale, s-a stabilit în Capernaum, lângă Marea Galileii. Prorocul Isaia prevestise lucrul acesta cu șapte sute de ani înainte, și anume că pământul acela al lui Zabulon și al lui Neftali, lângă mare, „va vedea lumină multă și celor ce ședeau în latura și-n umbra morții, lumină le va răsări”.

Știm din prima Epistolă a Sfântului Ioan că, atunci când se străduiesc oamenii să-L definească pe Dumnezeu, cu greu pot face lucrul acesta. Sfântul Ioan spune că *“Dumnezeu este iubire”* și *“Dumnezeu este lumină”*. Domnul Hristos este *“Lumina lumii”*.²⁸ O spune în Evanghelia de la Ioan. Populația aceea amestecată, de lângă Marea Galileii, săracă, necăjită a văzut lumină mare. A venit Mântuitorul printre ei.

Cum și-a început Mântuitorul misiunea? Exact cu aceleași cuvinte cu care propovăduia și Sfântul Ioan Botezătorul, proclamând *Împărăția Cerurilor*: *„Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor!”* Proclama *Împărăția Cerurilor*, punea bazele Împărăției Cerurilor. Și așa cum am auzit, a început ca pentru această Împărăție să cheme la lucrare oameni destoinici. A chemat pe primii Săi patru apostoli.

Ne spune evanghelistul Matei că i-a chemat pe Petru și pe Andrei, apoi pe Iacob și pe Ioan. Sfintele Evanghelii se completează una pe alta. Dacă citim cu atenție Sfânta Evanghelie după Ioan vom vedea că, de fapt, Petru și Andrei s-au mai întâlnit odată cu Domnul Iisus Hristos. Și, primul care l-a întâlnit, a fost Sfântul apostol Andrei. Atunci când Ioan Botezătorul propovăduia mulțimilor și L-a văzut pe Domnul Iisus Hristos, arătând înspre El a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii”! Atunci Andrei, cu încă unul dintre ucenicii lui Ioan, au mers după Domnul Iisus Hristos și au rămas seara la El. Sfântul Andrei a alergat la fratele său Petru și i-a zis: „L-am găsit pe Hristos!”

Iată deci că cei doi mai avuseseră o întâlnire cu Domnul Iisus Hristos. Acum erau la pescuit lângă Capernaum, pe Marea Galileii, și Domnul Iisus Hristos i-a chemat să-i facă „pescari de oameni”. I-a chemat să-i facă mari demnitari în *Împărăția Cerurilor*, în Împărăția Sa. Și, ne spune evanghelistul, Domnul străbătea toată Galileea învățând în sinagogile lor, propovăduind Evanghelia *Împărăției*

²⁷ Matei 4, 12-24

²⁸ Ioan 8, 12

Cerurilor. Proclamă o nouă ordine: o ordine absolut armonioasă, frumoasă, veșnică, neapasă. Proclamă *Împărăția Cerurilor* și tămăduiește toată boala și toată neputința în popor.

Sfântul Chiril al Ierusalimului, tâlcuind numele Domnului Iisus Hristos, zicea că evreii înțeleg prin „Mesia”, adică prin „Hristos”, pe Cel ce vine și ridică păcatele lumii, pe Cel ce ne împacă cu Dumnezeu, pe Cel ce ne mântuiește din moarte și din iad. Dar grecii înțeleg prin acest nume de „Hristos”, de „Mesia”, de „Uns” mai ales pe Cel ce tămăduiește. El tămăduiește toată boala și toată neputința din popor. Pentru că, de fapt, suferința vine din păcat. Păcatul este boala sufletului.

Iată că Domnul Iisus Hristos tămăduia toată boala și toată neputința în popor. El este doctorul cel mare. El îi vindeca pe toți, și mulțimile alergau la El.

Să reținem esențialul: Domnul Hristos ne binevestește apropierea *Împărăției Cerurilor* în care, însă, nu putem intra nepocăiți, nepregătiți, necurățiți, nesfințiți. Această lucrare e definită de Sfântul Ioan Damaschinul ca fiind „întoarcerea de la păcat la virtute și de la diavolul la Dumnezeu”. Aceasta este pocăința. În *Împărăția Cerurilor*, care se apropie, nu se poate intra nepurificat, necurățit, nesfințit. Și lucrarea de preschimbare din rău în bun o face pocăința. Pocăința ca taină, care se finalizează printr-o bună spovedanie și pocăința ca stare sufletească. Așa cum ne spune psalmul 50, psalmul pocăinței, „*Inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o urgisește*”.

Jertfa plăcută lui Dumnezeu este pocăința noastră. Sfântul Ignatie Briancianinov spune: *“Pocăința este singura jertfă pe care Dumnezeu o primește de la sufletul căzut al omului. Alte sentimente, chiar nevoința cea aspră pe care am putea-o oferi lui Dumnezeu, nu are valoarea pe care o are pocăința. Pocăința e jertfa omului căzut, pe care Dumnezeu n-o urăște și n-o respinge. Dar când prin pocăință Sionul se reînnoiește și zidurile Ierusalimului nostru duhovnicesc se construiesc, atunci noi putem oferi cu încredere pe altarul inimii noastre jertfa dreptății: adică sentimentele noastre reînnoite prin harul lui Dumnezeu”*.²⁹ Adică căința noastră sinceră, părerea noastră de rău, întoarcerea de la păcat la virtute.

Așadar, Domnul binevestește *Împărăția Cerurilor* care se apropie. În ea ne nu putem intra neschimbați, nepocăiți, neprimeniți, nespovediți.

Cine face această lucrare? Cine este doctorul care tămăduiește sufletul nostru bolnav de păcat? Cine ne iartă prin duhovnicul nostru? Cine ne primește lacrimile de pocăință și ne duce în *Împărăția Sa*? Doctorul cel mare este Domnul Iisus Hristos.

Sfântul Ioan Gură de Aur, oprindu-se și el la această relatare, zice așa: „*Să mergem dar și noi după Hristos, că și noi avem multe boli sufletești pe care vrea să ni le vindece chiar înainte de a I-o cere. Că pentru asta vindecă bolile cele trupești, ca să izgonească pe cele sufletești. Să ne ducem așadar, la El! Să nu-I cerem nimic pământesc, ci iertare de păcate! De-I cerem cu sârguință, ne împlinește cererea noastră. Atunci, vestea despre El s-a răspândit în toată Siria. Acum, în toată lumea. Sirienii când au auzit că vindecă pe îndrăciți au alergat la El. Dar tu frate, care știi cu mult mai bine decât sirienii puterea lui Hristos, tu nu*

²⁹ *Fărămiturile ospățului*; Alba Iulia, 1996, p.251

te scoli, tu nu alergi? Sirienii își părăsesc țara, prietenii și rudele. Dar tu nu te înduri nici casa să ți-o părăsești? Să te duci la El, să primești multe daruri. Dar, mai bine spus, nici asta nu ți-o cer, ci-ți cer să lași răul tău obicei. Chiar de rămâi acasă, poți ușor să te mântui cu toți ai tăi! Când e bolnav trupul facem totul și ne zbatem ca să scăpăm de suferință. Dar când îi bolnav sufletul amânăm și nu ne sinchisim. De aceea nu scăpăm nici de bolile trupești, pentru că ele sunt cauzate de cele sufletești. Lăsăm izvorul păcatelor și curățăm râurile. Căci pricina bolilor trupești este păcatul cuibărit în suflet. Lucrul acesta ni-l arată slăbănogul, care aștepta de treizeci și opt de ani, sau bolnavul cel coborât prin acoperiș”.³⁰

Să secăm deci izvorul păcatelor și vom opri toate pâraiele bolilor trupești. Vom pune capăt nu numai bolilor, ci și păcatului; și păcatului, mai mult decât bolii. Pe cât este sufletul mai bun decât trupul! – zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Mântuitorul vine. Binevestește *Împărăția Cerurilor*. Ne deschide porțile ei, dar nu putem intra prin porți decât cu sufletul primenit.

5. Trăsăturile fiilor Împărăției

Am început să batem la porțile “*Paradisului cel prea frumos al Scripturilor*”, tâlcuind Evanghelia după Matei. De data aceasta ne oprim la prima parte a discursului evanghelic al *Predicii de pe Munte*, care cuprinde, de fapt, o adevărată „constituție” a *Împărăției Cerurilor*. Dăm citire textului din capitolul cinci al Evangheliei după Matei: „*Văzând mulțimile, Iisus s-a suit în munte și așezându-Se, ucenicii Lui au venit la El. Și deschizându-Și gura îi învăța zicând:*

Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția Cerurilor.

Ferțiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.

Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.

Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.

Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.

Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Fericiți făcătorii de pace, că acei fiii lui Dumnezeu se vor chema.

Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este Împărăția Cerurilor.

Fericiți veți fi, când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea.

Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceri”.³¹

Orice stat, orice împărăție, are o lege de bază și aceasta se numește constituție. Împărăția pe care-o proclamă Domnul Hristos are și ea o „constituție”. Și am putea spune că această constituție, această lege de bază a *Împărăției Cerurilor*, este enunțată în capitolele cinci, șase și șapte ale Evangheliei după Matei. *Legea veche* este sintetizată în cele zece porunci, *Legea Vechiului Testament* ne pune în față cele zece porunci. Ele vor rămâne valabile și în *Noul Testament*, însă vor fi desăvârșite de cele nouă fericiri, și de învățăturile pe care Domnul Iisus Hristos ni le dă referitor la felul în care trebuie să înțelegem poruncile;

³⁰ *Ibidem*, p.169

³¹ *Matei* 5, 1-12

nu în litera lor, ci în duhul lor. Cele zece porunci sunt prohibitive, adică ne învață ce să nu facem: să nu ucidem, să nu desfrânăm, să nu mințim etc.

Spiritul Noului Testament, al legii Noului Testament, a *“Constituției Împărăției lui Dumnezeu”* este duhovnicesc și pozitiv; ne învață ce trebuie să facem. Nu-i suficient să nu facem răul, ci trebuie să facem binele.

Vom analiza pe rând cele nouă fericiri.

Noi suntem foarte familiarizați cu ele. La fiecare Sfântă Liturghie, antifonul al treilea redă cele nouă fericiri. Nouă fericiri cuprinzând în ele virtuțile pe care trebuie să le aibă creștinul; să le aibă creștinul doritor de Dumnezeu, doritor de Împărăția lui Dumnezeu. Le vom analiza în continuare.

“Fericii cei săraci cu duhul”. S-a discutat mult pe seama acestei fericiri. Cei care nu-L iubesc pe Hristos, sau nu iubesc Biserica și învățătura Domnului Hristos, consideră că cei „săraci cu duhul” sunt oamenii tâmpiți, oamenii proști, oamenii limitați din punct de vedere intelectual. Nu este deloc adevărat.

Sfântul Ioan Gură de Aur ne spune limpede care este înțelesul adevărat al acestei „fericiri”: cei săraci cu duhul sunt oamenii modești, oamenii care se smeresc de bună voie, oamenii plini de bun simț, oamenii care leapădă orgoliul. Un om mândru, un om orgolios n-are ce căuta în Împărăția lui Dumnezeu. Un om orgolios este pentru semenii săi o pacoste greu de suportat. Deci cei „săraci cu duhul” sunt oamenii modești, oamenii smeriți, oamenii plini de bun simț.

“Fericii cei ce plâng, că aceia se vor mângâia”. Nu este vorba aici de plânsul care urmează unei pedepse primite pe dreptate, nici de necazul sau de suferința ce ne-o provoacă o „boacănă” pe care am făcut-o. Este vorba aici de plânsul pentru păcatele, pentru greșelile, pentru neîmplinirile, pentru răutățile noastre.

Sfântul Apostol Pavel, în a doua Epistolă către Corinteni, în capitolul 7, versetul 10, zice așa: *„Întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire, iar întristarea lumii aduce moarte”*³². Întristarea după Dumnezeu este întristarea pentru păcate, care ne dă un impuls spre a nu le mai face, înspre a fi buni.

“Fericii cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul”. Deocamdată, privind atent istoria omenirii, s-ar părea că nu cei blânzi, ci dimpotrivă, cei duri moștenesc pământul. *Împărăția Cerurilor* o moștenesc însă cei blânzi. Pământul celor blânzi este *Împărăția Cerurilor*. Modelul absolut pentru noi creștinii este Domnul Iisus Hristos. Or, tot în Evanghelia după Matei, Mântuitorul zice așa: *„Învățați de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre”*.³³

“Fericii cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura”. Pe pământ nu există dreptate absolută. Oamenii se străduiesc, uneori, să facă dreptate. Însă dreptatea pe care o fac ei este relativă. De multe ori, însă, voit fac strâmbătate. Încalcă dreptatea. Și atunci, unde este dreptatea celor ce plâng, celor ce suferă, dreptatea celor neîndreptățiți? Hristos este dreptatea celor neîndreptățiți!

³² 2 Corinteni 7, 10

³³ Matei 11, 29

“*Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui*”. Milostenia este o virtute importantă pentru creștini. Tot în Evanghelia după Matei, în capitolul douăzeci și cinci, atunci când ne este relatată a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos, Învierea morților și Judecata, ni se spune clar: criteriul după care Dumnezeu ne va judeca sunt faptele milei sufletești și ale milei trupești. „*Flămând am fost și mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și mi-ați dat să beau, gol am fost și m-ați îmbrăcat, bolnav am fost și m-ați cercetat*”, le va spune Domnul Hristos celor ce vor moșteni Împărăția Cerurilor”.

“*Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu*”. Orice creștin dorește să-L vadă pe Dumnezeu. Necredincioșii, atunci când neagă existența lui Dumnezeu, spun că nu L-au văzut. Că nu L-au pipăit. Că n-au avut o experiență directă legată de prezența Lui. Nici n-o pot avea. Pentru a-L vedea pe Dumnezeu e nevoie de o inimă curată. O inimă pângărită nu-L poate vedea pe Dumnezeu. O inimă pângărită este sălașul tuturor răutăților. În Evanghelia după Matei, zice Domnul Hristos despre o asemenea inimă: „*Din inimă ies gândurile rele, adulterele, desfrânările, furtișagurile, mărturiile mincinoase, hulele. Acestea sunt cele care-l spurcă pe om*”.³⁴ Iar un om cu inima spurcată nu-L poate vedea pe Dumnezeu!

Dacă dorim să-L vedem pe Dumnezeu, trebuie „să ne curățim inimile”. Sfântul Simion Noul Teolog zice așa: „*Dacă atunci, la cumpăna dintre ere, Dumnezeu s-a coborât pe pământ, lucrul acesta s-a putut petrece pentru că a găsit sânul preacurat al Fecioarei Maria, unde s-a putut sălășlui. Dumnezeu coboară și în noi, în sufletul nostru, cu o singură condiție: ca să facem din sufletele noastre fecioare curate, să facem din inimile noastre o inimă curată*”.³⁵

“*Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu*”. Cei ce s-au purificat, s-au curățit și au dus o viață sfântă, au avut experiența directă a lui Dumnezeu. L-au simțit pe Dumnezeu; L-au văzut pe Dumnezeu.

“*Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema*”. Foarte mulți oameni sunt irascibili. Este o binecuvântare prezența unui om făcător de pace. Într-o lume războinică, un om făcător de pace este binecuvântarea lui Dumnezeu. Pentru un adevărat creștin este caracteristic acest mod de-a fi: dorința de a face pace, de-a răspândi armonie în jurul lui. Atunci când S-a întrupat Hristos în Betleemul Iudeii, oastea cerească a cântat un imn: “*Slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bunăvoire*”.³⁶ Împărăția lui Dumnezeu este împărăția păcii. Cei ce doresc să intre în Împărăția lui Dumnezeu trebuie să fie oamenii păcii, făcători de pace. Dumnezeu este izvorul vieții, Dumnezeu n-a făcut moartea, și, drept urmare, nu dorește moartea oamenilor.

“*Fericiți cei prizoniți pentru dreptate, că a lor este Împărăția Cerurilor*”. Fericiți cei ce sunt prizoniți pentru faptele lor bune; fericiți cei prizoniți pentru credința lor; fericiți cei prizoniți pentru viața lor sfântă.

“*Fericiți veți fi voi când vă vor ocări și vă vor prizoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră mințind din pricina Mea. Bucurați-vă și vă veseliți,*

³⁴ Matei 15, 19

³⁵ *Întâia cuvântare morală*, Filocalia 6, București, 1977, p.157

³⁶ Luca 12, 14

că plata voastră multă este în ceruri". Au trecut două mii de ani de creștinism, cu perioade bune și rele. Trei sute de ani, la început, Biserica a fost prigonită crunt. Sângele a curs valuri. Dar nu numai atunci. Nu este foarte îndepărtată de noi perioada comunistă. În perioada comunistă, în mod oficial era propagată filozofia marxistă și era proclamat cu asiduitate ateismul. Și chiar dacă Biserica era tolerată, mii de credincioși au suferit și au murit în temnițe.

Acum a venit libertatea totală și s-ar părea că nu este prigonită Biserica lui Hristos. Și, realmente, într-o manieră dură, violentă, tradițională a prigoanelor, nu este prigonită. Dar Părinții duhovnicești ne atrag atenția că este prezent un duh antihristic. Lupta împotriva Bisericii, împotriva lui Hristos, este mult mai subtilă și se poate observa din atitudini, din demersuri, din faptul că spiritualitatea creștină este tratată ca o problemă strict individuală a omului. Și atunci când suntem în viața publică, ea este ignorată ca și cum n-ar fi.

Duhul „*New Age-ist*” care încearcă să facă un ghiveci din toate credințele și să le scoată pe toate bune, nu-i decât un mod subtil, camuflat, de a prigoni Biserica lui Hristos. Domnul a spus limpede: *“Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”*.³⁷ Singura cale care duce în eternitate și nemurire, singurul adevăr absolut referitor la existența noastră și a întregului univers, singura viață eternă, viață din belșug, viață adevărată, pe care omul o poate avea, este Hristos.

6. Legea Veche și Legea Nouă

Sfântul Ioan Botezătorul, Înaintemergătorul Domnului, și-a început propovăduirea cu aceste cuvinte: *“Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor”*. Exact cu aceleași cuvinte își începe propovăduirea și Mântuitorul nostru Iisus Hristos: *“Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor”*.³⁸

Am stăruit asupra acestor cuvinte în capitolele trecute și am înțeles că pocăința nu-i altceva decât o întoarcere, cu părere de rău și cu lacrimi, @de la păcat la virtute și de la diavolul la Dumnezeu”. E nevoie de o primenire sufletească pentru a fi capabili a intra în Împărăția Cerurilor, Împărăție pe care vine Mântuitorul Iisus Hristos să o deschidă.

Această Împărăție a lui Dumnezeu, așa cum aminteam, ca și orice împărăție, ca și orice stat, ca și orice țară, are o constituție. Și Constituția Împărăției lui Dumnezeu, Legea cea nouă, este rezumată în așa numita *Predica de pe Munte* a Domnului Iisus Hristos. Ea este cuprinsă în capitolele cinci, șase și șapte ale Evangheliei după Matei. În prima parte a acestei predici sunt cele nouă fericiri, pe care le-am analizat pe îndelete, și care scot în evidență calitățile, virtuțile pe care trebuie să le aibă un bun creștin. Când are aceste calități, el devine o binecuvântare pentru lume, este – așa cum zicea Mântuitorul – *“lumina lumii și sarea pământului”*. Luminează printre oameni, luminează cu faptele sale. Într-o lume întunecată de păcat, un creștin bun este lumină și este sare; pentru că, lumea stricăta, lumea păcatului se descompune. De ce are nevoie un aliment, de ce are

³⁷ Ioan 14, 6

³⁸ Matei 4, 17

nevoie carnea ca să nu se descompună, ca să nu se umple de viermi? Are nevoie de sare. Creștinul bun, pentru o lume stricată, este sarea care dă o anumită consistență vieții, care dă o anumită consistență acestei lumi.

În timpul propovăduirii Sale, Mântuitorul Iisus Hristos era acuzat de către iudei că ar fi venit să strice legea Vechiului Testament, să desființeze cele zece porunci. Așa cum vom vedea, Mântuitorul Iisus Hristos n-a venit să strice poruncile. Dimpotrivă, Mântuitorul le-a împlinit. Însă le-a dat și un înțeles duhovnicesc superior înțelesului pe care-l aveau poruncile în Vechiul Testament.

Citim în Evanghelia după Matei: *„Să nu socotiți că am venit să stric legea sau proorocii, n-am venit să stric legea, ci să o împlinesc. Căci adevărat vă zic vouă: înainte de-a trece cerul și pământul, o iotă sau o cirtă din lege nu va trece, până ce se vor face toate. Deci, cel ce va strica una dintre aceste porunci foarte mici și va învăța așa pe oameni, foarte mic se va chema în Împărăția Cerurilor. Iar cel ce face și va învăța, acesta mare se va chema în Împărăția Cerurilor. Căci vă zic vouă, de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în Împărăția Cerurilor. Ați auzit că s-a zis celor de demult: „Să nu ucizi!”, iar ce va ucide vrednic va fi de osândă. Eu însă vă spun vouă că oricine se mânie pe fratele său, vrednic va fi de osândă. Și cine va zice fratelui său: „Nebunule!”, vrednic va fi de judecata Sinedriului. Iar cine va zice: „Nebunule!”, vrednic va fi de gheena focului. Deci, dacă-ți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău. Împacă-te cu pârâșul tău de grabă până ești cu el pe cale ca nu cumva pârâșul să te dea judecătorului, iar judecătorul slujitorului, și să fii aruncat în temniță. Adevărat grăiesc ție, nu vei ieși de acolo până ce nu vei fi dat cel de pe urmă ban. Ați auzit că s-a zis celor de demult: „Să nu săvârșești adulter!” Eu, însă vă spun vouă, că oricine se uită la femeie poftindu-o a și săvârșit adulter cu ea în inima lui. Iar dacă ochiul tău cel drept te smintește, scot-l și aruncă-l de la tine, căci mai de folos îți este să piară unul din mădularele tale, decât tot trupul tău să fie aruncat în gheenă. Și dacă mâna ta cea dreaptă te smintește, tai-o și-o aruncă de la tine, că mai de folos îți este să piară unul dintre mădularele tale, decât tot trupul tău să fie aruncat în gheenă”.*³⁹

Așadar, Mântuitorul Iisus Hristos n-a venit să desființeze cele zece porunci. Chiar dacă, așa cum spuneam în capitolul anterior, ele aveau un caracter prohibitiv, Mântuitorul a venit să le dea un înțeles superior, un înțeles duhovnicesc.

Sfântul Marcu Ascetul, meditând asupra poruncilor, zice așa: *„Domnul e ascuns în poruncile Sale și cei ce-L caută, îl găsesc pe măsura împlinirii lor. Nu zice: Am împlinit poruncile și n-am aflat pe Domnul. Căci ai aflat adeseori conștiința împreunată cu dreptatea, cum zice Scriptura: „Iar cei ce-L caută pe El cum se cuvine, vor afla pacea”.*³⁸

Așadar, cine se străduiește să îplinească cele zece porunci, cine încearcă să fie bun, cine încearcă să fie cinstit, până la urmă îl găsește pe Dumnezeu. Pentru

³⁹ Matei 5, 17-30

³⁸ Despre legea duhovnicească, 190; Filocalia 1, Sibiu, 1947, p.247

că, reținem din fericiri: *“Feriți cei curați cu inima, că acei vor vedea pe Dumnezeu”*. Omul își curățește inima, tocmai încercând să se abțină de la toate răutățile.

Am zis că Mântuitorul Iisus Hristos nu desființează poruncile, ci le dă un înțeles duhovnicesc, pătrunde până la rădăcina răului. Nu se mărginește să oprească păcatul cu fapta, ci merge la cauza păcatului. *“Ați auzit că s-a zis celor din vechime: „Să nu ucizi!”*. Eu, însă vă spun că oricine se mânie pe fratele său, este vrednic de osândă”. Este foarte logic: mânia premerge uciderii; înainte de-a lovi, înainte de-a răni, înainte de-a trage cu arma, omul este cuprins de o mânie teribilă. Mântuitorul pătrunde la rădăcina răului. Un creștin adevărat n-are voie să fie mânios. N-are voie să țină ură pe fratele său. De aceea, Mântuitorul își continuă gândul. *“Atunci când te duci să duci un dar la altar și ai ură, ai răutate în sufletul tău, du-te întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi vino și adu darul tău lui Dumnezeu”*. Pentru că Dumnezeu nu ți-l primește în această stare de mânie, de ură, de răutate. Sufletul trebuie să-ți fie plin de bunătate, de altruism, de iubire, atunci când duci darul tău la altar.

Sau, Mântuitorul se oprește la o altă poruncă: *“Ați auzit că s-a zis celor de demult: „Să nu săvârșești adulter!”*. Eu însă, vă spun că oricine se uită la o femeie poftindu-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui”. Este clar. Nu-i suficient să nu desfrânezi, nu-i suficient să nu duci o viață destrăbălată ci, pentru a putea evita aceste păcate, trebuie să-ți păzești privirea. Zice Dreptul Iov un lucru extraordinar, pe care îl analizează Sfântul Ioan Gură de Aur: *„Făcusem legământ cu ochii mei și nici asupra unei fecioare nu-i ridicam”*.³⁹ El, bătrânul Iov. Atunci ce poate să spună un tânăr care este supus la multe ispite? Deci, nu trebuie să poftesti; să nu te uiți cu poftă la o femeie, pentru că în felul acesta vei ajunge la desfrânare cu fapta. Și Mântuitorul își continuă gândul: *“Dacă ochiul tău te smintește, scoate-l afară. Dacă mâna ta te smintește, taie-o”*.

Aceste texte nu se interpretează literal, ci ele se interpretează duhovnicește. Cine este ochiul tău? O persoană care îți este dragă ca ochii din cap, dar care te poate duce la multe păcate. În situația aceasta trebuie să renunți la persoana dragă, dacă împreună cu ea nu poți duce o viață virtuoasă. Dacă te duce la păcat, dacă te prăbușește din punct de vedere spiritual, compania unei asemenea persoane nu îți este de folos, trebuie să o eviți. Sau „mâna ta cea dreaptă”; „Mâna ta” poate fi un om care te ajută. Te ajută în împrejurări dificile ale vieții. Te ajută cu bani sau te ajută să-ți rezolvi probleme de gospodărie, de familie. Te ajută în greutățile tale. Dar dacă omul respectiv, care-ți este mâna ta cea dreaptă, are pretenții păcătoase de la tine, vei mai putea rămâne în compania lui, vei mai putea solicita ajutorul lui? Nicidecum, pentru că-ți pierzi sufletul! Nu se poate compara un suflet curat și sfânt cu toate facilitățile ce ți le poate oferi un om, care uneori poate fi chiar șeful tău. Chiar șeful tău să te ducă la păcat, să te ajute, dar să-ți pretindă să încalci viața curată pe care ți-o cere Dumnezeu.

Trăim într-o lume care este agresată pe toate canalele de reclame, de emisiuni păcătoase, erotice, incitante, care-i duc la prăbușire, mai ales pe cei tineri.

³⁹ Iov 31, 1

Ei trebuie să învețe a renunța. Să renunți la ochiul tău, la ceea ce-ți este drag, la ceea ce te delectează, ca nu cumva în felul acesta, încet, încet, șarpele să se strecoare în sufletul tău. Păcatul înainte de a se săvârși cu fapta se săvârșește în minte.

Zice Lucian Blaga într-un aforism zice lucrul următor: „Diavolului să nu-i faci hatârul de-a sta de vorbă cu el, pentru că până la urmă te înduplecă și te bate în dialectică.”

La început, în minte e războiul. Acolo te frământă dacă să faci, sau să nu faci. Până în momentul în care n-ai acceptat gândul păcătos, nici nu este păcat. În momentul, însă, în care ai plecat steagul și-ai consimțit la o faptă reprobabilă, în momentul acela este păcat. Pentru că aștepti prilejul potrivit ca să pui în practică ceea ce ai gândit.

Mântuitorul Iisus Hristos, Dascălul desăvârșit, ne învață cum putem respecta poruncile: pătrunzând la cauza păcatelor, sau la cauza încălcării poruncilor. Să nu ne mâniem, ca să nu ucidem. Să ne păzim ochii, ca să nu poftim femeie străină, și-n felul acesta să nu cădem în desfrânare. Cuvintele acestea ar putea părea totalmente anacronice și neactuale pentru o lume care este stăpânită de iubirea de bani și de sex. Însă cuvintele Domnului Hristos rămân valabile până la sfârșitul veacurilor. Ce poate fi mai frumos decât un om care trăiește respectând cele zece porunci? Sau decât un tânăr cuminte, care are o prietenie curată, cu care se încununează atunci când vine ceasul, se însoțește cu aleasa inimii sale și aduce pe lume copii frumoși, cumiți și sănătoși?

Acestea sunt lucruri extraordinare și ele sunt rostuite de Dumnezeu pentru binele personal al oamenilor, și-n același timp, spre binele societății. Cum însă un duh rău străbate lumea, foarte mulți dintre semenii noștri nu mai țin seamă de poruncile lui Dumnezeu. Și bineînțeles, neținând seama, nici nu-L găsesc pe Dumnezeu. Și negăsindu-L pe Dumnezeu, n-au bucuria sufletului. Pentru că, repet, Sfântul Marcu Ascetul ne spune nouă că „*Domnul e ascuns în poruncile Sale și cei ce-L caută, Îl găsesc pe măsura împlinirii lor*”.

Dacă ne este dor de Dumnezeu, dacă dorim să-L găsim pe Dumnezeu știind că găsindu-L găsim totul, atunci trebuie să-I împlinim poruncile. Și pentru a le împlini trebuie să le dăm înțelesul acesta înalt, duhovnicesc, pe care ni-l descoperă Mântuitorul Iisus Hristos în Predica de Munte.

Pentru un om nematurizat duhovnicește, pentru o societate care nu-i în stare să pătrundă la înțelesul acesta profund al poruncilor, pe care ni-l dezvăluie Domnul Iisus Hristos, chiar și înțelesul lor din Vechiul Testament are o anumită valoare. În Vechiul Testament era un precept pe ca Domnul Iisus Hristos îl amintește aici, în capitolul cinci al Evangheliei după Matei și anume: Se pretindea ochi pentru ochi și dinte pentru dinte.

Foarte crud – am spune noi – și L-am socoti pe Dumnezeu nedrept. Ei bine, iată ce zice Sfântul Ioan Gură de Aur în acest sens: „*Își spun necredincioșii: Cum poate fi bun Dumnezeu care dă o astfel de poruncă? Ce le vom răspunde? Le vom răspunde că o astfel de poruncă este cea mai mare dovadă a iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Dumnezeu n-a pus această lege ca să ne scoatem ochii unii altora, ci să ne ferim a face așa ceva altora, de frică să nu pățim și noi la fel. Precum pe*

niniviteni Dumnezeu i-a amenințat cu pieirea, nu ca să-i piardă, că dacă ar fi vrut ca să-i piardă ar fi trebuit să tacă, ci ca prin frică să-i facă mai buni și să înceteze mânia. Tot astfel a pus această pedeapsă pentru cei care sar iute să scoată ochii altora, pentru ca dacă nu vor de bună voie să se lase de cruzime, măcar frica să-i împiedice de-a vătăma ochii aproapelui. Dacă o astfel de poruncă ar fi semn de cruzime din partea lui Dumnezeu, apoi tot semn de cruzime ar fi și porunca de-a opri uciderea, ca și porunca de-a împiedica desfrânarea. Dar un astfel de raționament nu pot face decât proștii și nebunii.

În ce mă privește, atât de departe e de mine gândul de-a susține că această poruncă este un semn de cruzime din partea lui Dumnezeu, încât afirm că a susține pe temeiul acestei porunci contrariul, înseamnă a păcătui împotriva rațiunii omenești. Tu spui că Dumnezeu este crud pentru că Dumnezeu a poruncit să scoți ochi pentru ochi, dar eu spun că atunci ar fi părut Dumnezeu crud în ochii multora, dacă n-ar fi dat această poruncă. Să ne închipuim că s-ar desființa toate poruncile Legii Vechi și că nimeni nu se mai teme de nici o poruncă dată de lege și că le este îngăduit tuturor celor răi să facă ce vor, în toată libertatea, și desfrânaților, și ucigașilor, și hoților, și călcătorilor de jurământ, și ucigașilor de părinți. Oare, n-ar ajunge totul cu susul în jos? Nu s-ar umplea oare de mii de ticăloșii și crime orașele și piețele? Că dacă atunci când sunt legi, când e frică și amenințare, abia de pot fi înfrânate gândurile rele, s-ar mai putea oare împiedica săvârșirea răului, dacă ar fi desființată toată siguranța ce o avem de pe urma legilor? Câtă vătămare nu s-ar năpusti atunci peste viața omenească? ”⁴⁰

Și noi, actualizând, am putea spune că pentru o lume nematurizată din punct de vedere duhovnicesc, pentru o lume în care pot avea loc atentate teroriste ca cele de la New York sau de la Moscova, pentru o asemenea lume, înțelesul Legii Vechi este încă actual: „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte”; apărarea celor fără de apărare. Și-n felul acesta moraliștii argumentează și corectitudinea războiului de apărare, pentru că nefăcându-l, expune la moarte pe cei slabi, pe cei bătrâni, pe copii, pe nevinovați.

Domnul Iisus Hristos ajunge la un înțeles mult mai înalt al poruncilor și la aceasta ne vom opri în capitolul următor.

7. Spiritul Legii Noi

Pentru a fi cetățean al acestei Împărății trebuie ca în viața ta să respecti legile Împărăției Cerurilor, să respecti Constituția Împărăției Cerurilor. Și spuneam că această Constituție a Împărăției lui Dumnezeu este cuprinsă în așa numita *Predică de pe Munte*, în capitolele cinci, șase și șapte din Evanghelia după Matei.

Capitolul cinci începe cu fericirile, fericiri care subliniază calitățile sufletești care le are un cetățean al acestei Împărății. Un om care face parte din Împărăția lui Dumnezeu este un om cu multă bună cuviință, „sărac cu duhul”, adică modest. El plânge pentru păcatele sale, el este blând, el flămânzește și însetează de dreptate, este milostiv, este curat cu inima, este făcător de pace și de multe ori e prigonit

⁴⁰ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Scrieri*, P.S.B.23, București, 1994, p.206

pentru dreptate, prigonit pentru viața sa bună. Un asemenea om, zice Mântuitorul Iisus Hristos, este lumina lumii și sarea pământului. Cu faptele sale, cu bunătatea sa, cu viețuirea sa, răspândește împrejur lumină, este o binecuvântare pentru semenii săi și este și sare a pământului. În ce sens? Noi știm bine că bucatele pentru a se păstra trebuie sărate. Carnea pentru a se păstra trebuie sărată, altfel se umple de viermi, se strică și se descompune.

Ori, e clar, noi trăim într-o lume destul de stricată, intrată în descompunere din punct de vedere moral. Cine totuși mai dă o consistență, un gust, un miros plăcut acestei lumi ce a intrat în stricăciune? Sarea, adică credințioșii buni, deoarece pentru rugăciunile lor, pentru viața lor, Dumnezeu ține lumea.

Tot în *Predica de pe Munte*, care constituie o Constituție a Împărăției lui Dumnezeu, Mântuitorul Iisus Hristos ne spune că n-a venit să anuleze cele zece porunci din Vechiul Testament, ci ele rămân valabile, însă trebuie înțelese mult mai duhovnicește, mai înalt decât erau înțelese înainte. Trebuie pătruns la rădăcina răului, trebuie înlăturate cauzele răului. Ca să nu comiți o greșeală trebuie să înlături circumstanțele în care ea se poate produce. De aceea, Mântuitorul luând poruncile, așa cum am mai aflat deja, le aprofundează, le dă un înțeles superior. De exemplu, le spunea Mântuitorul ucenicilor: „Ați auzit că s-a zis celor din vechime: „Să nu ucizi!” Însă, Eu vă zic: „Nici să nu vă mâniați pe fratele vostru!”. De ce-a zis Mântuitorul lucrul acesta? Pentru că la ucidere, la omor se ajunge din mânie, din irascibilitate, din ceartă, din vrajbă. Iată, că Divinul Învățător pătrunde la cauza păcatului. Sau: „Ați auzit că s-a zis celor din vechime: „Să nu desfrânezi!”. Însă, Eu vă spun că nici nu trebuie să poftiți”, să nu priviți cu poftă la frumusețe străină. Merge la rădăcina răului.

După ce Mântuitorul Iisus Hristos ia pe rând toate poruncile, ajunge la ceea ce este mai sublim în creștinism: la porunca iubirii. Un mare teolog român, care a murit în temnița din Aiud, este vorba de Părintele Ilarion Felea, a scris o carte și a și intitulat-o așa: *Religia iubirii*. Creștinismul este religia iubirii.

Vom zăbovi asupra câtorva versete din Evanghelia după Matei. În capitolul cinci, citim: „Ați auzit că s-a zis: „Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrășmașul tău!”. Iar Eu vă zic vouă: „Iubiți pe vrășmașii voștri. Binecuvântați pe cei ce vă blestemă. Faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc ca să fiți fiii Tatălui vostru Cel din ceruri, că El face să răsară soarele peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaia peste cei drești și peste cei nedrești. Căci dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veți avea? Au, nu fac și vameșii același lucru? Și dacă îmbrățișați numai pe frații voștri, cu ce faceți mai mult? Au nu fac și neamurile același lucru? Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este”.⁴¹

E mare porunca iubirii! Iubirea, la apogeul său, îi cuprinde și pe vrășmași. Și pe cei ce ne fac rău trebuie să-i iubim. Să ne rugăm pentru toți.

De fapt, Sfinții Părinți ne pun la îndemână și anumite criterii după care ne putem autoverifica dacă am ajuns la o stare sufletească bună. Și ei zic așa: Ești într-o stare sufletească bună atunci când îl poți iubi pe vrăjmaș ca și pe prieten,

⁴¹ *Matei 5, 43-48*

atunci când îți este totuna dacă ești laudat sau bârfit și atunci când îți este totuna câștigul cu paguba. Frumos, dar foarte greu de îndeplinit!

Referitor la această mare poruncă a iubirii, care îl caracterizează pe cetățeanul *Împărăției lui Dumnezeu*, Sfântul Ioan Gură de Aur ne-a lăsat cuvinte pe care noi nu le putem atinge: *„Iar dacă ai cerceta cu de-amănuntul porunca aceasta, vei vedea că are un adaos care o ridică cu mult deasupra celorlalte, că Hristos n-a poruncit numai să iubești pe dușmani, ci să te rogi pentru ei. Ai văzut pe câte trepte ne-a urcat și ne-a dus pe culmea virtuții? Uită-te, numărând treptele de jos în sus: Prima treaptă: să nu începi să faci rău; a doua: după ce răul a fost săvârșit, să nu răsplătești răul cu rău; a treia: să nu faci celui ce te-a supărat ceea ce ai suferit tu, ci să fii liniștit; a patra: lasă să ți se facă rău; a cincea: lasă să ți se facă mai mult rău decât vrea cel ce face răul; a șasea: nu urî pe cel ce ți-a făcut aceasta; a șaptea: iubește-l; a opta: fă-i chiar bine; a noua: roagă-te lui Dumnezeu pentru el...*

Ai văzut ce înaltă filozofie! De aceea are și răsplată strălucită, pentru că porunca aceasta este mare și are nevoie de un suflet tânăr și de o multă străduință. De aceea îi pune și pe o atât de strălucită răsplată, cum n-a pus nici unei alte porunci de mai înainte. Aici nu mai pomenește nici de pământ ca acelora blânzi, nici de mângâiere, nici de milă ca acelora ce plâng și celor milostivi, nici de *Împărăția Cerurilor*, ci de ceva mai măreț decât toate acestea: de asemănarea cu Dumnezeu, atât cât este cu putință omului, căci zice: *„Ca să fiți asemenea Tatălui vostru Cel din ceruri!”*

Apoi, arată în ce constă asemănarea zicând: „Care răsare soarele lui peste cei răi și peste cei buni și plouă peste cei dreپți și peste cei nedreپți. Căci și Dumnezeu, ne spune Hristos, nu numai că nu ocărăște, dar face și bine celor ce-L ocărăsc. Te face asemenea cu Dumnezeu. Deși nu este vreo egalitate între tine și El, nu numai din pricina covârșitoarei Lui bunătăți, ci și din pricina nespusei Lui vrednicii. Tu ești disprețuit de om, ca și tine. Dumnezeu este disprețuit de un rob căruia I-a făcut nenumărate binefaceri. Tu, când te rogi pentru dușmanul tău, nu dai decât cuvinte. Dumnezeu dă dușmanilor Lui lucruri mari și minunate, Le dă tuturor soare și ploaie la vreme, și totuși te face asemenea cu El, atât cât este cu putință unui om. Nu urî deci pe cel ce-ți face rău, când el e pricinuitoarea unor bunătăți ca acestea și te urcă la o atât de mare cinste. Nu blestema pe cel ce te prigonește, altfel suferi și prigoana și ești și lipsit de rod. Suferi și paguba și pierzi și răsplata. Dar ar fi și mai mare prostie să rabzi ce-i mai greu și să nu înduri ceea ce-i mai ușor...

Dar cum poate fi cu putință aceasta, aș putea să întreb? Mă mai întrebi încă și te mai îndoiești cum e cu putință să ierți pe dușmanii tăi, când vezi că pentru tine Dumnezeu s-a făcut om, s-a înjosit atât de mult și-a pățimit atâtea? Nu-L auzi spunând pe cruce: „Iartă-le lor că nu știu ce fac!”? Nu-l auzi pe Pavel spunând: „Cel care S-a suit și șade în dreapta lui Dumnezeu și se roagă pentru noi...”? Nu vezi că după răstignire și înălțare a trimis pe apostolii Săi la iudeii care L-au omorât, spre a le aduce mii de bunătăți, deși apostolii aveau să sufere nenumărate rele de la ei? Ți-a făcut dușmanul tău un mare rău? Ce suferință e aceasta, față de cea a Stăpânului tău, Care a fost legat, biciuit, palmuit, scuipat de slugi, dat

morții, și morții celei mai de rușine din toate morțile, după ce făcuse iudeilor nenumărate binefaceri? Atunci mai cu seamă fă bine dușmanilor tăi, ca să-ți îndeplinești mai strălucitoare cunună, scăpându-l pe fratele tău de cea mai cumplită boală. Doctorii când sunt loviți și insultați de bolnavii de nervi, atunci le e mai milă de ei și se pregătesc să-i îngrijească, pentru că știu că insultele sunt urmări ale cumplitii lor boli. Și tu, dar, gândește-te la fel la cel ce te urăște. Poartă-te la fel cu cel ce-ți face rău; el este cel bolnav, el suferă toată silnicia. Scapă-l deci de această asuprire. Dă-i prilejul să-și lase mânia. Eliberează-l de demonul cel cumplit al mâniei. Când îi vedem pe îndrăciți plângem și nu ne silim să ne îndrăcim și noi. Așa să facem și cu cei mânioși. Mânioșii se aseamănă cu îndrăciții, dar mai bine spus mânioșii sunt mai de plâns decât îndrăciții, pentru că sunt conștienți de nebunia lor. De aceea le este și de neiertat”.⁴²

Trebuie să-i iubim pe toți oamenii, chiar și pe vrășmașii noștri.

8. Discreția creștină

Mântuitorul Iisus Hristos, atunci când suntem preocupați de milostenie, de fapte bune, de rugăciune, de participare la sfintele slujbe, ne învață că toate acestea să le facem discret, natural. Nu spre slava deșartă, și nici din oportunism.

Domnul zice: „*Luați aminte ca faptele dreptății voastre să nu le faceți înaintea oamenilor ca să fiți văzuți de ei; altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru cel din ceruri. Deci, când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta cum fac fățarnicii în sinagogi și pe ulițe ca să fie slăviți de oameni; adevărat grăiesc vouă: „Și-au luat plata lor!”*. Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns, și Tatăl tău, Care vede cele ascunse, îți va răsplăti ție”.⁴³

Sfinții Părinți ne dau nenumărate exemple din care reiese foarte bine învățătura că nu trebuie să facem milostenia noastră, sau faptele noastre bune, cu intenția de-a fi lăudați de oameni.

Iată, de pildă, în *Pateric*, în care suntem învățați că nu trebuie să ne arătăm viața cea plăcută lui Dumnezeu, citim lucrul următor: „*Zis-a un bătrân oarecare: Cel ce își descoperă și își arată faptele sale cele bune pentru fericirea, lauda și slava oamenilor, acela este asemeni cu omul care seamănă sămânța pe deasupra pământului și nu umblă cu grapa peste dânsa ca să o acopere și venind păsările cerului mănâncă toată sămânța și-i rămâne în zadar toată osteneala. Iar cel ce își tăinuiește și-și ascunde faptele sale bune, acela este asemenea omului care, semănându-și sămânța, îndată o acoperă cu țărână și ea rămâne, răsare, crește și rodește”.⁴⁴*

Tot același lucru ne învață Domnul Hristos să-l facem și când este vorba de rugăciune, de viața noastră spirituală, de participarea noastră la sfintele slujbe. În Evanghelia după Matei, citim: „*Iar când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii cărora le place prin sinagogi și prin colțurile ulițelor, stând în picioare, să se roage, ca să*

⁴² *Ibidem*, p.237

⁴³ *Matei* 6, 1-4

⁴⁴ *Pateric*, Alba Iulia, 1990, p.357

se arate oamenilor. Adevărat grăiesc vouă: „Și-au luat plata lor!”. Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și închizând ușa ta roagă-te Tatălui tău Care este în ascuns și Tatăl tău care vede în ascuns, îți va răsplăti ție”.⁴⁵

Referitor la rugăciunea festivistă, făcută pentru lauda oamenilor sau din motive propagandistice, găsim tot în *Pateric* lucrul următor: „Un bătrân oarecare duhovnicesc, dintr-o mănăstire, a văzut odată la fereastra chiliei unui frate doi draci, care stăteau și ascultau la fereastra fratelui, și ascultând puțin, începeau a țopăi și a tresălta. Ascultau iar, și iar începeau a sălta. Și așa făceau de câtva vreme. Iar bătrânul văzând, s-a sculat de unde ședea și privea și a mers la chilia acelui frate să vadă pricina pentru care se bucură și saltă spurcații diavoli. Și apropiindu-se bătrânul de chilia fratelui, dracii văzându-l venind asupra lor, rușinându-se, s-au dat în lături ca niște câini, unul într-o parte, altul într-alta și așa despărțindu-se au fugit. Iar bătrânul, apropiindu-se de fereastra chiliei fratelui, unde stăteau săltând acei draci, l-a auzit pe fratele în chilie citindu-și pravila cu glas mare la fereastră și îndată a priceput și a cunoscut bătrânul că pricina bucuriei și săltării spurcaților draci este citirea fratelui cu glas mare, la fereastră. Și intrând la dânsul în chilie, l-a găsit stând la fereastră și citind. Fratele îndată lăsându-și citirea, s-a apropiat după obicei cu smerenie. Atunci bătrânul i-a zis: „Fiule, mai de folos ți-ar fi ție de te-ai culca în chilia ta și să dormi toată ziua, decât să citești cu așa sunet în glas, precum citești. Că nu-ți este de nici un folos. Ci este bucurie și veselie și săltare dracilor. Acum, iată, am izgonit doi draci de la fereastra ta care se bucurau și săltau ascultând și auzind glasul citirii tale, pe care i-am văzut de la chilia mea ascultând și săltând la fereastră. Înadins am venit la tine, fiule, ca să-ți părăsești acest fel de rugăciune și să-ți citești pravila și rugăciunea în taină, după cum ne-a poruncit nouă Domnul Iisus Hristos și Sfinții Părinți, iar nu cu fală, întru auzirea oamenilor și a dracilor”.⁴⁶

S-ar putea cădea însă într-o altă extremă, și anume, motivându-ne că nu facem milostenie, pentru că ne văd oamenii; că nu ne rugăm, pentru că ne văd oamenii; pasămite fiind foarte atenți la cuvântul Scripturii. Deci, s-ar putea să nu ne rugăm și să nu facem milostenie. Mântuitorul a zis să nu facem lucrurile acestea din motiv de slavă deșartă, dar asta nu înseamnă că nu trebuie să facem milostenie, chiar dacă ne vede lumea atunci când n-o putem face altfel. Și nu înseamnă că nu trebuie să mergem la biserică, să ne rugăm. Nu ne lăudăm cu evlavia noastră, nu ne lăudăm cu numărul de rugăciuni pe care le citim, dar asta nu înseamnă că, dacă ne văd oamenii mergând la biserică, rugăciunile noastre nu sunt primite.

În acest sens, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, tâlcuind tocmai aceste cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos: „După ce a spus: „Să nu faceți lucrul acesta înaintea oamenilor”, a adăugat: „spre a fi văzuți de ei”. S-ar părea că spune a doua oară ceea ce a spus mai înainte. Dar dacă te uiți cu luare aminte nu spune același lucru, ci altceva întâia oară și altceva a doua oară. Și acest cuvânt cuprinde multă siguranță și o nespusă purtare de grijă și cruțare. Căci poți face

⁴⁵ Matei 6, 5-6

⁴⁶ *Ibidem*, 359

milostenie și înaintea oamenilor și să n-o faci spre a fi văzut de ei; și poți să n-o faci înaintea oamenilor și totuși s-o faci spre a fi văzut de ei. Pentru că nu-i pedepsită sau încununată simpla faptă, ci gândul e încununat. Dacă Hristos n-ar fi făcut această precizare, atunci mulți s-ar fi trândăvit de-a mai face milostenie, pentru că, negreșit, nu-i cu putință ca în orice împrejurare milostenia ta să fie tăinuită. De aceea, Domnul te dezleagă de această nevoie, nu în săvârșirea milosteniei, ci în gândul cu care o faci; și după gând hotărăște paguba sau răsplata. Și ca să nu spui: „Ce pot face dacă mă vede altul?”, Domnul îți spune: „Nu cer asta, ci gândul tău și felul în care faci milostenia”. Dumnezeu vrea să-ți formezi sufletul și să te scape de boală.

Așadar, după ce ne-a oprit să facem milostenie pentru a fi văzuți de oameni, după ce ne-a arătat paguba unei astfel de fapte atunci când o facem în zadar și fără de folos, ne înalță iarăși gândurile, amintindu-ne de Tatăl și de cer”.⁴⁷

Așadar, milostenia trebuie făcută; rugăciunea trebuie făcută; gândul cu care o faci trebuie să fie cel bun. Adică să n-o faci pentru a fi văzut de oameni, spre a fi lăudat de oameni. Dar să o faci și în fața lor, dacă n-o poți face altfel. Pentru că, atunci când o faci în mod natural și cu convenita smerenie, este primită de Dumnezeu.

9. Rugăciune calitativă, iar nu cantitativă

În *Predica de pe Munte*, Domnul Hristos se oprește asupra calității rugăciunii: „Când vă rugați, nu spuneți multe ca neamurile, că ele cred că-n multa lor vorbărie vor fi ascultate. Deci nu vă asemenați lor, că știe Tatăl vostru de cele ce aveți trebuință mai înainte ca să cereți voi de la El”.⁴⁸

Așadar, rugăciunea trebuie făcută cu multă seriozitate, și nu formal. Nu cantitatea, ci calitatea rugăciunii contează, pentru că “*rugăciunea este după însușirea ei, însoțirea și unirea omului și a lui Dumnezeu, iar după lucrarea ei, susținătoarea lumii*”.⁴⁹

Așadar, rugăciunea este un dialog cu Dumnezeu, o întâlnire și o relație intimă cu Dumnezeu. Dacă de multe ori, încercând să ne rugăm, nu putem stabili o convorbire cu Dumnezeu, părându-ni-se că Dumnezeu este absent, trebuie să găsim cauzele acestei situații. Nu este corect să ne plângem că Dumnezeu nu ne ascultă, dacă luăm în considerație caracterul reciproc al unei relații și observând faptul că Dumnezeu are mai multe temeieri decât noi de a se plânge. Noi ne plângem că El nu ni se manifestă în cele câteva minute care I le rezervăm. Ce putem spune atunci de cele douăzeci și trei de ore și jumătate, în timpul cărora Dumnezeu bate la poarta noastră și ea este închisă? Dumnezeu are delicatețea să nu înfiripe cu noi un dialog într-un moment inoportun. Oamenii sensibili erau convinși de acest lucru.

Sutașul din Capernaum, care avea o slugă bolnavă, a trimis pe prietenii săi la Domnul Hristos să-I spună: „Doamne nu Te osteni, că nu sunt vrednic să intri sub

⁴⁷ *Ibidem*, 245

⁴⁸ *Matei* 6, 7-8

⁴⁹ Sfântul Ioan Scărarul, *Scara*; Filocalia 9, București, 1980, p. 403

acoperământul meu. De aceea nici pe mine nu m-am socotit vrednic să vin la Tine, ci spune cu cuvântul și se va vindeca sluga mea”. Iar Petru, după pescuirea minunată, a căzut la genunchii lui Iisus zicând: „Jeși de la mine Doamne, că sunt un om păcătos”.

Pentru a ne putea ruga eficient trebuie să avem o anumită pregătire sufletească. Trebuie să fim conștienți că făcând rugăciunea intrăm în audiență la Împăratul universului.

Zice în acest sens Sfântul Ioan Scărarul: „*Când pornești să te înfățișezi înaintea Domnului, să-ți fie haina sufletului țesută întreagă din firele, mai bine zis din zalele, nepomenirii răului. Căci de nu, cu nimic nu te vei folosi!*”⁵⁰

Mântuitorul Iisus Hristos ne dă în acest sens un sfat foarte util pentru momentul în care ne ducem la biserică, eventual ducând și un mic dar pentru Sfânta Liturghie. Dacă-ți vei aduce darul tău la altar, și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău. De aceste raporturi pozitive cu semenii atârnă primirea rugăciunii, pentru că Domnul continuă: „*Iar când stați de vă rugați, iertați tot ce aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșelile voastre. Că de nu iertați voi, nici Tatăl vostru Cel din ceruri nu vă va ierta vouă greșelile*”.⁵¹

Pe lângă această stare sufletească, pe care ne-o creează bunele relații cu semenii, când vorbim cu Dumnezeu trebuie să fim smeriți. Convinși fiind că suntem păcătoși, că suntem pământ și cenușă, nici n-ar trebui să putem avea o altă atitudine. Vameșul, când se ruga, nu voia nici ochii să și-i ridice către cer, ci-și bătea pieptul zicând: „Dumnezeule, fii milostiv mie păcătosului!”

Rugăciunea pe care încercăm să o facem într-o altă stare sufletească, nu numai că nu-i eficientă, dar nu are nici un gust. Sfântul Ioan Scărarul zice: „*Îndulcesc bucatele, untdelemnul și sarea: Întraripează rugăciunea, smerenia și lacrima*”.⁵² O rugăciune spectacol, însoțită de melodii cântate artistic, și în duh de mândrie, nu o primește Dumnezeu. „Pe Dumnezeu îl face milostiv nu cântarea iscusită, ci inima zdrobită și postul, prin care și frica lui Dumnezeu în inimă crește neconținut, și plânsul se întărește, și de tot păcatul îl curăță pe om, iar mintea mai albă decât zăpada o face”, spune tot Sfântul Ioan Scărarul.

Când te rogi, trebuie să crezi că Dumnezeu îți ascultă rugăciunea și să stăruiești. Dacă roadele nu sunt cele pe care le așteptai tu, înseamnă că ele nu-ți erau de folos. A te ruga cu îndoială, încercând în ultimă instanță și în acest mod de a-ți rezolva problemele, este dovadă de puțină credință.

Zice Sfântul Iacob în Epistola sa lucrul următor: „*De este cineva lipsit de înțelepciune, să o ceară de la Dumnezeu, Cel ce dă tuturor fără deosebire și fără înfruntare; și i se va da. Să ceară însă cu credință, fără să aibă nici o îndoială, pentru că cine se îndoiește este asemenea valului mării mișcat de vânt și aruncat înoace și încolo. Să nu creadă omul acela că va lua ceva de la Dumnezeu*”.⁵³

⁵⁰ *Ibidem*; 28, 4; p.404

⁵¹ *Matei* 6, 15

⁵² *Ibidem*, 28, 13

⁵³ *Iacov* 1, 5-6

Literatura pioasă a păstrat multe întâmplări din care reiese cu prisosință că părinții, ce se rugau cu credință, erau ascultați. Iată un exemplu din *Pateric: Spunea unul dintre părinți despre Avva Axoe Tebeul că a intrat odată în muntele Sinai și ieșind el de acolo, l-a întâmpinat un frate, care suspinând zicea: „Ne mâhnim, Avvo, pentru că nu plouă”. I-a zis lui bătrânul: „Și de ce nu cereți și vă rugați lui Dumnezeu”? Și i-a zis fratele: „Ne rugăm și facem litanii, dar nu plouă”. I-a zis bătrânul: „Negreșit, nu vă rugați cu deadinsul. Vrei să cunoști că așa este?” Și și-a întins bătrânul mâinile la cer cu rugăciune și îndată a plouat.⁵⁴*

Rugăciunea făcută din rutină, fără credință și fără atenție, este pierdere de vreme. Omul care îl iubește pe Dumnezeu și care dorește să stea de vorbă cu El, așteaptă cu mult drag ceasul rugăciunii. Pentru că spune tot Sfântul Ioan Scărarul: *“Iubirea ostașului față de împărat o arată războiul; iubirea creștinului față de Dumnezeu o arată vremea rugăciunii și starea la rugăciune”*.⁵⁵ Starea ta lăuntrică ți-o arată rugăciunea, iar teologii au socotit-o pe aceasta oglinda creștinului.

Atunci când te rogi, trebuie să ai conștiința faptului că Dumnezeu este de față și te ascultă. Atenția la cele spuse te ajută să faci o rugăciune bună. Sigur că nu-i deloc ușor să fii mereu atent la rugăciune. Gândurile stimulate de potrivnicul te poartă la grijile zilei.

Un frate l-a întrebat pe un bătrân: „De ce când stau la rugăciune mai mult mă trage gândul la alte griji?” Și i-a răspuns bătrânul: „Diavolul dintru început nevrând să I se închine Dumnezeului tuturor, s-a lepădat din ceruri și străin s-a făcut de Împărăția lui Dumnezeu. Pentru aceasta se silește și pe noi să ne tragă de la rugăciune pentru alte zăbăvi, vrând să lucreze și în noi ceea ce a pățimit el”.

Sfinții Părinți considerau că rugăciunea este osteneala cea mai bine plăcută lui Dumnezeu, de aceea se cuvine să o facem bine și cu atenție.

Dacă ne rugăm fiind în pace cu toată lumea, având credință și smerenie, încercând să ne ținem trează atenția la ceea ce facem, nădăjduim să ajungem la o rugăciune de calitate. S-au făcut multe împărțiri ale rugăciunii, după criteriul calitativ. Socotim potrivită următoarea împărțire, după acest criteriu, urmând o linie ascendentă și punctând cinci trepte: prima treaptă – rugăciunea întinată; a doua treaptă – rugăciunea „timp pierdut”; a treia treaptă – rugăciunea minții; a patra treaptă – Rugăciunea făcută cu mintea în inimă; și a cincia treaptă – extazul sau răpirea.

Le luăm pe rând. Prima treaptă: *rugăciunea întinată*. Din nefericire, este prezentă la toți începătorii. În timp ce omul se roagă, îi vin în minte tot felul de gânduri pătimase. Ele răsar din străfundul inimii, unde au pătruns din neatenția noastră. Imagini scârboase, poftite păcătoase acumulate în timp sunt scoase la suprafață de cel rău tocmai în timpul rugăciunii. Referitor la această rugăciune Sfântul Ioan Scărarul spune: *„Precum împăratul pământesc privește cu scârbă la cel ce stă în fața lui, dar își întoarce fața de la el și vorbește cu dușmanii stăpânului, așa privește cu scârbă și Domnul la cel ce stă înaintea Lui în rugăciune și primește gânduri necurate”*.⁵⁶ Mai ales tinerii nu sunt cruțați de

⁵⁴ *Pateric*, Alba Iulia, 1990, p.160

⁵⁵ *Ibidem*; 28, 38

⁵⁶ *Ibidem*; 28, 54

gânduri păcătoase în timpul rugăciunii, nici chiar în biserică, gânduri stimulate și de persoanele pe care le văd sau le aud.

A doua treaptă calitativă a rugăciunii este *rugăciunea „timpului pierdut”*. Aceasta este puțin mai bună decât rugăciunea întinată, dar e o simplă oboseală, fără rezultate. *“Altceva este întinărirea rugăciunii, spune Sfântul Ioan Scărarul, și altceva e pieirea ei, și altceva furarea, și altceva prihănirea ei. Întinărirea ei este a sta înaintea lui Dumnezeu și a năluci gânduri necuvenite; pieirea este a se robi de griji nefolositoare, furarea este împrăștierea cugetării pe nesimțite, prihănirea este un atac oarecare ce se apropie de noi”*.⁵⁷ În vremea rugăciunii „timpului pierdut” îi trec creștinului prin minte tot felul de griji, nu se gândește la lucruri urâte, ci la lucruri utile. În timpul rugăciunii de dimineață își face planuri pentru toată ziua; în timpul rugăciunii de seară reia în minte toate tărășeniile de peste zi; stând la liturghie țese planuri de viitor. Aceste gânduri care împrăștie mintea de la rugăciune se pot înlănțui, alcătuiind așa-numita „punte a dracilor”. De exemplu: stai la slujbă în biserică. Privești la policandru. Îți aduci aminte că l-a donat cutare persoană. O cunoști bine pe persoana respectivă, îți vine în minte faptul că nu-i chiar „ușă de biserică”. Într-o anumite situație ați fost amândoi părtași la o faptă păcătoasă. Îți pare rău, dar savurezi cu gândul din nou faza respectivă. Și secvențele pot continua. S-ar putea găsi și alte exemple mai izbutite. În orice caz, rugăciunea „timpului pierdut” nu ajunge în cer.

A treia treaptă calitativă a rugăciunii este *rugăciunea minții*. Ea se apropie de bine. De data aceasta, rugătorul n-are nici gânduri rele, nici gânduri bune. Este foarte atent la ceea ce spune. Ea se mai numește rugăciunea cugetării. Mintea s-a deprins să se culeagă în ceasul rugăciunii, pe care o rostește în întregimea ei, fără risipiri. Mintea se topește în slova scrisă și-o rostește ca și cum ar fi cugetat-o ea însăși. Această rugăciune rămâne însă uscată. Inima nu se îndulcește din ea. Este adevărat că nici un pietism emoțional, în care mintea nu raționează, nu este folositor. Sfântul Pavel ține să sublinieze faptul că în rugăciune este implicată și mintea. *“Atunci ce voi face? Mă voi ruga cu duhul, dar mă voi ruga și cu mintea; voi cânta cu duhul, dar voi cânta și cu mintea”*.⁵⁸

A patra treaptă calitativă a rugăciunii este rugăciunea făcută cu mintea în inimă. Aceasta este rugăciunea cea bună. Coborând cu mintea în inimă, și închizând ușile și ferestrele, începi cea mai intimă și sfântă convorbire cu Dumnezeu. Așa cum am văzut, când te rogi, spune Domnului Hristos tot ce te doare. „Intră în camera ta și închizând ușa roagă-te Tatălui tău, care este în ascuns și Tatăl tău care vede în ascuns, îți va răsplăti ție”. La această rugăciune participă omul întreg, cu toate facultățile sale, îndulcindu-se din dialogul cu Dumnezeu. Coborându-se mintea în inimă și începând rugăciunea, inima se încălzește, iar ceea ce adineauri era gând, aici ajunge simțire. Cine a ajuns la simțire, acela se roagă fără cuvinte, fiindcă Dumnezeu este un Dumnezeu al inimii. De aceea, abia de aici începe hotarul sporirii întru cele ale rugăciunii.

⁵⁷ *Ibidem*; 28, 24

⁵⁸ *1 Corinteni* 14, 15

A cincea treaptă calitativă a rugăciunii este *extazul sau răpirea*, culmea cea mai înaltă a rugăciunii. În această situație omul nici nu mai are un rol deosebit, lucrarea făcându-o Duhul Sfânt. Apostolul Pavel, în Epistola către Romani, zice: „*Noi nu știm să ne rugăm cum trebuie. Că însuși Duhul se roagă pentru noi cu suspine negrăite*”.⁵⁹ În această stare era Sfântul Antonie cel Mare când soarele, apunând în spatele său, îl lăsa la rugăciune cu brațele întinse, și tot așa îl găsea dimineța, când îi răsărea în față.⁶⁰

Sfântul Ioan Casian ne relatează părerea Sfântului Antonie cel Mare referitor la starea de răpire, zicând: „*Rugăciunea nu este cu totul desăvârșită când cel ce se roagă n-a pierdut orice conștiință de sine sau când înțelege ceea ce spune. Acest fel de rugăciune, atât de înaltă și înălțătoare, nu lasă ca cineva să fie conștient de sine însuși nici să se gândească la ceea ce face sau, pentru a spune mai bine, la ceea ce îndură atunci*”.⁶¹

Se întâmplă uneori ca un om pasionat de un lucru să fie atât de concentrat la ceea ce face, încât uită de sine însuși, nu mai știe unde se găsește și cât timp a petrecut în acea preocupare. Același lucru se petrece cu rugătorul care a ajuns în starea de răpire, este atât de cufundat în Dumnezeu încât nu-și mai amintește de sine, nu-și dă seama ce se întâmplă în jurul său, ci petrece într-o meditație adâncă.

10. Rugăciunea Domnească

Mântuitorul ne învață cum să ne rugăm, apoi ne redă și cuvintele pe care trebuie să le spunem atunci când trebuie să ne rugăm. El ne descoperă rugăciunea unică, numită în Biserică și „Rugăciunea domnească”: *Deci voi așa să vă rugați: „Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău; vie împărăția Ta; făcă-se voia Ta, precum în cer, și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă, dă-ne-o nouă astăzi; și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri; și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău. Că a Ta este împărăția și puterea și slava, în veci. Amin*”.⁶²

Această rugăciune unică începe cu expresia: *Tatăl nostru*, cuvinte care constituie o adevărată mărturisire de credință. Mântuitorul I se adresa Tatălui folosind cuvântul aramaic „Avva”, cuvânt foarte profund, foarte cuprinzător. În mai multe locuri din Sfintele Evanghelii îl vedem pe Mântuitorul Iisus Hristos spunându-I lui Dumnezeu: „Avva Părinte!”. Și, în mod deosebit, ne rămâne în minte acest cuvânt din timpul patimilor, atunci când Mântuitorul se roagă și-I zice: „Avva, Părinte, a sosit ceasul”. Dumnezeu este Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos. Este Tatăl împreună cu care a zidit și mântuiește lumea noastră, Tatăl Care niciodată nu Îl părăsește pe Domnul Iisus Hristos.

În Evanghelia după Ioan, Mântuitorul Iisus Hristos îi avertiza pe ucenici că va veni vremea să pătimească, să moară, să fie batjocorit de noi oamenii, când toți Îl vor părăsi: „*Iată vine ceasul, și a și venit, ca să vă risipiți fiecare la ale sale și*

⁵⁹ Romani 8, 26

⁶⁰ Pentru Avva Arsenie, 30, Pateric, Alba Iulia, 1990, p.19

⁶¹ Cf. Alfond Rodriguez, *Calea Desăvârșirii Creștinești*, Oradea, 1933, p.295

⁶² Matei 6, 9-13

pe Mine să Mă lăsați singur. Dar nu sunt singur, pentru că Tatăl Meu este cu Mine”.⁶³

Dumnezeu Tatăl, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Avva, Părintele este întotdeauna cu Domnul Iisus Hristos. Și, de fapt, spunând acest cuvânt, *Tatăl nostru*, nu numai că mărturisim adevărul cuprins în toată Scriptura, că Domnul Hristos cu Tatăl sunt una, că Dumnezeu Tatăl este Părintele Domnului nostru Iisus Hristos, ci mărturisim credința în întreaga Sfântă Treime.

Zice, tot Sfântul Ioan, de data aceasta în Epistola sa întâia că cei trei, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt una: „*Trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și aceștia trei una sunt*”.

Dumnezeu Tatăl este Părintele Domnului nostru Iisus Hristos. Domnul Iisus Hristos este Fiul născut mai înainte de veci din Tatăl. Și Duhul Sfânt care purcede din Tatăl Îl face prezent pe Fiul în inimile noastre. Rostind cuvintele *Tatăl nostru*, mărturisim nu numai adevărul că Dumnezeu Tatăl este Părintele Domnului nostru Iisus Hristos, ci că este și Părintele nostru, al tuturor oamenilor. Lucrul acesta îl afirmă Însuși Domnul Hristos în Evanghelia după Ioan la întâlnirea cu femeile mironosițe, în dimineața Învierii: „*Nu te atinge e Mine. Căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu. Mergi la frații Mei și le spune: Mă sui la Tatăl Meu și la Tatăl vostru și la Dumnezeul Meu și la Dumnezeul vostru*”.⁶⁴ Tatăl Cel ceresc este Tatăl nostru a celor ce credem în Domnul Hristos și mărturisim Treimea Cea Una și Nedespărțită. Îl mărturisim pe Tatăl, pe Fiul și pe Duhul Sfânt.

În Epistola către Galateni, Domnul Iisus Hristos ne este arătat ca Fiul, Unul Născut al Tatălui, născut din femeie, născut sub lege. Dar, în același timp, nu numai Domnul Iisus Hristos este Fiul Tatălui, ci și noi, oamenii, frații Săi, suntem și noi fiii Tatălui: „*Iar când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său născut din femeie, născut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere, ca să dobândim învierea. Și pentru că suntem fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile noastre care strigă: Avva, Părinte!*”⁶⁵ Așadar, nu mai suntem robi, ci fii. Și dacă suntem fii, suntem moștenitori ai lui Dumnezeu prin Iisus Hristos. Dumnezeu Tatăl este Părintele Domnului nostru Iisus Hristos, dar în același timp este și Părintele nostru al oamenilor. E important de reținut învățătura aceasta, pe care o proclamăm prin cuvintele: *Tatăl nostru!*; nu tatăl meu, nici Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, ci „Tatăl nostru”.

E o învățătură profundă aici. Când ne rugăm, ar trebui să avem convingerea că intrăm în comuniune cu toți oamenii, că suntem frați cu toți oamenii, că trebuie să-i iubim pe toți oamenii. Ne rugăm Tatălui „nostru”, nu Tatălui „meu”: *Tatălui nostru* care este în ceruri. De aceea, pe parcursul meditațiilor legate de această rugăciune, vom sublinia faptul că ea nu ne va fi primită de Dumnezeu dacă o facem aflându-ne în stare de neînțelegere, de răutate, de ură. Aceasta pentru că ne adresăm Tatălui nostru comun, „Care este în ceruri”.

Începând cu aceste cuvinte Îl mărturisim pe Dumnezeu ca Tată al Domnului nostru Iisus Hristos, dar și ca Tată al nostru al tuturor, și intrând în comuniune cu

⁶³ Ioan 16, 32

⁶⁴ Ioan 20, 17

⁶⁵ Galateni 4, 4-6

El intrăm în comuniune și cu ceilalți frați ai noștri, care sunt fiii Tatălui nostru ceresc. Firea omenească, una la început, zidită de Tatăl ca să fie în armonie cu El și ca s-o împărtășească împreună toți oamenii, s-a divizat din cauza păcatului. Atunci când ne adresăm lui Dumnezeu Tatăl dorim ca, în Hristos, să refacem această comuniune, să refacem unitatea firii omenești, să-L numim justificat pe Dumnezeu „Tatăl nostru” pentru că așa ne-a învățat Domnul nostru Iisus Hristos. Este Tatăl Său, este Tatăl meu, dar este Tatăl nostru al tuturor. Rugăciunea *Tatăl nostru* are unicitatea ei pentru că ne-a fost lăsată de Domnul Iisus Hristos; pentru că, cu ajutorul ei, ne adresăm bunului Dumnezeu, Tatălui nostru comun, Tatălui nostru Cel ceresc.

Sfântul Maxim Mărturisitorul are o tâlcuire la rugăciunea *Tatăl nostru*. Și întâi de toate, se oprește la acest adevăr: rostind cea mai importantă rugăciune, facem o mărturisire de credință. Îl mărturisim pe unicul Dumnezeu întreit în persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt: „*Domnul învață în aceste cuvinte pe cei ce se roagă că se cuvine să înceapă îndată cu rugăciunea despre Dumnezeu. El dă aici o învățătură tainică despre modul existenței, despre Cauza făcătoare a lucrurilor, El însuși fiind, după ființă, Cauza lucrurilor. Prin cuvintele rugăciunii e arătat Tatăl, numele Tatălui și împărăția Tatălui, ca să învățăm de la început să chemăm și să venerăm Treimea cea una. Căci Numele lui Dumnezeu și Tatăl, care subzistă ființial, este însuși Fiul cel Unul născut; iar Împărăția lui Dumnezeu și Tatăl, care, de asemenea, subzistă ființial, este Duhul Sfânt. Fiindcă ceea ce Matei numește aici Împărăție, în altă parte, un alt evanghelist a numit Duh Sfânt zicând: „Vie Duhul Tău cel Sfânt și să ne curățească pe noi”. Tatăl n-are Numele ca pe ceva dobândit, iar Împărăția nu o cugetăm ca o demnitate care I se adaugă. Pentru că El n-a început să fie, ca să fie început să fie și Tată sau Împărat, El n-a început nici să existe, nici să existe ca Tată sau ca Împărat. Iar dacă fiind din veci, este și Tată și Împărat din veci, atunci și Fiul și Duhul Sfânt există împreună cu Tatăl, ființial, din veci, fiind în chip natural din El și în El, mai presus de cauză și de rațiune. Nu ivite din pricina cauzei, după El. Căci relația arată deodată cu ea și pe cele ce le leagă prin relație, ne îngăduind să fie privite acestea una după alta.*

*Începând deci această rugăciune, suntem îndemnați să venerăm pe Treimea cea de o ființă și mai presus de ființă, ca una ce este cauza facerii noastre. Pe lângă aceasta, suntem învățați să vestim și harul înfierii ce ni s-a dat nouă, fiind învredniciți să numim pe Cel ce ne este Făcător după fire, Tată după Har. Iar aceasta ne obligă ca cinstind numele Făcătorului nostru, după har, să ne silim să întipărim în viața noastră trăsăturile Celui ce ne-a născut, adică să Îi sfințim numele pe pământ, să ne asemănăm Lui ca unui Tată, să ne arătăm fii prin fapte și să preamărim pe Fiul natural al Tatălui, Pricinuitorul acestei înfierii, prin tot ce gândim și prin tot ce facem”.*⁶⁶

Deci, prin tot ce gândim și prin tot ce facem, Îl preamărim pe Fiul natural al lui Dumnezeu Tatăl, adică pe Domnul Iisus Hristos, Care ne-a înfiat, cum am citit în Epistola către Galateni, Care S-a făcut Frate cu noi și ne-a făcut pe noi Fii ai lui Dumnezeu. Și, atunci, noi suntem datori, dacă-L numim pe Dumnezeu „Tată”,

⁶⁶ Scurtă tâlcuire a rugăciunii *Tatăl nostru*, Filocalia 2, Sibiu, 1947, p.262

dacă împreună cu Domnul Iisus Hristos strigăm „Avva, Părinte!”, dacă ne mărturisim ca frați ai Domnului Hristos și fii ai Tatălui și în același timp ca locaș al Duhului Sfânt, pentru că Duhul Sfânt ni-L face prezent pe Tatăl și pe Fiul; dacă ne mărturisim așa trebuie să-I sfințim numele pe pământ încercând să ne asemănăm Lui, să avem trăsăturile bunului Dumnezeu, să ne modelăm ființa după învățătura Lui.

11. Rugăciunea Domnească – prima cerere

Ne-am oprit la *Rugăciunea Domnească*, singura rugăciune care ne-a rămas de la Domnul Iisus Hristos, cea mai importantă rugăciune. Am subliniat faptul că începând această rugăciune lăsată de Domnul Hristos, Îl numim pe Dumnezeu „Tată”. Îl numim cu acest cuvânt dulce, corespondent al cuvântului folosit de Domnul Hristos, în limba aramaică, „Avva!”. Îl numim pe Dumnezeu „Tată” pentru că este Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, iar noi, prin întruparea Domnului, prin intrarea în Biserica a Lui, am devenit din punct de vedere spiritual frați cu El și fii ai lui Dumnezeu Tatăl.

Însuși pluralul adresării noastre, „*Tatăl nostru*”, ne învață că egoismul este exclus din spiritualitatea creștină. Toți suntem fiii lui Dumnezeu și-L numim „Tatăl nostru”, nu „Tatăl meu”.

Prima cerere din rugăciunea „*Tatăl nostru*” spune: „*Tatăl nostru care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău*”.⁶⁷ Cu această cerere începem rugăciunea „*Tatăl nostru*”: „sfințească-se numele Tău”. Sigur că numele lui Dumnezeu e Preasfânt. Dumnezeu e sfințenia absolută. Numele Lui este Sfânt, în așa mod cum nici nu putem noi, o oamenii, înțelege și pătrunde. Însă ceea ce vrea să spună această cerere este că noi oamenii, noi, fiii Lui, totuși putem sfinți numele Lui Dumnezeu Cel Sfânt. Și lucrul acesta îl facem în două feluri: prin rugăciune, prin cuvânt, prin lauda noastră; dar în același timp și prin faptele noastre. Este clar că noi putem și terfeli numele lui Dumnezeu, nu numai sfinți numele lui Dumnezeu. Putem pângări numele lui Dumnezeu Cel preasfânt. Facem acest lucru atunci când hulim, când înjurăm, când vorbim urât. Și sfințim numele lui Dumnezeu, atunci când ne rugăm, atunci când îl lăudăm, atunci când îl preamărim. Dacă suntem sinceri ne dăm foarte bine seama de păcătoșenia noastră și realizăm că nici nu ne putem deschide gura, pe dreptate, să sfințim numele lui Dumnezeu. Totuși încercăm să facem lucrul acesta.

Iată, în cartea Prorocului Isaia ni se arată că atunci când avem dorința de a sfinți numele lui Dumnezeu, atunci Însuși Dumnezeu este Cel care ne purifică buzele și limba ca să putem sfinți numele Său, ca să ne putem ruga, ca să putem cânta spre slava Lui, ca să putem oficia Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie: „*În anul morții regelui Ozia, am văzut pe Domnul stând pe un scaun înalt și măreț și poalele hainelor Lui umpleau templul. Serafimii stăteau înaintea Lui, fiecare având câte șase aripi: cu două își acoperea fețele, cu două picioarele, iar cu două zburau și strigau unul către altul, zicând: „Sfânt, sfânt, sfânt Domnul Savaot, plin*

⁶⁷ Matei 6, 9

e cerul și pământul de mărirea lui!”. Din pricina acestor strigăte, porțile se zguduiau din țătânile lor, iar templul s-a umplut de fum. Și am zis: Vai mie, că sunt pierdut! Sunt om cu buze spurcate și locuiesc în mijlocul unui popor cu buze necurate. Și pe Domnul Savaot L-am văzut cu ochii mei! Atunci unul dintre Serafimi a zburat spre mine având în mână un cărbune pe care îl luase cu cleștele de pe jertfelnic. Și l-a apropiat de gura mea și-a zis: „Iată s-a atins de buzele tale și va șterge toate păcatele tale și fărădelegile tale le va curăți”.⁶⁸ Dumnezeu i-a sfințit buzele și limba proorocului ca să Îl poată preamări, ca să-L poată lăuda, ca să poată sfinți numele Său. Dumnezeu este Cel care sfințește buzele noastre și limba noastră și ne dă posibilitatea ca să-I sfințim numele prin cântări, rugăciuni și prin laude.

Noi sfințim numele lui Dumnezeu nu numai prin rugăciuni și cântări, nu numai prin cuvinte, ci, în al doilea rând, noi sfințim numele lui Dumnezeu prin faptele noastre. Atunci când copiii sunt buni, atunci când duc o viață frumoasă, atunci sunt o cinste pentru tatăl lor, pentru părintele lor. Este lăudabil părintele pentru copiii buni pe care i-a crescut. Citim în Evanghelia după Matei, îndemnul Domnului Hristos: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri”.⁶⁹ Prin faptele noastre cele bune se sfințește numele lui Dumnezeu, se sfințește numele Tatălui nostru din ceruri. În acest sens, Fericitul Augustin spunea: „A sfinți numele lui Dumnezeu înseamnă a deveni sfânt”. Atunci când noi ducem o viață frumoasă, când tindem spre sfințenie, de fapt sfințim numele lui Dumnezeu, numele Tatălui nostru care ne-a creat, care ne-a răscumpărat prin Domnul Hristos, care ne sfințește prin Duhul Sfânt.

În al doilea rând, sfințim numele lui Dumnezeu făcând fapte bune, ducând o viață sfântă: “Începând deci această rugăciune, adică rugăciunea Tatăl nostru, suntem îndemnați să venerăm Treimea cea de o ființă și mai presus de fire ca una ce este cauza facerii noastre. Pe lângă aceasta, suntem învățați să vestim și harul înfierii ce ni s-a dat nouă, fiind învredniciți să numim pe Dumnezeu Cel ce ne este făcător după fire, Tată după Har. Iar aceasta ne obligă ca, cinstind numele Tatălui nostru, după har, să ne silim să întipărim în viața noastră trăsăturile Celui ce ne-a născut, adică să-I sfințim numele pe pământ, să ne asemănăm Lui ca unui Tată, să ne arătăm fii prin fapte și să preamărim pe Fiul natural al Tatălui, Pricinitorul acestei înfieri, prin tot ce gândim și prin tot ce facem. Și sfințim numele Tatălui nostru celui după har, Care este în ceruri, omorând pofta pământească și curățindu-ne de patimile aducătoare de stricăciune. Căci sfințirea constă în desăvârșita oprire și omorâre a poftii din simțire. Ajunși la această stare se domolesc lătrăturile necuviincioase ale iușimii, nemaexistând pofta care să o stârnească și să o înduplece și să lupte pentru plăcerile ei, odată ce-a fost omorâtă prin starea de sfințenie a rațiunii. Căci iușimea fiind dovada poftii, încetează să se înfurie când pofta e omorâtă”.⁷⁰

⁶⁸ Isaia 6, 1-7

⁶⁹ Matei 5, 16

⁷⁰ Sf. Maxim Mărturisitorul, *op.cit.*, p.263

Numele lui Dumnezeu îl sfințim prin cuvânt și prin faptă, prin rugăciune și prin viață sfântă. Dar noi, oamenii, adeseori hulim și batjocorim numele Dumnezeului nostru. Adică facem tocmai pe dos decât afirmăm în rugăciunea *Tatăl nostru* atunci când zicem: „Sfințească-se numele Tău!”.

Referitor la hulă, referitor la înjurătură, în *Cartea „Ieșirii”*, unde sunt redată poruncile, în a treia poruncă, citim așa: „*Să nu iei numele Domnului Dumnezeului Tău în deșert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui*”.⁷¹

Din nefericire, a devenit atât de răspândită obișnuința de-a înjura, de-a înjura urât, de-a înjura de cele sfinte, de-a înjura cu numele lui Dumnezeu. Nu lasă însă Dumnezeu să I Se terfească numele fără nici o urmare, chiar dacă are îndelungă răbdare. Să nu uităm: „*Nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui*”. Prin înjurătură terfelim numele lui Dumnezeu dar, în același timp, alterăm și pângărim frumoasa limbă românească “dulce ca un fagure de miere”.

Vă citesc două întâmplări relatate în cărțile noastre de spiritualitate. Una dintre ele ne spune că diavolul ne prinde în undița lui prin înjurătură. “*Într-un sat trăia odată un om ce înjura grozav. Înjura pe toată vorba. Nici cum nu voia să se dezbrace de acest nărav urât, de suflet pierzător. Într-o zi, omul ieși la pescuit. Într-un vas își luase râme pentru undiță. Un pustnic care știa de năravul lui cel rău, din întâmplare, tocmai trecea pe acolo.*

- *Bună ziua, omul lui Dumnezeu. Ce faci?*
- *Da, iacă părinte, prind niște pește.*
- *Și ce ai în vasul acesta de lângă tine?*
- *Râme pentru undiță.*
- *Și de ce mai folosești treaba aceasta?*
- *Pentru că peștele nu-i prost să sară la undiță fără momeală. Trebuie să-l înșeli cu râmă, cu ceva mâncare.*
- *Apoi, vezi dragul meu – zise pustnicul – peștele este mai cuminte decât tine. El nu sare la undița goală. Dar tu, dragul meu, faci acest lucru.*
- *Cum așa părinte?*
- *Păi, de câte ori înjuri, tu te arunci în undița diavolului, fără să-ți dea diavolul nimic. Fără să dobândești nimic. Cu sudalma nu câștigi nimic. Diavolul te prinde fără nici o râmă. În numele Domnului te rog dragul meu nu mai înjura. Nu-ți mai înjunghia sufletul de bună voie.*

Omul s-a pus pe gânduri și s-a lăsat de înjurături”.⁷²

O altă întâmplare însă ne spune că deși Dumnezeu are îndelungă răbdare, uneori pedepsește prompt și pe loc înjurătura. De obicei, Domnul nu pedepsește pe moment pe cel hulitor. Sunt însă cazuri în care Cerul nu poate suferi hula necredincioșilor și-i curmă îndată viața. În perioada interbelică gazetele aduceau știri despre un astfel de caz ce s-a întâmplat în Ungaria.

Într-o societate de necredincioși, care chefuliau, unul a luat în mână o carte de rugăciuni să arate ortacilor cum știe el sudui din cartea de rugăciuni. Dar pe

⁷¹ *Ieșire 20, 7*

⁷² Iosif Trifa, *600 istorioare religioase*, Sibiu, 1930, p.17

când a desfăcut-o și a deschis gura să înjure, s-a clătinat, a căzut și-a murit pe loc; moartea i-a închis graiul.

Un alt caz s-a întâmplat în Iugoslavia. *Un plugar, de necaz că a venit ploaia și i-a udat fânul, s-a răstit cu coasa și cu înjurături spre cer. În acel moment un trăsnet l-a doborât la pământ și i-a închis graiul*".⁷³

Am putea da alte nenumărate exemple.

Prima cerere din *Tatăl nostru* ne îndeamnă să sfințim numele lui Dumnezeu, și aceasta o putem face prin rugăciuni. Îl sfințim printr-un vocabular ales, frumos și dulce, și-n același timp, numele lui Dumnezeu, *Tatăl nostru*, îl sfințim prin viața noastră, prin faptele noastre.

12. Rugăciunea Domnească – a 2-a cerere

Numim *Rugăciune Domnească* această rugăciune pentru că ea ne vine de la Domnul. Domnul Hristos ne-a învățat această rugăciune, pe care o numim *Tatăl nostru*. În prima cerere, la care am zăbovit, îi cerem lui Dumnezeu să se sfințească numele Său. Acum ne oprim la a doua cerere din *Tatăl nostru*, pe care o găsim în Evanghelia după Matei și care sună așa: "*Vie Împărăția Ta*".⁷⁴

Ne putem întreba: „De ce îi cerem lui Dumnezeu să vie în Împărăția Lui? Oare nu este Dumnezeu Împărat peste Cer și peste Pământ dintotdeauna? Nu este El stăpânul absolut?” El este stăpânul absolut, dar cu toate acestea, Dumnezeu Cel atotputernic, creatorul nostru, ne-a dat voie liberă. În inima noastră El nu intră cu sila. Or, ne spune Evaghelistul Luca: "*Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru!*"⁷⁵ Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul nostru, sau ar trebui să fie înăuntrul nostru.

Este înăuntrul nostru atunci când găsește Dumnezeu loc să-și așeze tronul înăuntrul nostru, în sufletul nostru, în inima noastră. Din păcate, inima noastră este cotropită, este cucerită de multe patimi, încât Dumnezeu nu mai are loc în noi: iubirea de avere, iubirea de plăcere și iubirea de mărire. Omul societății postmoderne, omul societății de consum, acordă prea puțină atenție vieții spirituale. Nu mai are loc Dumnezeu în inima lui. Or, Împărăția lui Dumnezeu trebuie să fie și-năuntrul nostru, sau este într-un anume fel și înăuntrul nostru. Iată de ce cererea din *Tatăl nostru* are obiect. „*Vie Împărăția Ta!*” Adică: „*Vie, Doamne, Împărăția Ta în inima mea, în inima semenului meu, în inima tuturor oamenilor, pentru că toți sunt zidiți de Dumnezeu*”. Și chiar dacă, zăpăciți de învățăturile false, de părerile greșite legate de existență, la un moment dat nu își dau seama că, de fapt, fericirea lor absolută nu poate veni decât de la Dumnezeu, și că numai prezența lui Dumnezeu în inimă le poate da starea de confort la care aspiră, chiar dacă lucrul acesta ei nu-l înțeleg, sau unii nu-l înțeleg, noi totuși îi cerem lui Dumnezeu să vină în împărăția Lui, în inima noastră, în inima semenilor noștri, în inima tuturor oamenilor.

⁷³ *Ibidem*, p.274

⁷⁴ *Matei* 6, 10

⁷⁵ *Luca* 17, 21

Așa se înțelege această cerere: „*Vie Împărăția Ta!*”. Este adevărat că, dacă în felul acesta, Dumnezeu împărățește subiectiv în inimile noastre, Îl rugăm, și-n mod obiectiv, la o dată când El socotește de cuviință, Împărăția Lui să se statornicească cu toată puterea în universul întreg. El este Împăratul Cerului și al Pământului. Diavolul a încercat să uzurpe Împărăția lui Dumnezeu. Și deocamdată, în lumea păcatului își face și el mendrele lui. Dar, prin întruparea Domnului Iisus Hristos Împărăția lui Dumnezeu s-a coborât în lume. Ea este prezentă în Biserica lui Hristos. Însă atunci când Domnul Hristos va veni pentru a doua oară, și vor învia toți morții, și va judeca pe fiecare după faptele sale, Împărăția lui Dumnezeu se va stabili pentru totdeauna în Cer și pe Pământ.

Cartea Apocalipsei ne spune lucrul următor: „*Și am văzut un tron mare alb și pe Cel ce ședea pe el, iar dinaintea feței lui Pământul și Cerul au fugit și loc nu s-a mai găsit pentru ele. Și am văzut pe morți, pe mari și pe mici, stând înaintea tronului și cărțile au fost deschise; și o altă carte a fost deschisă, care este cartea vieții; și morții au fost judecați din cele scrise în cărți, potrivit cu faptele lor. Și marea i-a dat pe morții cei din ea și moartea și iadul au dat pe morții lor, și judecați au fost fiecare după faptele lor. Și moartea și iadul au fost aruncate în râul cel de foc. Aceasta este moartea cea de a doua: iezerul cel de foc. Iar cine n-a fost aflat scris în „Cartea Vieții” a fost aruncat în iezerul cel de foc*”.⁷⁶ Vine momentul în care Împărăția lui Dumnezeu să se instaleze cu toată puterea pretutindeni, în Cer și pe Pământ. Până atunci însă, de la întruparea Domnului, de la întemeierea Bisericii, Împărăția lui Dumnezeu este prezentă în Biserica creștină și este prezentă în sufletele noastre.

Avem deci motive să-i cerem cu toată puterea lui Dumnezeu: „*Vie Împărăția Ta!*”.

Sfinții Părinți au meditat și ei la această cerere: “*Vie Împărăția Ta*”. Iată ce ne spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „*Când cerem să vină la noi Împărăția lui Dumnezeu, cerem aceasta prin puterea lui Dumnezeu. Cer să mă izbăvesc de stricăciune, să mă eliberez de moarte, să fiu dezlegat de legăturile păcatului și să nu mai împărățesc asupra mea moartea, să nu lucreze împotriva noastră tirania răutății, să nu mai fiu sub stăpânirea celui ce mă războiește, să nu mă mai ducă acela în prinsoare prin păcat; ci să vină la mine în Împărăția Ta, ca să fugă de la mine, mai bine zis să se mute în neființă patimile ce mă stăpânesc și împărățesc acum peste mine. Precum se mistuie fumul, așa să se mistuie acelea; precum se topește ceara de la fața focului, așa să piară acelea. Nici fumul risipit în aer nu mai lasă vreun semn al firii lui, nici ceara ajunsă în foc nu se mai păstrează, ci și aceasta hrănind flacăra prin sine s-a prefăcut în aburi și fumul s-a făcut cu totul nevăzut. La fel, când va veni la noi Împărăția lui Dumnezeu, toate cele ce ne stăpânesc acum se vor face nevăzute. Căci nu suferă întunericul venirea luminii. Nu rămâne boala când se ivește sănătatea, nu lucrează patimile când e de față nepățimirea. Moartea se goleşte de putere, stricăciunea piere când împărățește în noi viața și e stăpână nestricăciunea*”.⁷⁷

⁷⁶ Apocalipsa 20, 11-14

⁷⁷ Despre Rugăciunea Domnească, P.S.B.29, București, 1982, p.428

13. Rugăciunea Domnească – a 3-a cerere

A treia cerere din rugăciunea *Tatăl nostru*, pe care o găsim în Evanghelia după Matei, sună așa: *“Facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ”*.⁷⁸ Voia lui Dumnezeu să se facă precum în cer și pe pământ. În cer întotdeauna este împlinită voia lui Dumnezeu; lucrul acesta noi, credincioșii, dorim să se întâmple și pe pământ.

Sfântul Apostol Pavel, referitor la voia lui Dumnezeu, ne spune în prima Epistolă către Timotei că: *“Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină”*.⁷⁹ Aceasta este voia lui Dumnezeu. Voia lui Dumnezeu este ca oamenii să se mântuiască, ca toți oamenii să fie fericiți.

Ne aducem aminte că atunci când l-a creat pe om, Dumnezeu l-a așezat în Eden și l-a binecuvântat, spunându-i lui și femeii sale: *“Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul, fiți fericiți, fiți stăpâni...”*⁸⁰ Din nefericire, omul a căzut în păcat. Omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu. În Sfânta Treime, înainte ca omul să fie creat, a fost un sfat. Cele trei Persoane divine, sfătuindu-Se, au zis: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră”. Deci omul este creat de Dumnezeu „după chipul Său”, după chipul Sfintei Treimi. Și – se adaugă în versetul următor – Dumnezeu l-a făcut pe om „după chipul Său”.

Chipul este un dat. Omul poartă în el, de la zidire, chipul lui Dumnezeu. Simplist analizând lucrurile s-ar putea spune că numai sufletul este chipul lui Dumnezeu. Sfântul Irineu, analizând bine această afirmație, spune că și trupul este creat după chipul lui Dumnezeu. Pentru că bunul Dumnezeu, atunci când l-a zidit pe om, avea în minte chipul pe care-l va lua Fiul Său, Domnul Hristos, atunci când va intra în istorie. Deci și cu trupul și cu sufletul suntem zidiți după chipul lui Dumnezeu iar destinația la care trebuie să ajungem, este asemănarea cu Dumnezeu.

Aceasta este voia lui Dumnezeu, să ne mântuim, să ajungem asemenea cu El, să ne îndumnezeim după har. Din nefericire, omul creat de Dumnezeu cu voință liberă și-a întrebunțat rău această libertate și a încălcat voia lui Dumnezeu. Omul are libertatea să încalce voia lui Dumnezeu, are libertatea să se abată de la drumul care l-ar duce la asemănarea cu Dumnezeu.

Voia lui Dumnezeu e bună. Ne spun părinții că în om, de fapt, se împletesc trei voințe: voința lui Dumnezeu care este întotdeauna bună; voința diavolului care este întotdeauna rea și voința omului care nu este nici bună nici rea, însă poate deveni bună sau rea, depinde în care parte înclină omul. Dacă voia omului se asociază cu voia lui Dumnezeu, biruiește binele. Atunci această voință fermă de înaintare pe cărarea binelui îl duce pe om la asemănarea cu Dumnezeu, la îndumnezeire. Dacă voia omului înclină înspre voia celui rău, omul rătăcește cărarea și nu mai ajunge asemenea cu Dumnezeu, nu se mai îndumnezeiește. Omul are voie liberă: în aceasta stă măreția, grandoarea, dar tot de aici îi vine și căderea. În aceasta stă și vulnerabilitatea lui, pentru că își poate întrebunța rău voia liberă.

⁷⁸ Matei 6, 10

⁷⁹ I Timotei 2, 4

⁸⁰ Facere 1, 28

Noi îi cerem lui Dumnezeu, Tatăl nostru, ca să se facă voia Lui „precum în cer și pe pământ”. Să se facă voia Lui, voia cea bună a lui Dumnezeu să ne călăuzească pașii întru toate.

Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Filipeni, zice așa: “*Căci Dumnezeu este Cel ce lucrează în voi, și ca să voiți, și ca să săvârșiți, după a Lui bunăvoință*”.⁸¹ Dumnezeu este Cel care ne ajută și să voim, și să săvârșim. De aceea, Îl rugăm să se facă voia Lui „precum în cer așa și pe pământ”. Îl rugăm lucrul acesta pentru că El este Cel care întărește voința noastră slabă, El face și să voim binele și să-l înfăptuim.

Uneori, neînțelegând voia lui Dumnezeu, nouă, oamenilor, anumite lucruri care se petrec sub soare, ni se par nedrepte. Și aproape suntem ispitiți să cârtim și să ne împotrivim voii lui Dumnezeu. Iată de ce literatura duhovnicească este foarte bogată la acest capitol, și ne spune că, și atunci când unele lucruri ni se par absurde, totuși voia lui Dumnezeu este bună. Voia lui Dumnezeu are întotdeauna un rezultat final pozitiv.

În acest sens, ne-a lăsat Mihail Sadoveanu o povestire interesantă, și-n același timp edificatoare. Din ea reiese că voia lui Dumnezeu, și atunci când sub soare se petrec lucruri care nouă ni se par rele, este întotdeauna bună.

Se zice că odată, nu prea de multă vreme, Arhanghelul Mihail a coborât din împărăția nesfârșită a Domnului, a luat înfățișarea unui vânător tânăr, cu arc și cu torbă, și nimeri la chilia unui pustnic, într-o margine de codru bătrân. Bătu la ușa de stejar și pustnicul întreabă dinăuntru:

- Cine-i acolo?

- Om bun, cere găzduire! - răspunde arhanghelul Mihail,

Îndată pustnicul a deschis și a poftit pe străin, cu bunăvoință, în chilioara-i săracă. I-a dat un scăunaș, l-a îmbiat la cina-i puțină, și i-a spus vorbe prietenești. Apoi l-a întrebat, într-un târziu, de unde vine și încotro se duce.

- Eu, bătrânule, vin de departe – a răspuns arhanghelul. Nu mă cunoști?... De multe ori m-am pogorât în visurile tale... Eu sunt arhanghelul Mihail și m-a trimis Domnul ca să te cercetez...

Iar pustnicul, cunoscând în clipa aceea pe oaspete, dintr-odată a căzut în genunchi și și-a întins pe lespezile chiliei barba albă:

- Ah! sfinte Mihaile! a murmurat el cu sfială. Nevrednic mă simt înaintea ta...

- Ridică-te, frate! răspunde sfântul întinzându-i mâna. Șezi colea, lângă mine... Știu că toată viața ta ai petrecut-o urmând învățăturile și pildele Prea Sfântului Izbăvitor – Care a fost răstignit pe cruce... Știu că în viața ta nimănui n-ai spus o vorbă rea, și nimănui nu i-ai făcut rău... Știu că ai alinat durerile sărmanilor și ai mângâiat pe orfani... Ai fost curat totdeauna în cugetul tău și în inima ta, iar Dumnezeu va pune coroană de lumină în jurul frunții tale... Dar trebuie să mai treci printr-o încercare, și de aceea am venit eu la tine...

Bătrânul răspunde cu smerenie:

- Mare și nesfârșită e voința Domnului și bunăvoința Domnului...

⁸¹ Filipeni 2, 13

Atunci s-a sculat în picioare arhanghelul Mihail, a luat arcul și tolba și a zis așa:

- Frate Ieronime, ia-ți toiagul și hai cu mine...

Au ieșit amândoi din chilia de piatră și au pornit la drum, în liniștea serii.

Au mers ei, au mers; au rămas codrii negri în urmă. Și într-un târziu au ajuns la marginea unui sat. S-au oprit și au băut la ușa unei case mari și curate. A venit un slujitor și le-a deschis. Au fost aprinse apoi luminile, și chiar stăpânul locului i-a întâmpinat cu vorbe bune și cu zâmbetul pe buze.

- Văd că sunteți călători de pe depărtate locuri – zise el cu blândețe. Pofțiți și ospățați, pe urmă vă voi da și paturi de hodină.

Pustnicul a mulțumit și a binecuvântat casa. Iar stăpânul cu dragă inimă i-a așezat pe scaune și a poruncit la slugi să aducă de mâncare.

- Acesta este un om cu sufletul curat... șopti încet pustnicul Ieronim către arhanghel.

- Da, și-și va avea răsplata lui... răspuse Mihail.

Iar stăpânul cel milostiv, stând de vorbă cu străinii, începu să istorisească despre năcazurile și bucuriile lui.

- Iată, zise el într-un târziu, am avut un dușman mare... Eu am pământuri în hotar cu ale lui și multă vreme nu ne-am putut înțelege, deși eu totdeauna am fost cu suflet drept față de el... Acum sunt foarte bucuros că ne-am putut împăca. Chiar azi am dat mâna cu el, și l-am sărutat. Și ca dovadă de prietenie, iată, mi-a dat o cupă aurită...

Și omul cel bun arată cupa aurită în ochii soabei.

- Mâne, zise el iar, e sărbătoare. Am să chem feciorii și am să petrec cu ei... Și am să beau vin vechi din această cupă aurită.

Pustnicul Ieronim zâmbea cu bunătate și dădea din cap la vorbele gazdei, iar arhanghelul Mihail tăcea.

Apoi într-un târziu călătorii s-au culcat. S-au odihnit ei ce s-au odihnit; și în zori de ziuă trimesul Domnului a trezit pe pustnic și i-a zis:

- Scoală, frate, căci trebuie să călătorim înainte.

S-au sculat. La plecare arhanghelul a pus mâna pe cupa aurită și a îndesat-o în desagă.

Pustnicului i s-a strâns inima. A întrebat:

- Ce faci, prea sfinte?

- Taci, răspuse încet arhanghelul. Așa e voia Domnului!

A tăcut pustnicul. Au plecat la drum. S-au mers ei ziua aceea toată. Iar seara s-au oprit la o casă singuratică, depărtată de sat. au cerut găzduire. S-au rugat și de puțină mâncare.

- Iar stăpânul, om ursuz, cu sprâncenele încruntate, a început a striga la ei cu mânie:

- Găzduire vă trebuie? Bine, vă voi găzdui. Mâncare vă trebuie? Am să vă dau mâncare!

Și îndată prinde să urle la argați:

- Măi! ia veniți încoace cu niște ciomege de corn să găzduim pe oamenii aceștia!

Au năvălit argații, au început a-i bate cu ciomegele. Le-au răpit tot ce aveau pe lângă ei. Au luat și cupa aurită din desaga arhanghelului.

- Așa? striga stăpânul. Sunteți drumeți săraci și umblați cu cupe de aur? Prea bine. Am să beau în sănătatea voastră dintr-înșă, mâni... Voi căutați-vă de drum, dacă nu vi-i poftă de altă chelfăneală!

Așa, cu oasele cutremurate, au plecat străinii mai departe. Și pustnicul, mai ales, era gânditor și mâhnit.

- Hm! la ce te gândești? zise deodată, râzând, arhanghelul. Eu știu la ce te gândești. Ți se pare ciudat că cupa ceea a omului bun a rămas în mâna ticălosului...

- Așa-i, la asta mă gândesc, răspunse cu mâhnire Ieronim.

- Așa? Nu te gândi. Mai bine taci. Așa-i voia Domnului!

Și umblând ei înainte, în tăcere, nimeriră în sat la un creștin cu frica lui Dumnezeu. Era un om năcăjit, sărac lipit pământului, cu o casă de copii. Îi primi totuși pe străini și le răsturnă o mămăligă mare dinainte.

- Luați și ospătați, îndemnă el oftând. Luați din ce a dat Dumnezeu. Luați, că atâta am, tot ce am stăpânit mi-au vândut cămătarii. Și au să-mi vândă și ce mai am. Casa asta mi-a mai rămas și are să mi-o vândă și pe asta boierul acesta nemilostiv care mi-i vecin... Am să rămân cu nevasta și cu copiii pe drumuri...

Pe când omul vorbea, Mihail tăcea, iar pustnicul își simțea sufletul plin de îndoială.

Ș-așa, într-un târziu, în tânguirile omului și în plângerile copiilor, adormiră drumeții. Și, după miezul nopții trezindu-se, porniră la drum, lăsând pe ai casei cufundați în somn. Iar de la poartă, arhanghelul Mihail se întoarse la casa omului. Scoase călți din desagă, căută cărbuni sub cenușa vetrei din bățatură, puse cărbunii în călți și mototolul îl vârî sub streșina de stuf.

Într-un târziu, pe drum fiind, se întoarseră. Casa săracului ardea cu limbi de flăcări, care se zbăteau spre cer. Mihail arhanghelul zâmbea, iar pustnicul oftă de năduf și nu se mai putu stăpâni:

- Ah! prea sfinte, gemu el cu durere. E drept oare ce-ai făcut acu? Și asta-i voia Domnului?

- Și asta-i voia Domnului! Răspunse lin îngerul.

Iar mai departe mergând, trecură prin marginea altui sat. Și o căsuță sta la drum între răzoare cu flori, cu ușa și cu ferestrele deschise. La doi pași, într-o vâlicică, curgea un pârâu cu murmur dulce, și albine de aur se țeseau prin lumina albastră a zilei. Gospodarii erau undeva, la lucru, iar în căsuță plângea, într-o albie, un prunc de țâță.

- I-auzi cum plânge copilașul!... zise sihastrul cu milă.

Arhanghelul Mihail, fără de nici un cuvânt, trecu pragul căsuței. Luă copilul din leagăn și ieși cu el în brațe. Făcu câțiva pași până la pârâu și azvârli copilul în unda neliniștită. Apa se săpă o clipă, îl primi și-l înghiți. Pustnicul rămase împietrit, cu ochii mari, rotunzi de groază.

- Sfinte Mihaile! strigă el cu glas sugrumat. Ce-ai făcut? Tu ești trimisul Domnului, ori m-ai înșelat? De ce-ai înecat copilul? Cum ai putut să făptuiești așa nelegiuire?...

Arhanghelul zâmbi cu blândețe și răspunse:

- Frate... nu cârți. Așa-i voia Domnului!... Ceea ce face El, un om, văd, că nu poate niciodată înțelege. Dar ceea ce-ai văzut e cea din urmă a ta încercare, și de-acuma alți ochi vei deschide asupra întâmplărilor vieții. Ascultă și înțelege! Cupa cea aurită, frate Ieronime, era dăruită de dușman creștinului cel bun, și era spoită pe dinăuntru cu aur amestecat cu venin... Acu ai înțeles partea celui care ne-a primit ca pe niște făcători de rele?... Acela avea a vinde și casa săracului... Dar și aici trebuie să știi încă ceva: că săracul, sub ruinele casei arse, săpând ca să-și găsească lucrurile lui, are să dea peste o comoară. Iar copilul acesta pe care l-a primit pârăul, dacă creștea, ajungea mai ticălos decât toți: ar fi fost copilul cel mai răsfățat, și ar fi ucis și pe tatu-său și pe maică-sa... Frate Ieronime, nu mai întreba niciodată. Așa a fost, așa va fi voia Domnului!... Întâmplările nu-s de tot oarbe, precum cred pământeni...

Și pustnicul, tăcut, a pornit domol cu toiagul, departe, spre liniștea lui de la marginea codrului; iar arhanghelul Mihail s-a mistuit în zări, urcând spre lăcașul de sus pe treptele nevăzute ale cerului.

Se vede din această povestire că voia lui Dumnezeu este întotdeauna bună. De aceea cerem: *“Facă-se voia Ta!”*⁸²

14. Rugăciunea Domnească – a 4-a cerere

Cea de-a 4-a cerere din *Tatăl nostru* este: *“Pâinea noastră cea spre ființă, dă-ne-o nouă astăzi”*.⁸³

Dumnezeu știe că avem nevoie de pâinea cea de toate zilele, dar totuși I-o cerem. I-o cerem pentru că are nevoie omul de pâine. Are nevoie de hrană spirituală și are nevoie de hrană materială. Important este însă ca omul să aibă o dreaptă cumpănă. Zice Domnul Iisus Hristos: *„Căutați întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate celelalte vi se adaugă vouă”*.⁸⁴

Trebuie să ne străduim să agonisim pâinea cea de toate zilele, dar să nu uităm de pâinea spirituală, adică nu trebuie să ne covârșească materia. Din păcate, trăim într-o societate de consum, în care preocupările spirituale încep să se împuțineze și omul aleargă după cele materiale. E nevoie de pâinea cea de toate zilele, dar trebuie să avem mare grijă ca să nu fim înrobiți de materie.

În acest sens, încă din Vechiul Testament Înteleptul Solomon, în *Cartea pildelor*, rugându-se lui Dumnezeu spune: *„Sărăcie și bogăție nu-mi da, ci dă-mi pâinea care-mi este de trebuință, ca nu cumva săturându-mă să mă lepăd de Domnul și să zic: „Cine este Domnul?” Sau ca nu cumva, sărăcind, să mă apuc de furat și să defaim numele Dumnezeului meu”*.⁸⁵

Aceasta este poziția cea bună, poziția echilibrată. Pâinea câtă ne este de trebuință să i-o cerem lui Dumnezeu, pentru că surplusul, belșugul prea mare,

⁸² *Cincizeci de Povestiri*, Editura Minerva, București, 1984, pp.106-108

⁸³ *Matei* 6, 11

⁸⁴ *Matei* 6, 33

⁸⁵ *Pilde* 30, 8-9

bogația prea multă, nu-i sunt omului de folos. Arareori se văd oameni bogați și mărinimoși. De cele mai multe ori bogăția întărește inima omului.

Sfântul Apostol Pavel, în prima Epistolă, îi scrie lui Timotei lucrul următor, învățându-l să aibă o atitudine echilibrată față de bunurile materiale: „*Noi n-am adus nimic în lume, tot așa cum nici nu putem să scoatem ceva din ea afară; ci având hrană și îmbrăcăminte, cu acestea vom fi îndestulați. Căci cei ce vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită și în cursă, și multe poște nebunești și vătămătoare, ca unele care cufundă pe oameni în ruină și-n pierzare*”.⁸⁶

Îi cerem lui Dumnezeu pâinea cea de toate zilele și îi cerem să ne ajute ca, având pâinea cea de toate zilele, să ne simțim mulțumiți și fericiți. Pentru că, de fapt, liniștea noastră, pacea noastră sufletească, nu ne-o aduce multa bogăție, ci ne este de ajuns pâinea cea de toate zilele.

Literatura duhovnicească este foarte sugestivă atunci când analizează patima iubirii de avere care se poate strecura în sufletul omului. Ca să fim mai limpezi în ceea ce vrem să subliniem, iată că din lecturile pioase, vom prezenta una, care scoate în evidență acest adevăr: că-i de ajuns să avem pâinea noastră cea de toate zilele.

„A fost odată un rege foarte bogat. El avea o fetiță, pe care o iubea foarte mult. Regelui îi plăcea, în afară de fetița lui, mai mult decât orice pe lume aurul. De aceea a început să adune grămezi mari de aur, crezând că astfel o s-o facă fericită pe fiica lui.

Așa de mare gust prinsese de aur, încât ajunsese să nu mai dorească să vadă sau să atingă vreun lucru care să nu fie de aur. Luase obiceiul să petreacă mai toată ziua într-o pivniță întunecoasă, sub palatul său. Acolo își păstra bogățiile și acolo se ducea când voia să petreacă clipe fericite. Intrând în pivniță, după ce închidea ușa cu băgare de seamă, lua un sac cu aur, sau un pahar cu aur, ori un drug de aur, și se ducea cu ele la fereastra pivniței și acolo lăsa razele soarelui, câte puteau trece, să se joace cu comorile lui și vă puteți închipui ce frumos strălucea aurul la soare. Pe urmă număra banii, arunca în sus drugul de aur și striga: „O bogatele rege, cât ești tu de fericit!”

Dar chiar așa de fericit nu se simțea el. Că tot nu era sătul cu aurul ce îl avea. Ar fi vrut ca lumea întreagă să fie de aur și să fie a lui. În dorința lui cea mare de strângere de aur, îi veni într-o zi un gând năzdrăvan. „Doamne – se rugă el fierbinte – dă-mi puterea să prefac în aur tot ce-oi atinge cu mâinile mele. După rugăciunea asta adormi și visă un vis ciudat. Se făcea că era în pivnița lui cu comorile de aur și se juca cu ele. Deodată văzu o umbră așternându-se peste lucrurile lui de aur. Uimit, fiindcă știa că închisese ușa după el, se întoarse și-n lumina razelor de soare zări un înger frumos, cu aripi lungi și îmbrăcat în haine strălucitoare.

- Cât de bogat ești – îi spuse îngerul – nu cred să mai aibă cineva atâta aur ca tine!

- Da, am ceva aur - spuse regele - dar dacă te gândești că toată viața mea, până acum la bătrânețe, am petrecut-o strângând aur, mare lucru n-am.

⁸⁶ 1 Timotei 6, 7-9

- Ce, nu ești mulțumit?
- Mulțumit? Nu sunt mulțumit!
- Și ce-ai vrea ca să fii mulțumit deplin?

Regele stătu puțin pe gânduri, apoi își luă inima în dinți și spuse:

- Aș vrea ca orice voi atinge cu mâna mea să se prefacă în aur.
- Și ești sigur că atunci vei fi fericit? – îl întrebă îngerul.
- Mai încape vorbă?
- Atunci, fie precum dorești. Măine, când te vei scula în zori, vei avea puterea asta.

Și regele visă mai departe că se duse după întâlnirea cu îngerul să se culce. Și, de nerăbdare, nici nu putu să închidă bine ochii, ca și un copil căruia i se făgăduise o jucărie. Cu greu închise puțin ochii spre ziuă. Dar când soarele pătrunse în odaie, se deșteptă, se frecă la ochi și când puse mâna pe plapumă să o dea la o parte crezu că înnebunește de bucurie. Plapuma se prefăcu cu totul în aur. Dorul i se împlinise. Sări din pat sprinten ca un copil și începu să alerge prin odaie, punând mâna pe ce-i cădea în cale. Și tot ce atinge se prefăcea în aur: ciucurele de la perdeaua ferestrei, un scaun de lângă fereastră, o masă din mijlocul odăii, hainele cu care se îmbracă, o batistă mică pe care i-o brodase fetița lui.

Dar când scoase ochelarii din buzunar și-i puse pe nas, ca să vadă mai bine tot ce făcea cu mâinile lui, băgă de seamă că nu mai vede nimic cu ei căci se prefăcuseră și ei în aur. Și atunci se cam înciudă puțin. Dar îi trecu repede supărarea și ieși din odaie. Ivărul ușii se prefăcu în aur. Se coborî în grădină. Balustrada scării de care se ținea cu mâna se prefăcu toată în aur. Ajunse la niște tufișuri de trandafiri și-i atinse cu mâna. Toți trandafirii se prefăcură în aur. Pe urmă se întoarse în casă să mănânce, căci i se făcuse foame în aerul rece al dimineții. Pe masă îl așteptă o mulțime de bunătăți de mâncare. Se așeză pe scaun și așteptă să vină fetița. Nu trecu mult și auzi pașii pe covor. Dar o auzi plângând în hohote.

- Ce ai, de ce plângi așa fetița mea? Fetița, cu șorțul la ochi, îi întinse cu o mână un trandafir de aur.

- Ce frumos trandafir, nu înțeleg, de ce plângi?

Ah tată, trandafirul acesta este cel mai urât din câți am văzut. Și așa i-am găsit pe toți. Mă dusesem să culeg câțiva și să-i miros și când colo îi găsi pe toți galbeni și fără mirosul lor cel frumos. Doamne, ce li s-a întâmplat?

- Ei, și de ce plângi, nu e mai frumos acum și nu prețuiește mai mult ca un trandafir de foi ce se veștejește într-o zi? Așează-te și bea-ți cafeaua cu lapte!

Fata nu mai avu poftă de mâncare și sorbea în silă. Dar regelui îi era foame și duse o lingură zdravănă la gură. Dar când o atinse de buze, ce să vadă? Laptele se prefăcu în aur topit și-apoi numaidecât se închegă și se întări. Regele rămase ca trăsniț. Și tot așa se întâmplă și cu pâinea, și cu untul, și cu sarea. Cu tot ce vru să mănânce.

- S-a sfârșit cu mine - zise el - plin de tristețe. Moartea m-așteaptă în curând. Cu toate comorile mele voi muri în curând de foame. Fata îl văzu trist și că nu mănâncă și mâhnită că-l vede așa îl întrebă: Ce-i cu tine tată, nu ți-e bine?

- Ah, scumpa mea fetiță, nu ști ce mă așteaptă? Sunt om nenorocit. Doamne, Doamne, ce fără de minte am fost!

Fata nu putu înțelege de ce se vaită tatăl său și ca să-l mângâie se sculă de la locul ei și-l îmbrățișă. O strânse în brațe simțind că iubirea ei face mai mult decât tot aurul ce-i dădu-se Dumnezeu cu puterea Sa.

- Scumpa mea fetiță! Dar fetița rămase mută. Vai! Se prefăcu și ea în aur. Acum în loc de fetiță, dinainte îi stătea o statuie de aur fără de viață. De durere, regele se rostogoli jos la pământ și începu să-și smulgă părul din cap și barba.

- Fetița mea, fetița mea, cum aș mai da tot aurul din lume ca să te văd vie cu obrăjori de carne, veselă și zglobie. Deodată, văzu un chip strălucitor în ușă. Era îngerul.

- Ei, prietene nu ești mulțumit? Îl întrebă îngerul.

- Sunt foarte nenorocit, cel mai nenorocit om din lume.

- Cum se poate? Nu ziceai c-o să fii fericit când vei putea preface toate în aur? Dorul ți s-a împlinit, ce mai vrei?

Ah, ce fără de minte am fost! Aurul nu e totul pe lume și din cauza lui am pierdut tot ce aveam mai scump... pe draga mea fetiță. Și-n curând voi muri și eu în chinurile foamei și a setei. Nenorocitul de mine.

- Și ce ai vrea acum? – întrebă îngerul.

- Doamne, ia-mi înapoi puterea blestemată ce mi-ai dat-o. Fă să-mi recapăt fetița și dă-ne la amândoi numai o bucată de pâine și apă rece și proaspătă.

- Văd că acum ți-ai venit în mintea cea bună și te pocăiești. Du-te la râulețul ce curge la marginea grădinii tale. Ia un ulcior și-l umple cu apă. Întoarce-te și stropește toate lucrurile pe care vrei să fie ca înainte”.

Și îngerul pieri.

Regele alergă ca un nebun cu ulciorul de aur la râu. Se aruncă în apă cu capul înainte. Umplu ulciorul care se făcu iar de pământ și alergă găfâind în casă și stropind întâi statuia de aur, deodată obrăjii fetiței se făcură iarăși rumeni și frumoși și-n locul statuii stătu un trușor cu viață.

- De ce mă stropești, tată? – întrebă fetița, care în timpul cât fusese statuie nu simțise nimic și nu ținea minte nimic din ce se petrecuse cu ea.

Dar regele fu rușinat și nu-i mai spuse. O luă pe fată de mână și-o duse în grădină și stropi trandafirii, care iar înviară și începură să miroasă frumos. Și stropi cel din urmă trandafir și acesta învie și el. Și regele se deșteptă.

- O, visul acesta m-a cumișit! N-am să mă mai rog lui Dumnezeu decât să-mi dea sănătate mie și fetiței mele și pâinea cea de toate zilele: care prețuiește mai mult ca aurul”.⁸⁷

Aceasta este povestea. Mesajul pe care-l poartă însă în sine este important. Este întemeiat scripturistic. Nici bogăție, nici sărăcie, ci pâinea ce de toate zilele. Pentru că atunci când avem mai mult decât atât, suntem ispitiți să idolatrizăm

⁸⁷ Dumitru Călugăr, *Hristos în Școală*, Sibiu, 1934, p.368

bunurile materiale și să ne îndepărtăm de Dumnezeu. Să nu mai avem o viață spirituală normală.

15. Rugăciunea Domnească – a 5-a cerere

Până acum am analizat primele patru cereri din *Tatăl nostru*: trei de natură spirituală, iar una de natură materială. Și anume: *“Sfințescă-Se numele Tău. Vie Împărăția Ta. Facă-Se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi”*. Acum trecem la a cincea cerere din *Tatăl nostru*: *“Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”*.⁸⁸

E mare virtute iertarea. Noi ne rugăm lui Dumnezeu să ne ierte păcatele. Însă lucrul acesta se întâmplă condiționat: *“...precum și noi iertăm greșiților noștri”*. Ne rugăm lui Dumnezeu să ne ierte păcatele, pentru că ele pun stavilă între noi și Dumnezeu, ne scot din comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii. Pentru că păcatele sunt o piedică în calea moștenirii Împărăției Cerurilor aducând, în viața noastră pământească, multă dezordine: suferință, neputință, boală, necaz, încercări. Atunci când Domnul ne iartă păcatele, reintrăm în comuniune cu El. Dar, în același timp, și problemele vieții noastre se rezolvă deoarece iertarea lui Dumnezeu presupune tămăduire și vindecare.

Tot în Evanghelia după Matei ne este istorisită vindecarea slăbănogului din Capernaum. Și, dacă citim cu atenție, vom vedea că iertarea lui Dumnezeu presupune atât tămăduire și vindecare, cât și îndreptare a lucrurilor: *“Intrând în corabie, Iisus a trecut și a venit în Cetatea Sa. Și iată i-au adus un slăbănog zăcând în pat. Și Iisus, văzând credința lor, a zis slăbănogului: „Îndrăznește, fiule, iertate sunt păcatele tale”. Iar unii dintre cărturari ziceau în sine: „Acesta hulește”. Și Iisus, știind gândurile lor, le-a zis: „Pentru ce cugetați rele în inimile voastre? Căci ce este mai lesne a zice: „Iertate sunt păcatele tale!” sau a zice: „Scoală-te și umblă?” Dar ca să știți că putere are Fiul Omului pe pământ a ierta păcatele, a zis slăbănogului: „Scoală-te, ia-ți patul și mergi la casa ta”*.⁸⁹

I-a iertat păcatele și s-a făcut sănătos pentru că iertarea lui Dumnezeu presupune vindecare, întărire, reintrare în comuniune.

În Evanghelia după Ioan ne este istorisită vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda. După ce Domnul Iisus l-a tămăduit, l-a găsit în Templu, în rugăciune, mulțumind lui Dumnezeu, i-a zis așa: *“Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău”*.⁹⁰ Așadar slăbănogia lui, neputința lui, era urmarea păcatului. Dumnezeu iartă păcatele și implicit tămăduiește. Îmbunătățește relațiile dintre oameni și, mai mult, omul reintră în comuniune cu bunul Dumnezeu, pentru că i-au fost iertate păcatele.

Am zis că în această a cincea cerere a *Tatălui nostru*, luăm act de o anume realitate, care ne poate pune pe gânduri: Dumnezeu ne iartă nouă păcatele în

⁸⁸ Matei 6, 12

⁸⁹ Matei 9, 1-6

⁹⁰ Ioan 5, 14

măsura în care iertăm și noi semenilor noștri greșelile lor. Așa și zicem: ”Și ne iartă nouă păcatele noastre precum și noi iertăm greșiților noștri”.

Inconștient poate, de multe ori, noi înșine ne rostim osânda. Pentru că noi nu iertăm întotdeauna. Ar fi corect atunci, când nu iertăm semenilor noștri, să zicem: „Și nu ne ierta păcatele noastre, pentru că nici noi nu iertăm celor ce ne-au greșit nouă”. Ori cum am putea spune așa ceva? Atunci, dacă avem nevoie de iertarea lui Dumnezeu, care presupune reintrarea în comuniune, care presupune aici pe pământ sănătate și ajutor, iar dincolo moștenirea Împărăției Cerurilor, dacă dorim iertarea lui Dumnezeu trebuie să iertăm și noi celor ce ne-au greșit.

Iată, în Evanghelia după Marcu, Domnul Hristos spune : *“De aceea vă zic vouă: „Toate câte cereți rugându-vă, să credeți că le-ați primit și le veți avea”. Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșelile voastre, că de nu iertați voi, nici Tatăl vostru Cel din ceruri nu va ierta vouă greșelile voastre”*.⁹¹

Este clar, în a cincea cerere din *Tatăl nostru*, zicem: *“Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”*. Este condiționată iertarea lui Dumnezeu de iertarea pe care noi o acordăm greșiților noștri.

Literatura duhovnicească este plină de relatări legate de iertare. Sau de faptul că, atunci când noi nu iertăm, lucrurile nu ne pot merge bine. Pentru că nici Dumnezeu nu ne iartă. Dar nu numai că nu ne iartă, ci pierdem harul lui Dumnezeu, harul Duhului Sfânt rămânem singuri. Și, rămânând singuri, suntem expuși căderilor și slăbiciunilor. Ne vom opri asupra unei întâmplări din Pateric.

*Doi frați oarecare, în vremea prigoanei, fiind prinși, au fost duși ca să fie pedepsiți. Și chinuindu-i, i-au pus în temniță. Dar, din ispită diavolească, s-au certat. Unul, căindu-se îndată, a pus metanie fratelui său zicând: „Poate ca mâine o să ne omoare. Să lăsăm dar cearta ce-o avem unul asupra celuilalt și să ne iertăm. Iartă-mă frate!” Iar celălalt nu se înmuia. Deci a doua zi, aduși fiind iarăși la judecată, au fost puși la chinuri. Și cel ce n-a iertat, din acea bântuială a fost biruit. Pentru că i-a zis lui dregătorul: „De ce ieri atâta fiind chinuit, nu te-ai lepădat de Hristos?” El răspunzând a zis: „Pentru că ieri aveam iubire față de fratele meu și harul lui Dumnezeu mă întărea. Acum țin pomenirea răului către dânsul și pentru aceasta m-am deșertat de puterea și acoperământul lui Dumnezeu”. Iar fratele cel ce-a iertat, a fost omorât pentru Hristos și a moștenit Împărăția Cerurilor. Iar celălalt s-a lepădat și și-a pierdut mântuirea.*⁹²

Am zis că bătrânii din vechime ne dau multe sfaturi legate de iertare. Iată ce zice un bătrân: *“De-ți vei aduce aminte de cel ce te-a necăjit, sau te-a necinstit, sau te-a păgubit, dator este să-ți aduci aminte de el ca de un doctor trimis de Hristos și să îl ai ca pe un făcător de bine. Că însuși necazul tău înseamnă că-ți boleşte sufletul. Că de nu boleari, nu pătimeai. Deci dator ești să mulțumești fratelui tău, să te rogi pentru dânsul, că prin el cunoști boala ta și vei primi cele de la el ca pe niște doctorii trimise de la Hristos. Iar de te scârbești asupra fratelui și zici: „Nu voiesc să primesc doctoriile tale, ci voiesc să putrezesc întru rănile*

⁹¹ Marcu 11, 24

⁹² Pateric, Alba Iulia, 1990, p.383

*mele” te condamni de bună voie. Deci, cel ce voiește să se vindece de rănilile cele sufletești, dator este să sufere cele ce sunt aduse de doctor în orice chip ar fi. Că nici celui ce bolește trupește nu-i pare bine să se taie sau să se ardă sau să aibă curățenie, ci cu greață își aduce aminte de acestea. Însă, încredințat fiind că este cu neputință a se izbăvi de boală decât prin acestea, le suferă cu vitejie, mulțumind doctorului și știind că prin greață se va izbăvi de îndelungata boală. Fier arzător de bolnavi al lui Iisus este cel ce te necăjește sau cel ce te ocărește, dar te izbăvește de slava deșartă. Curățenie a lui Iisus este cel ce îți aduce ție pagubă sau ocară, dar te izbăvește de lăcomie. De fugi de ispita folositoare, fugi de viața veșnică. Căci cine a dăruit Sfântului Ștefan atâta slavă pricinuită lui de cei ce l-au împroșcat cu pietre, acela îți va aduce și ție dacă rabzi”.*⁹³

Așadar, este foarte limpede: toți dorim să fim iertați de Dumnezeu, să ne ierte păcatele, pentru că în urma iertării păcatelor, pe pământ primim ajutor și lucrurile iau întorsătura pozitivă. Dar mai ales, dincolo, moștenim Împărăția Cerurilor. Deci, dacă toți dorim să fim iertați de Dumnezeu, această iertare este condiționată de modul în care noi știm acorda iertare semenilor noștri.

Și fiindcă noi oamenii avem nevoie de modele, modelul suprem de iertare este Domnul Hristos. Pironit pe cruce, se ruga Tatălui pentru cei ce Îl țintuiau: „Iartă-le lor, Doamne, că nu știu ce fac!” Iar sfinții, urmându-L pe Mântuitorul, au făcut același lucru. Sfântul Ștefan când era împroșcat cu pietre, spunea aproape aceleași cuvinte: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!”

16. Rugăciunea Domnească – a 6-a cerere

Am ajuns acum la cea de-a șasea cerere din *Tatăl nostru*: “Și nu ne duce pe noi în ispită”.⁹⁴

Când am citim această cerere: “Și nu ne duce pe noi, în ispită”, imediat ne vine în gând următoarea întrebare: „Dar ce, Dumnezeu poate ispiti? Bunul Dumnezeu ne ispitește pe noi oamenii?” Nu, Dumnezeu nu ispitește pe nimeni.

Sfântul Apostol Iacob, în cartea sa, spune un lucru foarte limpede: “*Nimeni să nu zică, atunci când este ispitit: de la Dumnezeu sunt ispitit, pentru că Dumnezeu nu este ispitit de rele și El însuși nu ispitește pe nimeni. Ci fiecare este ispitit când este tras și momit de însuși pofta sa. Apoi pofta, zămislind, naște păcatul, iar păcatul odată săvârșit, aduce moartea*”.⁹⁵

Așadar, Dumnezeu nu ispitește pe nimeni. Și cu toate acestea, a șasea cerere din *Tatăl nostru* sună așa: “Și nu ne duce pe noi în ispită”. De aceea vom lămuri cum se înțelege această cerere, pentru că ea a fost rostită în aramaică, în limba ce se vorbea pe vremea Domnului Iisus Hristos în Palestina. Numai că înțelesul în limba aramaică al acestei cereri este următorul: “Și nu ne lăsa pe noi în ispită”. Nu schimbăm textul Sfintei Scripturi. El este revelat, este descoperit. Dar trebuie să înțelegem bine sensul acestei cereri. Adică, noi îi cerem lui Dumnezeu să nu ne lase ispitiți de cel rău, să nu ne lase să cădem pradă ispitelor diavolului. În acest

⁹³ *Ibidem* p.384

⁹⁴ *Matei* 6, 13

⁹⁵ *Iacov* 1, 13-15

sens, încă din Vechiul Testament, Proorocul David zicea: “*Căci cu Tine mă voi izbăvi de ispită*”.⁹⁶ Deci, cu Dumnezeu ne izbăvim de ispită. Domnul Hristos, în Evanghelia de la Luca, înainte de Patimile Sale, îi îndemna pe ucenici: “*Rugați-vă ca să nu cădeți în ispită*”.⁹⁷ Așadar, Dumnezeu nu ispitește. Ne rugăm lui Dumnezeu să nu ne lase să cădem pradă ispitelor. Sigur că Dumnezeu ne poate încerca. Dumnezeu ne încearcă pentru a ne căli, pentru a ne fortifica din punct de vedere spiritual. Dumnezeu ne încearcă, îngăduind să fim bolnavi, îngăduind să fim necăjiți sau să avem probleme. Dar Dumnezeu nu ispitește. Așa înțelegem cea de-a șasea cerere din *Tatăl nostru*: “*Și nu ne lăsa pe noi în ispită*”. Ispititorul este diavolul, cu el nu trebuie stat de vorbă.

Lucian Blaga ne-a lăsat un aforism celebru în cartea intitulată: “*Pietre pentru templul meu*”, zicând așa: “*Diavolului să nu-i faci hatârul să stai de vorbă cu el. Pentru că până la urmă te bate în dialectică și te înduplecă*”.

Literatura duhovnicească este foarte limpede în ceea ce privește ispitirea venită de la cel rău. Ispititorul, diavolul, „umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită”. De aceea noi ne rugăm lui Dumnezeu să nu ne ducă în ispită, adică să nu ne lase în ispită.

În acest sens, din *Pateric*, vom reda o întâmplare din care reiese limpede cât de dibaci este diavolul atunci când îl ispitește pe om: *Un frate oarecare din Tebaida ne spunea nouă: „Eu, fraților, am fost feciorul unui jertfitor idolesc. Deci, când eram copil îl vedeam pe tatăl meu de multe ori seara și dimineața mergând în capiște, închinându-se și tămâind idolii. Odată am mers și eu după tatăl meu, în taină, neștiindu-mă el, ca să-l văd ce face după ce merge în capiște și cum se închină. Iar dacă am mers și-am intrat în capiște, l-am văzut pe Satana șezând ca un împărat pe un scaun împărătesc și toți ostașii lui stând înaintea sa.*

Și a venit unul dintre draci și i s-a închinat, iar el l-a întrebat zicând: „De unde vii și ce-ai făcut?” Răspuns-a dracul: „Iată, în cutare parte am fost și-am ridicat sfadă, război mare, și multă vărsare de sânge am făcut între oameni, și-am venit să-ți spun”. Zis-a lui satana: „În câte zile ai făcut aceasta?” Răspuns-a dracul: „În treizeci de zile”. Mâniindu-se Satana, a poruncit să fie bătut, zicând: „Numai atâta treabă mi-ai făcut în atâtea zile?” Apoi, a venit altul, închinându-i-se. Iar el l-a întrebat și pe acela zicând: „De unde ai venit?” Răspuns-a: „Am fost pe mare și-am ridicat furtună asupra unei corăbii cu mulțime de oameni și s-au înecat toți și-am venit să-ți spun”. Apoi l-a întrebat zicând: „În câte zile ai făcut aceasta?” Răspuns-a dracul: „În douăzeci de zile”. Și a poruncit de l-au bătut și pe el zicând: „Pentru ce numai așa puțină treabă ai făcut în atâtea zile?”

Iată, și al treilea a venit, și i s-a închinat. Atunci l-a întrebat și pe el: „De unde ai venit?” Iar acela a răspuns zicând: „În această cetate s-a făcut o nuntă. Și am pornit sfadă și război mare între nuntași, între mire și mireasă și multă vărsare de sânge am făcut și-am venit să-ți spun”. Și l-a întrebat pe dânsul, zicând: „În câte zile ai făcut aceasta?” Și-a zis: „În cinci zile”. Și-a poruncit să-l bată și pe acela, zicând: „Pentru ce în cinci zile numai atâta slujbă și lucru mi-ai făcut?”

⁹⁶ Psalmul 17, 32

⁹⁷ Luca 22, 40

După aceasta, a venit un alt drac și i s-a închinat și l-a întrebat pe acela zicând: „Dar tu, de unde ai venit?”. Răspuns-a acela zicând: „Eu, stăpâne, patruzeci de ani sunt de când pururea mă lupt cu un călugăr sihastru în pustie. Iar în această noapte l-am împins și l-am aruncat în păcat trupesc”. Satana, auzind aceasta, s-a sculat și l-a sărutat și luând cununa care era pe capul lui a pus-o pe capul aceluia și l-a pus pe scaun lângă el zicând: „Cu adevărat, bun lucru și plăcută slujbă m-ai făcut. Vrednic ești de cinstea mea, că ai făcut o biruință ca aceasta”.

Acestea eu văzându-le cu ochii mei și cu urechile mele auzindu-le, am cunoscut că teribilă este ispita care vine de la diavolul, și așa, lăsând lumea, am venit în pustie, povățuindu-mă Domnul Dumnezeu la calea mântuirii”.⁹⁸

Au dracii o râvnă grozavă când îl ispitesc pe om.

17. Rugăciunea Domnească – a 7-a cerere

Am ajuns la a șaptea, și ultima, cerere din *Tatăl nostru*: “Și ne izbăvește de cel rău”.⁹⁹

Cel rău, cel ce ispitește, cel ce pune la cale toate fărădelegile, este diavolul. Diavolul nu-i o metaforă, nu-i o ficțiune, nu-i un concept, ci diavolul este o persoană, o persoană care stă la capătul răului.

Domnul Iisus Hristos, în Evanghelia de la Ioan, are o dispută cu iudeii, cu iudeii păcătoși, spunându-le lucrul următor: “Voi sunteți din tatăl vostru, diavolul, și vreți să faceți poftele tatălui vostru. El, de la început, a fost ucigător de oameni și n-a stat întru adevăr, pentru că nu este adevăr întru el. Când grăiește minciuna, grăiește dintru ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii”.¹⁰⁰ El este cel rău, rău din cale afară, răul absolut, însăși întruchiparea răului.

Se știe că la început diavolul a fost înger. Toate lucrările lui Dumnezeu au fost foarte bune. Dumnezeu i-a creat pe îngeri. Din păcate, o parte dintre ei, datorită libertății, au căzut, mândrindu-se, și dorind să fie mai presus decât Dumnezeu.

Proorocul Isaia, relatând căderea îngerilor, zice așa: “Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții! Cum ai fost aruncat la pământ, tu, biruitor de neamuri! Tu care ziceai în cugetul tău: ridică-mă-voi în ceruri și mai presus de stelele Dumnezeului celui puternic voi așeza jilțul meu! În muntele cel sfânt voi pune sălașul meu, în fundurile laturei celei de miazănoapte. Suindu-mă deasupra norilor și asemenea cu Cel Preaînalt voi fi. Și acum tu te pogori în iad, în cele mai de jos ale adâncului”.¹⁰¹

Dacă citim cu atenție *Cartea Apocalipsei*, vom vedea că o treime din îngerii cei luminați au căzut. Au căzut sub comanda lui Lucifer. Și de atunci își fac lucrarea lor cea rea.

Noi îi cerem lui Dumnezeu să ne izbăvească de cel rău; de cel care este, de fapt, foarte rău. Mai mulți scriitori moderni, meditănd asupra lui și asupra lucrării

⁹⁸ Pateric, Alba Iulia, 1990, p.288

⁹⁹ Matei 6, 13

¹⁰⁰ Ioan 8, 44

¹⁰¹ Isaia 14, 12

dezastruoase pe care o face, subliniază faptul că cea mai mare năstrușnicie pe care a pus-o la cale diavolul nu este de a-i convinge pe oameni că nu există Dumnezeu, ci că de a-i convinge că nu există diavol, ca să poată lucra clandestin, subversiv, nevăzut. Dar lucrează cu toată puterea.¹⁰²

Sfântul Petru, în prima Epistolă, ne atenționează: *“Fiți treji, privegheați, potrivit vostru, diavolul, umblă răcnind ca un leu căutând pe cine să înghită. Căruia stați-i împotriva, tari în credință, știind că aceleași suferințe îndură și frații voștri din lume”*.¹⁰³

Este teribilă bătălia între bine și rău, între om și diavol. Sfântul apostol Pavel, în Epistola către Efeseni, zice așa: *“Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății care sunt în văzduhuri. Pentru aceea, luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea, și toate biruindu-le, să rămâneți în picioare. Stați deci tari având mijlocul vostru încins cu adevărul, și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății, încălțați picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii. În toate luați paza credinței, cu care veți putea să stingeți toate săgețile cele arzătoare ale vicleanului. Luați și coiful mântuirii și sabia duhului – care este cuvântul lui Dumnezeu. Faceți în toată vremea în duhul tot felul de rugăciuni și cereri, și întru toate acestea priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții”*.¹⁰⁴ Așa ne învață Sfântul Apostol Pavel să ne luptăm împotriva duhurilor răutății. Îi cerem lui Dumnezeu să ne mântuiască de cel rău, să ne izbăvească de diavol și de lucrarea lui demonică. Sigur că avem nevoie în această luptă de o strategie anume.

Sfântul Ignatie Briancianinov zice că este foarte greu a te lupta cu diavolul pe terenul lui. În Cartea *Facerii*, ni se spune că diavolul a luat chip de șarpe și se târa pe pământ; cu alte cuvinte locul unde îi place lui să ispitească, să lucreze, să rănească, este jos. Șarpele se pitește printre bălării, printre spini. Nu-i place locul curat, nu-i place locul înalt. Lui îi place la întuneric, printre hățișuri; când ne complacem jos, când ne târâm; când ispitele ne covârșesc, când suntem pe terenul lui de joc, cu siguranță că vom fi biruiți.¹⁰⁵

Ce trebuie făcut? Trebuie să te urci la înălțime! Să te salți sus, pentru că acolo diavolul nu te poate răni. Locul în care el se târăște îl putem intui foarte bine. E vorba de lăcașurile de petreceri, de crășme, de discoteci, de cluburi, locuri în care domnește promiscuitatea, în care el se târăște și ne târâm și noi împreună cu el, și ne rănește. Se folosește cel rău de ispitele lui, stăpânește o întreagă lume astăzi, prin ban și prin sex.

Iată de ce Îl rugăm pe Dumnezeu „să ne mântuiască de cel rău”, să ne scape de ispitele lui, să ne ajute să ne înălțăm, să ducem o viață elevată din punct de vedere spiritual, ca să nu fim răniți, ca să nu fim uciși de cel ce umblă răcnind ca un leu.

¹⁰² Denis de Rougemout, *Partea diavolului*, Editura Anastasia, București, 1994, p.11

¹⁰³ *1 Petru* 5, 8

¹⁰⁴ *Efeseni* 6, 12

¹⁰⁵ *Fărămiturile Ospățului*, Alba Iulia, 1996, p.207

Literatura duhovnicească ni-l prezintă pe cel rău la lucru. O povestire, care ne-a rămas de la Lev Tolstoi, prezentându-ni-l pe dracul cel rău în acțiune, ne relatează: *“Într-o zi, a pornit un biet țăran la arat fără a fi prânzit. Luă o coajă de pâine cu sine. După ce a ajuns pe ogor, s-a dezbrăcat de suman, l-a pus sub o tufă și-a vârât și pâinea sub el. După o bucată de vreme a ostenit și el și boii și l-a apucat foamea. Și-a dejugat boii, i-a dat la păscut mai la o parte, el s-a dus la suman ca să-și mănânce felia de pâine. Dar când ridică haina, vede că bucata de pâine nu e acolo. Caută el, caută, învârtește sumanul pe față și pe dos, îl scutură, pâinea nicăieri. Stă omul și se minunează. Măi! Ciudat lucru. N-am văzut pe nimeni, cu toate acestea trebuie s-o fi luat cineva! Într-adevăr, pe furiș, venise Aghiuță și luase pâinea, pe când săteanul muncea cu boii. Și acum sta ascuns după tufă și aștepta să înjure țăranul și să-i spună numele.*

Nu-i vorbă, s-a mâhnit creștinul, dar la urmă s-a mângâiat.

- Ei, zice el, de foame n-o să mor! Cine a lut pâinea se vede c-a fost mai flămând decât mine. S-o mănânce sănătos și să-i fie de bine!

Așa a zis omul, s-a dus la izvor, a băut apă proaspătă de s-a săturat, căci și apa e de la Dumnezeu, s-a odihnit el ce s-a odihnit, apoi s-a sculat, și-a înjugat boii și-a prins iar să are.

A rămas dracul încremenit când a văzut așa ceva, că nu l-a putut împinge pe creștin la păcat. Și-a dat drumul în iad, s-a înfățișat înaintea lui Scaraoschi, mai marele dracilor, și i-a povestit toată afacerea. Cum a furat țăranului pâinea și cum în loc să înjure, a zis să-i fie de bine. S-a încruntat Scaraoschi, plin de mânie, și s-a răstit la drac răcnind:

- Măi ticălosule, dacă omul a fost mai tare decât tine, vina e numai a ta, ai lucrat prost! Ar fi frumos acum ca toți gospodarii cu nevestele lor cu tot să uite de înjurături, ce-am mai face noi atunci? Nu se poate să rămână lucrurile așa! Îți poruncesc să te duci numaidecât să muncești pentru felia aceea de pâine și dacă în trei ani nu-l răpui pe țăran, să știi că te scald în agheasmă!

De agheasmă îi era frică lui Aghiuță. A luat-o la fugă, a ieșit în lumina soarelui și și-a făcut socoteala cum să-și facă slujba pentru pâinea furată. S-a gândit, s-a hotărât, s-a preschimbă în chipul unui flăcău de treabă și s-a tocmi slugă la țăranul cel sărac. După aceea, l-a învățat pe om în vara aceea să semene în mlaștină. L-a vecini arșița a ars holdele, iar la omul cel sărac păpușoiul a crescut mult și bogat. A avut țăranul până la primăvară, ba încă i-a și rămas.

În vara următoare, sluga l-a învățat pe creștin să semene pe dealuri. Și vara s-a nimerit să fie ploioasă. La ceilalți a căzut holda la pământ și s-a putrezit, iar la gospodarul nostru a făcut roadă minunată și multă de nu mai știa ce să facă cu dânsa. Și a învățat sluga pe gospodar cum să facă rachiu din porumb. Și a făcut creștinul țuică. A băut el, îi cinstea și pe alții.

Atunci s-a înfățișat Aghiuță înaintea lui Scaraoschi și i-a spus cum și-a plătit datoria pentru felia de pâine. Și a vrut să se încredințeze tartorul cel bătrân chiar cu ochii lui de această minune și a venit la casa țăranului și iată ce-a văzut: Toți frunțașii din sat se strânseseră acolo la crâșmă și gazda îi cinstea cu rachiu, iar nevasta, pe când împărțea băutura la oaspeți, s-a lovit de masă și a vărsat un

pahar. S-a mâniat omul și a început să răcnească: „Nebuna dracului! Cum de verși tu așa bunătate pe jos? Crezi că-s lături? Cotoroagă ce ești!”

Atunci dracul ghionti cu cotul pe Scaraoschi:

- Aha, bagă de seamă, acum nu mai zice să-i fie de bine!

Iar țăranul, suduind, a început a împărți el băutura. Un sătean sărman venea de la lucru flămând și ostenit. Se așeză la o parte și privea pe ceilalți. Îi era poftă și lui. Se uita, se uita, înghițea în sec, iar gospodarul, în loc să-i întindă sărmanului un păhărel, îl privi chiorâș și mormăi:

- Nu cumva ai vrea și tu? Du-te dracului!

Și vorba asta i-a plăcut tartorului. Iar Aghiuță nu mai putea de bucurie și se lăuda:

- Stai, stai, că ai să vezi ceva și mai frumos!

Și au băut oaspeții. A băut și crâșmarul. Apoi au prins a se linguși și a lăuda unii pe alții. Privirile erau galeșe și vorbele unsuroase ca untul, iar Scaraoschi trăgea cu urechea și-i șoptea lui Aghiuță:

- Dacă băutura îi face așa ca vulpile, apoi să știi că toți încap pe mâinile noastre!

- Mai așteaptă, mai stai, zise dracul, lasă-i să mai bea câte un păhărel. Acu ca niște vulpi se gudură și se mângâie cu cozile, dar acuși, acuși să vezi cum se prefac în lupi răi!

Iar sătenii au mai băut un pahar, au prins a vorbi mai tare și mai aspru, au început să înjure în toate felurile, apoi s-au apucat la bătaie și și-au zdrobit nasurile. Se amestecă și crâșmarul, îl apucară și pe el și-i dădură o mamă de bătaie soră cu moartea.

Se scărpină Scaraoschi în barbă, tare mulțumit:

- Bine, tare bine - șopti el.

- Mai stai, îi zise Aghiuță, acuși când or mai bea ai să vezi ceva și mai frumos. Turbați cum sunt ca lupii, dar acuși or să ajungă ca porcii!

Și beau iar oamenii. Se fac molatici, chiuie, gem în toate felurile. Nici unul nu-i mai aude pe ceilalți. După aceea plecară câte unul, câte doi, și încep a cădea pe uliță. Iese și crâșmarul afară și cade și el cu nasul într-o băltoacă. Se mânjește de sus lână jos și zăcea acum ca un porc sălbatic și grohăia. Asta și mai mult i-a plăcut lui Scaraoschi.

- Ei, zise el, bună băătură ai iscodit tu măi băiete! Ia să-mi spui cum ai făcut-o? Eu socot că tu ai luat sânge de vulpe întâi, de aceea s-au făcut oamenii întâi ca vulpile. Pe urmă ai adăugat sânge de lup, și răutate de lup s-a deșteptat în ei. În sfârșit, ai amestecat sânge de porc, de-au ajuns la urmă ca porcii.

- Ba nu, începu să se lămurească Aghiuță, nu-i așa! Am dat numai porumb din belșug. Sânge păcătos are tot omul în el, numai trebuie să îl faci să uite de biserică, de Dumnezeu și de învățăturile cele bune. Belșugul ațâță pe om, sângele începe a clocoti în el și l-am învățat cum să prefacă în țuică belșugul lui Dumnezeu. Și așa din țuică se naște în el sângele vulpii, al lupului și al porcului. Iar de va bea mereu țuică, niciodată nu se va deștepta, și tot mai tare va cădea în ticăloșie.

*Atunci l-a băut Scaraoschi pe umăr pe drac, l-a lăudat și l-a încărcat de cinste în împărăția întunericului și-a mișeliei. De atunci și până astăzi, mulți se lasă târați de răutatea diavolului, dar sunt și destui din aceia care se roagă mereu: „Și ne izbăvește de cel rău. Și ne mântuiește de cel rău”.*¹⁰⁶

Aceasta-i povestea. Ea este purtătoare de mesaj. Cel rău, diavolul, îl ispitește pe om. Belșugul îi dă omului posibilitatea să-și nutrească patimile. Dacă în povestire este vorba de băutura, astăzi putem adăuga lucruri pe care le vedem la tot pasul: erotism, fumat, droguri și alte plăceri scârboase.

De toate acestea îl rugăm pe Dumnezeu să ne izbăvească: „Să nu ne ducă pe noi în ispită și să ne mântuiască de cel rău!”.

18. Iertarea face rugăciunea primită

În *Duminica Iertării*, după ce se termină vecernia, rând pe rând credincioșii vin, se închină la icoană și se îmbrățișează cu preotul și apoi cu ceilalți credincioși, cerându-le iertare. Este *Duminica Iertării*. Este mare virtutea iertării. Pentru că omul, care nu iartă, care ține ură în sufletul său, care ține supărare în inima sa, nu neapărat că îi face un rău celui de lângă el, ci întâi de toate își face rău lui. Pentru că rămânând supărarea, rămânând ura în suflet, roade, roade precum roade caria lemnul și molia lâna. Așa supărarea, așa ura roade sufletul omului, ne spune Sfântul Ioan Casian.¹⁰⁷

Iată de ce este mare această virtute a iertării. Atunci când analizăm rugăciunea *Tatăl nostru* dădeam un citat din Evanghelia după Marcu, un citat important legat de iertare. Pentru că noi postim și ne rugăm. În perioada Postului Mare ne preocupăm îndeosebi de îmbunătățirea noastră sufletească. Ori, n-am vrea ca toate rugăciunile să le facem în van. Iată ce zice Domnul Iisus Hristos: „*Iar când stați de vă rugați, iertați tot ce aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșelile voastre. Că de nu iertați voi, nici Tatăl vostru Cel din ceruri nu vă va ierta vouă greșelile voastre*”.¹⁰⁸

Postim de bucate, dar trebuie să „postim” și de răutate. Așa ne spun slujbele noastre sfinte. Creștinul așteaptă postul ca o șansă, nu ca o povară. Îl așteaptă cu bucurie pentru că are șansa de-a face un pas mai aproape de Dumnezeu.

Iată, în cartea specifică postului, numită *Triod*, din care se cântă în această perioadă la strană, una dintre cântări zice așa: „*Vremea postului să o începem cu bucurie, supunându-ne pe noi nevoițelor celor duhovnicești, să ne lămurim sufletul. Să ne curățim trupul. Să postim precum de bucate, așa și de toată patima, desfătându-ne cu virtuțile Duhului întru care petrecând cu dragoste să ne învrednicim toți a vedea preacinstită Patima lui Hristos Dumnezeu și Sfintele Paști, duhovnicește bucurându-ne*”.¹⁰⁹ Aceasta este ținta Postului Mare, să ajungem la Sfintele Paști cu bucurie, primeniți sufletește și trupește, întăriți din punct de vedere spiritual. Ori, ca toate aceste lucruri să se realizeze, ca Dumnezeu

¹⁰⁶ Cf. Dumitru Călugăr, *Hristos în școală*, Sibiu, 1934, p.378

¹⁰⁷ *Filocalia 1*, Sibiu, 1947, p.115

¹⁰⁸ *Marcu 11*, 25

¹⁰⁹ *Triod*, București, 1986, p.97

să ne ajute să ne primească jertfa postului, trebuie să iertăm. Repet cuvântul Mântuitorului: „De veți ierta oamenilor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru cel ceresc, iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greșelile voastre”.¹¹⁰

Literatura duhovnicească se folosește de exemple grăitoare pentru a ne determina să iertăm semenilor noștri greșelile, ca și Dumnezeu să ne ierte greșelile noastre. Vă dau două exemple din *Pateric* legate de iertare: *Un frate din Libia a venit la Avva Siluan în muntele Panefo și i-a zis: „Părinte, am un vrăjmaș care mi-a făcut multe rele, că și țarina mea când eram în lume mi-a răpit-o și de multe ori m-a vrăjmășit. Iar acum a pornit și oameni otrăvitori să mă omoare și aș vrea să-l dau în judecată”*. Zis-a lui bătrânul: „Fă fiule, precum crezi”. Zis-a fratele: „Cu adevărat părinte, de va fi pedepsit, îi va fi de folos sufletesc!” Răspuns-a bătrânul: „Fă fiule, cum socotești!” Și a zis fratele: „Părinte, să facem rugăciune să-mi ajute Dumnezeu și voi merge la judecată”. Deci, sculându-se și rugându-se amândoi, când ziceau „Tatăl nostru” și au ajuns la locul: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”, bătrânul a zis: „Și nu ne ierta nouă greșelile noastre, că nici noi nu iertăm greșiților noștri!” A zis fratele către bătrânul: „Nu așa părinte!” Iar bătrânul a zis: „Ba, așa, fiule! Căci cu adevărat de vei voi să mergi la judecată să ți se facă dreptate, Siluan altă rugăciune nu-ți poate face!” Și punând fratele metanie, l-a iertat pe vrăjmașul său”.¹¹¹ Aceasta este o întâmplare!

Dintr-o altă întâmplare vom vedea că uneori și cei tineri au iscusința de a-i ajuta pe cei bătrâni, atunci când poartă ură în suflet, să se împace. Iată întâmplarea: „Doi bătrâni aveau scârbă între dânșii și s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit unul dintre ei. Deci, a venit la dânsul un frate să-l viziteze și l-a rugat bătrânul pe frate zicând: „Scârbă și supărare avem eu și cutare bătrân și doresc ca să te duci și să-l rogi ca să ne împăcăm”. Răspuns-a fratele: „Cum ai poruncit părinte, eu îl voi ruga”. Și ieșind fratele, socotea întru sine cum să facă lucrarea. Căci se temea ca nu cumva să nu primească bătrânul rugăciunea sau și mai mare ură să se facă. Și după iconomia lui Dumnezeu, un alt frate i-a adus lui cinci smochine și câteva duche și luându-le fratele le-a dus în chilia sa. Alegând o smochină și câteva duche, le-a dus la bătrânul către care avea să meargă și a zis: „Avvo, acestea le-a adus cineva la cutare bătrân care este bolnav și întâmplându-mă eu acolo, mi-a zis: primește acestea și dă-le cutărui bătrân, iar el le-am adus la tine”. Bătrânul auzind, a stat uimit multă vreme și a zis: „Chiar mi le-a trimis?” Și-a răspuns fratele: „Da!”. Și le-a luat bătrânul zicând: „Bine ai venit!” Apoi, întorcându-se fratele la chilia sa, a luat din smochine două și duche câteva și le-a dus și celuilalt bătrân care era bolnav. Și făcând metanie a zis: „Primește acestea părinte, că ți le-a trimis bătrânul la care m-ai trimis. Iar el bucurându-se a zis: „Ne-am împăcat!” Fratele a zis:” Da părinte, cu rugăciunile tale”.

¹¹⁰ Matei 6, 14

¹¹¹ *Pateric*, Alba Iulia, 1990, 378

Și-a mai zis bătrânul: „Slavă lui Dumnezeu!” Și s-au împăcat bătrânii cu darul lui Dumnezeu și cu înțelepciunea fratelui tânăr, care i-a unit pe ei cu pace cu trei smochine și câteva dude și n-au cunoscut bătrânii ce a făcut fratele”.¹¹²

Încusința unui om bun, a unui tânăr înțelept, i-a împăcat pe cei doi bătrâni.

Trăim într-o lume în care sunt multe supărări. Și de multe ori mocnește ura în sufletele oamenilor; ce care reușește să-i împace pe cei învrăjbiți face o lucrare dumnezeiască, pentru că Dumnezeu zice în *Fericiri*: “Fericțiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema!”.

19. Atitudinea față de bunurile materiale

În *Predica de pe munte*, Domnul Hristos abordează și o altă problemă, foarte sensibilă pentru zilele noastre: este vorba de problema bunurilor materiale, de problema banilor. Această problemă este tratată în Evanghelia după Matei: *„Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură. Ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură. Căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta. Luminătorul trupului este ochiul; de va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat. Iar de va fi ochiul tău întunecat, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă lumina care este în tine este întuneric, cât de mare trebuie să fie întunericul acela? Nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi; sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona. De aceea vă zic vouă: Nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru, ce veți mânca, nici pentru trupul vostru, cu ce vă veți îmbrăca; au nu este sufletul mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jidnițe, și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai de preț decât ele? Și cine dintre voi, îngrijindu-se, poate să adauge staturii sale un cot? Iar de îmbrăcămintea de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc. Și vă spun vouă că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre acești. Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu astfel o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, pe voi, puțin credincioșilor? Deci, nu duceți grijă spunând: „Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca?” Căci după toate acestea se străduiesc neamurile; știe doar Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele. Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea se vor adăuga vouă”.*¹¹³

Din păcate, atitudinea față de bunurile materiale, astăzi, nu este cea pe care Domnul Hristos ne învață să o avem. Am vizionat pe 14 martie, la televizor, un crâmpei din filmul: *Tandrețea lăcustelor*. Mă opresc doar la acest crâmpei. La un moment dat, un personaj întreba: „Cine conduce lumea, lumea aceasta a noastră?” I s-a răspuns: „Politicienii”. Interlocutorul i-a zis: „Nu-i adevărat!” Un altul a zis, atunci: „Oamenii isteți, oamenii deștepți conduc lumea”. Și i s-a răspuns și lui:

¹¹² *Ibidem*, 385

¹¹³ *Matei* 6, 19-33

„Nu-i adevărat!” Și atunci, un altul, a întrebat: „Dar, cine conduce lumea?” Și primul a zis: „Banii! Banii conduc lumea! Capitalul bancar, cei ce au banii conduc lumea”.

Această afirmație doare. Dar, în lumea păcatului, s-ar putea să fie adevărată. Banii să conducă lumea, în sensul că devine banul dumnezeu pentru om. Și omul își pune toate nădejtile în bani. Și tot ceea ce-l înconjoară devine o marfă pe care o poate cumpăra cu bani. Cumpără cu bani diplome, cumpără cu bani situații, cumpără cu bani funcții, cumpără cu bani “trupuri și suflete de oameni”.¹¹⁴ Adică și omul, pentru cel care este robit de ban, devine din persoană o simplă marfă pe care o poate cumpăra cu bani.

Asupra acestui pericol ne avertizează Domnul Iisus Hristos, atunci când zice: “Nu vă adunați comori pe pământ, ci adunați-vă comori în cer”.

În ce sens? În sensul că bunurile materiale nu sunt rele în sine, atunci când le considerăm mijloace cu ajutorul cărora putem să ne câștigăm viața eternă fericită. Adică, întrebându-le bine, ele capătă valențe veșnice. Investindu-le în fapte bune, în acțiuni care ajută omenirea, făcând cu ele milostenie. Altfel, din mijloace, banii devin scop în sine.

Celor ce încă mai iubesc lectura, le recomandăm să recitească, dacă au citit vreodată, sau să citească dacă n-au citit, două nuvele scrise de Ion Slavici. Din prima nuvelă, *Moara cu noroc*, vor vedea unde la dus pe Ghiță, iubirea de bani. Unde la dus? Concluzia ce o trage scriitorul, când banii îi dezumanizează pe cei din nuvelă, când bunurile materiale îi pervertesc, este: *Liniștea colibeii tale, te face fericit! Liniștea colibeii tale, nu banii*.

Iar, într-o altă nuvelă intitulată *Comoara*, personajul principal, Duțu, ajungând odată foarte bogat, este cuprins de multă neliniște și de patimi. Când scapă? Atunci când pierde toată comoara și rămâne sărac, lipit pământului, dar fericit.

Deci, trebuie să ne folosim de bunurile materiale pentru a le câștiga pe cele spirituale. “Unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta” – zice Domnul Iisus Hristos. “Luminătorul trupului este ochiul. De va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat”. Ce vrea să ne spună? Atunci când omul e obsedat de a aduna bani, atunci când omul se leagă cu toate fibrele ființei sale de bunurile materiale, i se întunecă mintea. Orizontul vieții sale se strâmtează. În societatea de consum este important să ai ce bea și ce mânca. Mai mult decât atât, omul robit societății de consum, nu vede. Și, la urma urmei, toate acestea sunt necesare. Dar ele sunt mijloace și nu trebuie să devină scopuri. Pentru că nu putem să slujim la doi domni. Mamona este diavolul banilor, diavolul bogăției; nu putem sluji și lui Dumnezeu și lui mamona.

Am zis că în lumea noastră, din păcate, în lumea păcatului, conduc banii. Se observă, din nefericire, și pe tărâm religios că anumite comunități creștine, puternice din punct de vedere financiar, fac prozelitism în defavoarea altora mai sărace, dar mai spirituale, pentru că demonul banului, mamona, poate pătrunde chiar și în afacerile religioase.

¹¹⁴ *Apocalipsa* 18, 13

Concluzia pe care o trage Mântuitorul Iisus Hristos, atunci când ne vede prea îngrijorați de situația noastră pământească, de mâncare, de băutură, de haine este aceasta: „*Cutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate celelalte se vor adăuga vouă.*”

Nu ne interzice Domnul Hristos să fim harnici. Dimpotrivă, trebuie să fim harnici și să ne străduim să ne câștigăm pâinea cea de toate zilele și îmbrăcămintea necesară nouă și copiilor. Pentru că, de pildă Sfântul Apostol Pavel, le scrie Tesalonicenilor: „*Cine nu lucrează, nici să nu mănânce*”.¹¹⁵ Dar de aici, până a deveni obsedat de bunurile materiale, este o cale lungă. Ori, în lumea noastră, banul conduce. Oamenii sunt obsedați de bunurile materiale.

Și atunci, care este totuși atitudinea cea mai corectă? Atitudinea corectă o găsim în Sfânta Scriptură. Iată ce zice Înțeleptul Solomon în *Cartea pildelor*: „*Sărăcie nu-mi da și nici bogăție nu-mi da. Ci dă-mi pâinea care-mi este de trebuință. Ca nu cumva îmbogățindu-mă să mă lepăd de Tine și să zic: „Cine este Domnul?” Și iar, ca nu cumva sărăcind să mă apuc de furat și să defaim numele Dumnezeului meu*”.¹¹⁶ Deci este necesară pâinea cea de toate zilele.

În *Noul Testament*, Sfântul Apostol Pavel, ne dăscălește și el din acest punct de vedere: „*Noi n-am adus nimic în lume, tot așa cum nici nu putem să scoatem afară din ea afară; ci, având hrană și îmbrăcămintă cu acestea vom fi îndestulați. Cei ce vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită și în cursă și-n multe poftă nebunești și vătămătoare, ca unele care îi cufundă pe oameni în ruină și-n pierzare. Căci iubirea de arginți este rădăcina tuturor relelor, și cei ce au poftit-o cu înfocare au rătăcit de la credință, și s-au străpuns cu multe dureri*”.¹¹⁷

Echilibru! În toate echilibru. Întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, iar apoi toate acestea ni se adaugă nouă. Învățăturile valabile pentru toți creștinii și pentru orice perioadă. Sfinții Părinți s-au oprit și ei asupra învățaturii Domnului Hristos referitoare la bunurile materiale, la atitudinea pe care trebuie să o avem față de bunurile materiale.

Comentând pericopa pe care am citit-o și noi, din Evanghelia după Matei, iată ce spunea Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Deocamdată, Domnul Hristos spune ascultătorilor Săi ceea ce putea mai cu seamă să-i îndemne, anume: Că le rămâne necheltuită averea; și-i trage pe două căi. Nu le-a spus numai: „Dacă dai milostenie, îți păstrezi averea”, ci i-a amenințat și cu contrariu: „Dacă nu dai, pierzi”. Uită-te la nespusa Lui înțelepciune! Nici nu le-a spus: „Las-o altora!” Căci și acest lucru e plăcut oamenilor, ci îi înfricoșează cu altceva, arătându-le că nu reușesc nici cu aceasta; pentru că dacă nu le-o răpesc oamenii, sunt alții negreșit care le-o răpesc: molia și rugina. Și chiar dacă paguba aceea pare foarte ușor de înlăturat, totuși e greu de luptat împotriva moliilor și a ruginii, e greu de oprit stricăciunea. Orice vei născoci, nu vei putea împiedica această vătămăre. Și întrebi: „Ce, pe aur îl strică molia?” Chiar dacă nu îl strică moliile, dar îl fură hoții.*

¹¹⁵ 2 Tesaloniceni 3, 10

¹¹⁶ Pilde 30, 8

¹¹⁷ 1 Timotei 6, 7-10

„Dar ce, toate averile au fost furate?” Chiar dacă nu toate, dar multe din ele. Pentru aceasta Domnul mai adaugă, după cum am spus mai sus, și alt motiv, zicând: „Unde este comoara omului, acolo este și inima lui!”. Domnul îți spune: „Dar chiar dacă averea ta nu-i mâncată nici de molii și nu-i furată nici de hoți, paguba ta e foarte mare: ești pironit de cele de jos, schimbi libertatea cu robia, pierzi averile cele cerești, nu mai poți gândi cele înalte, ci totdeauna bani, dobânzi, împrumuturi, câștiguri și afaceri înrobitoare”.

Poate fi oare, o ticăloșie mai mare? Un om ca acesta este într-o stare mai rea decât un rob; își pune pe umeri cea mai cumplită tiranie, își vinde cel mai mare bun al său: noblețea de om și libertatea. Orice ți-ar spune cineva nu poți auzi nimic din cele ce-ți sunt de folos, pentru că mintea ți-e pironită de bani. Ca pe un câine legat de mormânt, ca să-l păzească, tirania averilor te ține legat mai cumplit decât lanțul; latră la toți cei ce se apropie. Un singur gând te stăpânește neconținut: să păstrezi pentru alții cele adunate. Poate fi oare, o mai mare ticăloșie?

Dar pentru că astfel de gânduri erau prea înalte pentru mintea ascultătorilor, pentru că marea mulțime nu putea înțelege ușor nici ce pagubă aduce cu sine averea și nici ce folos aduce cu sine împărțirea ei, că era nevoie de o minte mai ascuțită să înțeleagă și una și alta, de aceea, după cele spuse mai înainte, Domnul a vorbit lămurit, grăind așa: „Unde este comoara omului, acolo este și inima lui”. Și ideea aceasta o face apoi mai limpede, ducând cuvântul la cele spirituale, spunând: „Luminătorul trupului este ochiul”.

Cu alte cuvinte, spunea așa: nu-ți îngropa în pământ aurul și nici alte averi; că le aduni pentru molii, pentru rugină, pentru hoți. Iar dacă reușești să scapi de aceste pagube, totuși nu poți scăpa de înrobirea inimii, de pironirea ei de cele pământești; că unde este comoara ta, acolo și inima ta.

Dacă-ți depui averile în cer, nu ai numai câștigul că primești răsplată pentru ele, dar primești plată chiar aici pe pământ: că le muți în cer, gândești cele cerești și te îngrijești de cele de acolo; că este lămurit că acolo unde ți-ai depus comoara, acolo ți-ai mutat și inima, iar dacă depui averile tale pe pământ, n-ai parte de ele”.¹¹⁸

20. Nu-ți judeca semenii

Oamenii sunt dispuși să judece și să osândească foarte ușor. Domnul Hristos, însă, ne învață: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați. Căci cu judecata cu care judecați, veți fi judecați, și cu măsura cu care măsurați, vi se va măsura. De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, și bârna din ochiul tău nu o iei în seamă? Sau cum vei zice fratelui tău: „Lasă, să scot paiul din ochiul tău” și, iată, bârna este în ochiul tău? Fățarnice, scoate mai întâi bârna din ochiul tău și atunci vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău”.¹¹⁹

¹¹⁸ op.cit., p.265

¹¹⁹ Matei 7, 1-5

Aceste câteva versete pun o problemă foarte actuală și încearcă să sublinieze un păcat, o patimă care roade la rădăcina bunelor relații dintre oameni: este vorba de bârfă, de clevetire și de judecată.

Din nefericire, verbal, scris, sau auditiv prin media, bârfa sau clevetirea este cultivată, este la mare înălțime. Foarte multă lume bârfește. Foarte multă lume clevetește. Și, fiind pragmatici, ne vom întreba: De ce o fi așa mare păcat clevetirea, bârfa, vorbirea de rău? Dacă ne oprim doar la un singur neajuns și este suficient: Omul care clevetește este ispitit să nu-și contabilizeze păcatele sale, metehnele sale, neajunsurile sale, ci să le contabilizeze pe ale celuiilalt. Și în felul acesta, neavând o privire obiectivă asupra sa însuși și judecându-l pe celălalt, rămâne în starea de păcătoșenie în care se află.

Este mare păcat clevetirea sau bârfa. Am zis că omul care clevetește, omul care bârfește, nu se gândește la păcatele sale, ci la ale celuiilalt. Nu se compară cu cei mai buni, cu sfinții. Nu se compară cu exigențele pe care le are Domnul Hristos în Evanghelia, ci se compară cu unul pe care îl socotește mai păcătos decât pe sine. De ce? Ca să își motiveze păcatele sale, metehnele sale, răutățile sale.

Este foarte cunoscută Pericopa din Evanghelia după Luca, cu vameșul și fariseul: *Fariseul, stând, așa se ruga în sine: „Dumnezeule, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau ca acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuală din toate câte câștig”*.¹²⁰

Aceasta era atitudinea fariseului, care nu îl ajuta la nimic. Celălalt semen al său, vameșul, era smerit și își recunoștea păcatele. Și Domnul Hristos spune: *„că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela”*.¹²¹

E păcat greu clevetirea, bârfa. Și dacă suntem oameni raționali și totuși avem obiceiul să bârfim, să clevetim, să ponegrim, noi înșine suntem cei care pierdem. Pierdem foarte mult.

Sfinții Părinți s-au oprit cu seriozitate asupra acestei patimi. Pentru că devine clevetirea o patimă, bârfa o patimă. Unde este prezent un cerc de mai mulți oameni se bârfește; se bârfește la infinit. Am zis că această patimă are și ea urcușul ei, dinamica ei, treptele ei de gravitate. Pentru că, la început, ți se pare o joacă a-l cleveti pe celălalt. Iar, până la urmă, ajungi să comiți lucruri grave.

Sfinții Părinți punctează mai multe trepte ale acestei răutăți. La Avva Dorotei, de pildă, găsim trei trepte, și anume: clevetire, judecare și disprețuire.¹²²

Atunci când ne referim la un semen al nostru, și vorbim despre el, în loc să-i scoatem în evidență virtuțile, calitățile, ne aducem aminte că persoana cutare a mințit, sau că persoana cutare s-a îmbătat, sau că persoana cutare a desfrânat etc. Deci, aceasta este bârfa. Cutare a făcut cutare lucru.

Nu se oprește însă răutatea la această măsură, pentru că pe a doua treaptă îl judecăm. Adică, plecând de la faptul că l-am văzut odată mințind, sau l-am văzut odată bând, sau că l-am văzut odată într-o situație nepotrivită, tragem o concluzie asupra vieții lui întregi, îl judecăm: „Cutare este un mincinos, cutare este un lacom,

¹²⁰ Luca 18, 11-12

¹²¹ Ibidem 14

¹²² *Să nu judecăm pe aproapele*, Filocalia 9, București, 1980, p.537

cutare este un desfrânat”. L-am judecat. Deja, din punctul nostru de vedere, este vrednic de focul iadului.

De aceea ne și spune un părinte din *Pateric* că *un frate avea obiceiul să judece; să judece foarte mult. Îl judeca mai ales pe unul dintre prietenii săi. Și când a murit prietenul său, a venit îngerul lui Dumnezeu cu sufletul și i-a zis celui care judeca: dacă tu te-ai pus în locul Dreptului Judecător, spune acum unde să-l duc în rai sau în iad?*¹²³

Este teribil. Pe scaunul de judecată stă Domnul Hristos. El împarte dreptatea, pentru că este negreșelnic. Nu-I putem uzurpa noi această calitate de Judecător, pe ca Mântuitorul o are.

Așadar, întâi bârfim, sau clevetim; apoi judecăm. Însă lanțul răutății nu se oprește aici, ci ajungem și pe o a treia treaptă: disprețuim. Omul pe care l-am clevetit, iar apoi l-am judecat, îl socotim ca „de ultimă speță” și-l disprețuim. Din punctul nostru de vedere a murit, l-am ucis noi. Cu vorba l-am ucis. Cu judecata noastră l-am ucis. Aceasta este culmea la care poate ajunge un om clevetitor, un om bârfitor: întâi îl vorbește rău pe fratele său; apoi îl judecă și apoi îl disprețuiește. Din sufletul său a murit.

În *Pateric* există un capitol întreg cu această preocupare, de-a nu judeca niciodată. Am ales două întâmplări, din care învățăm foarte bine că nu trebuie să judecăm; judecata este a lui Dumnezeu. „*Fosta un bătrân oarecare ce mânca în toate zilele câte trei pesmeți. Cândva, a venit la el un frate și, șezând ei să mănânce pâine, a pus fratelui trei pesmeți, și văzând bătrânul că încă îi mai trebuie, i-a adus alți trei pesmeți. Iar dacă s-a săturat, s-au sculat. Însă, l-a judecat bătrânul pe fratele și i-a zis: „Nu trebuie, frate, să slujim trupului”. Iar fratele cerând iertare de la bătrânul, a plecat.*

*A doua zi, a venit vremea să mănânce bătrânul și s-au pus pe masă trei pesmeți, după obicei, dar îi era foame și s-a înfrânat. A doua zi, la fel a pătimit. Deci a început a slăbi, și a priceput bătrânul că i s-a întâmplat depărtarea lui Dumnezeu, și s-a aruncat înaintea Domnului Dumnezeu cu lacrimi și se ruga pentru depărtarea ce i s-a întâmplat. Și îndată a văzut un înger, care îi zicea: „Bătrânule, pentru că l-ai judecat pe fratele ți s-a întâmplat aceasta să știi dar, că cel ce poate să se înfrâneze pe sine, sau altă faptă bună oarecare face nu de voia sa le face, ci darul lui Dumnezeu este cel care îl întărește pe om”.*¹²⁴

Acesta este o întâmplare. Și o alta, foarte simpatică: „*Aproape de un bătrân trăia un frate, care era mai împrăștiat, și mai trândav la nevoie. Când acesta trăgea să moară, au venit lângă el unii dintre frați, și văzând bătrânul că se duce din trup vesel și cu bucurie, vrând să-i zidească pe frații care-i ședeau aproape, i-a zis: „Frate, noi toți știm că nu erai prea osârnice la nevoie, și de unde așa bucurie pe fața ta, acum când pleci?” Și le-a răspuns fratele: „Credeți părinților, adevăruri grăiesc: încă de când m-am făcut monah, nu știu să fi judecat om. Sau să fii ținut pomenire de rău asupra cuiva, ci de s-a întâmplat cândva vreo prigonire cu cineva, în acel ceas m-am împăcat cu el”.*

¹²³ *Pateric*, Alba Iulia, 1990, p.363

¹²⁴ *Ibidem*, p.362

*Deci, o să zic lui Dumnezeu: „Stăpâne, Tu ai zis: „Nu judecați și nu veți fi judecați, ci iertați și vi se va ierta vouă”. Și a zis bătrânul: „Pace ție fiule, căci fără osteneală te-ai mântuit și ai câștigat Împărăția Cerurilor”.*¹²⁵

21. Prudență duhovnicească

Ne oprim la un verset din Evanghelia după Matei: *„Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și, întorcându-se, să vă sfâșie pe voi”.*¹²⁶ Mântuitorul Hristos, ne învață aici să fim prudenți.

Odinioară, ca și acum, atunci când stăm de vorbă cu oamenii pe care nu-i cunoaștem, și care s-ar putea să fie puțin credincioși, trebuie să fim prudenți. Zice Mântuitorul Iisus Hristos, aici, că cele sfinte nu trebuie date câinilor și nici porcilor. Cine-s câinii și cine-s porcii? După cuvântul scripturistic, câinii sunt oamenii necredincioși, iar porcii sunt oamenii vicioși.

Ne aducem aminte că atunci când femeia cananeancă stăruia pe lângă Mântuitorul să-i tămăduiască fiica, Mântuitorul i-a spus: *„Nu se cuvine să iei pâinea pruncilor și să o arunci câinilor”.*¹²⁷ Era vorba de păgâni; de necredincioși. Cu scuzele de rigoare, vom spune că în această categorie ar putea fi catalogați scepticii, ateii, sau cei care se îndoiesc de învățătura creștină. Iar în cealaltă categorie, a porcilor, pot fi catalogați oamenii pătimiști, cei care se complac în ospețe și în beții, în fapte de rușine, în destrăbălare, oamenii care sunt legați cu toate fibrele ființei lor de mâncare, de băutură, de desfrâu și de toate celelalte patimi ce domnesc într-o lume fără de Dumnezeu.

În lumea noastră, în societatea de consum, nu neapărat că omul îl neagă pe Dumnezeu, însă îi place să trăiască ca și cum Dumnezeu n-ar exista. Atâta vreme cât e vorba de niște tradiții frumoase, Paștile ca o sărbătoare a primăverii, Crăciunul ca o sărbătoare învăluită în dalbe datini, atâta vreme cât nu pui serios probleme de conștiință, toate merg bine. În momentul în care, însă, iei foarte în serios lucrurile, s-ar putea să-i tulburi și pe unii și pe alții; și pe cei ce nu cred, și pe cei ce sunt foarte legați de patimile lor și nu le place să fie deranjați.

Atunci când îi pui serios problema existenței lui Dumnezeu, problema existenței sufletului, problema vieții de după moarte, atunci când le ceri ca în mod serios să meargă la biserică, să se spovedească, să se cuminece, să încerce să pună în practică Evanghelia, atunci sunt tulburați și unii, și alții, adică și necredincioșii și pătimiștii. Mântuitorul Iisus Hristos ne învață că, având de a face cu ei, trebuie să fim prudenți: *„Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și, întorcându-se, să vă sfâșie și pe voi.”*

În antichitatea creștină, atunci când Biserica era persecutată, creștinii erau foarte atenți ca, în cazul în care erau prinși, să nu vorbească în plus, să nu-i

¹²⁵ *Ibidem*, p.364

¹²⁶ *Matei* 7, 6

¹²⁷ *Matei* 15, 26

divulge, cumva, pe ceilalți frați ai lor, să nu dea detalii referitoare la credința Mântuitorului celor care nu o cunoșteau, ca nu cumva să o pângărească, să o batjocorească, să o ia în râspăr, ca nu cumva să calce în picioare mărgăritarele cele sfinte și, mai mult decât atât, să se întoarcă și să-i sfășie și pe ei; lucrul acesta se petrecea în antichitate.

În rugăciunea pe care o spunem înainte de împărtășanie zicem așa: “*Că nu voi spune vrășmașilor Tăi taina Ta, nici sărutare îți voi da ca Iuda*”. Ce-a făcut Iuda? Iuda L-a trădat pe Mântuitorul și le-a divulgat vrășmașilor Lui locul unde se roagă Mântuitorul. Ei nu știau că Mântuitorul, în taină, se ruga în Grădina Ghetsimani. Amănuntul acesta li l-a divulgat Iuda.

Amănuntele legate de credința creștină, amănuntele legate de mântuire poți să le comunicii celor care au deja credința, care-și pun problema religioasă serios. Celorlalți însă, dacă le spui de aceste lucruri serioase s-ar putea să te ia în derâdere.

Într-o lume secularizată, nu este vorba neapărat să fii exterminat, să fii prigonit fizic. Dar ești pasibil de-a fi izolat, de-a fi înlăturat, de-a fi periferizat. Pentru că într-o societate în care nu se prea vorbește de Dumnezeu, dacă toată-ziaua bună-ziaua le-ai bate capul cu aceste învățături, care sunt de viață și de moarte, ai risca ca ele să fie călcate în picioare și, mai mult, iar tu să fii prigonit. Lucrul acesta îl spune Mântuitorul, dar în același timp îl găsim chiar și în Vechiul Testament. Înțeleptul Solomon, în *Cartea Pildelor* zice așa: „*Cel ce ceartă pe batjocoritor, își atrage disprețul, iar cel ce dojenește pe cel fărădelege, își atrage ocară. Nu certa pe cel batjocoritor, ca să nu te urască; dojenește pe cel înțelept și el te va iubi*”.¹²⁸

Iar Sfântul Apostol Pavel, în prima Epistolă către Corinteni spune: „*Omul firesc nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sunt nebunie și nu poate să le înțeleagă, fiindcă ele se judecă duhovnicește.*”¹²⁹ Așadar, omul firesc, omul care nu este frământat de întrebări existențiale, omul care trăiește pentru a mânca și a bea, nu va putea primi învățătura creștină serioasă, care-i pune probleme de conștiință.

În ultima vreme se lucrează la Constituția Comunității Europene. Și, ciudat, este mare împotrivire ca în respectiva Constituție să fie strecurată o frază prin care să se sublinieze faptul că toată cultura Europei își are obârșie creștină, sau este întemeiată pe învățătura creștină. E mare rezistența la a se pomeni de Dumnezeu, de creștinism, de Biserică, în Constituția europeană. De ce? Pentru că omul secularizat nu-și mai pune problema credinței. Ori este sceptic, ori este pățimaș. Și atunci, chiar dacă aceste adevăruri nu le contrazice, îi place să nu audă de ele; în această situație, sigur, că este nevoie de o anumită prudență.

Dar, totuși, adevărurile acestea sfinte nu pot fi ascunse sub obroc. Numai că celor care sunt necredincioși, sceptici sau prea împătimiți, încât îi deranjezi din viața lor de consum, dacă le pui serios problema credinței, înainte de-a le da detaliile legate de Împărăția lui Dumnezeu, va trebui să-i aduci la credință.

¹²⁸ *Pilde* 9, 7-8

¹²⁹ *1 Corinteni* 2, 14

Nu numai acum, la începutul mileniului III, există oameni cărora nu le place să le pomenești de Dumnezeu, de Biserică, de morala creștină. Ci, au existat și în alte timpuri, e drept că nu atât de numeroși; oameni care n-au avut de-a face cu Dumnezeu și Biserica. Iată, acum 100 de ani, pe vremea lui Ion Luca Caragiale, existau asemenea oameni. Și el, cu simțul lui critic și deosebit de pătrunzător, surprinde o stare de lucruri în eseu intitulat “*Noi și Biserica*”¹³⁰: „*Încă demult, lumea noastră românească nu mai merge la biserică. Oamenii de sus, de mijloc și de jos au uitat demult cărarea ce duce la locașul icoanelor.*”

Boieri, ostași, negustori, meseriași, dascăli, slujbași mari și mici, s-au lepădat de datoriile către legea lor creștinească, toți sunt astăzi „liberi cugetători”. Și, firește, dacă dumnealor sunt astfel, la fel trebuie să fie femeile dumnealor, adică „libere-cugetătoare”; și, prin urmare, cum ar putea fi copiii dumnealor, decât cum sunt mamele, adică „liberi-cugetători”.

Părinții voștri! Prăpastie de vreme nemăsurată între ei și noi. Mii și mii de ani de va fi trecut de la viața lor până la a noastră, și tot nu li s-ar fi șters mai bine din inimile copiilor pomenirea și dragostea și evlavia și felul. Ei au crezut și s-au închinat, și sufletele lor găseau mângâiere și tărie în închinăciune.

Noi nu ne mai închinăm, pentru că nu mai credem. Sufletele noastre nu mai au nevoie de mângâiere, inimile noastre nu mai au nevoie de tărie, fiindcă sunt de piatră. Și din piatra aceasta scăpărăm scânteile liberei cugetări, noi românii, foști ortodocși, care suntem mai deștepți, mai luminați, mai mândri, mai puternici decât toate neamurile lumii.

Închină-se Asia, bătrâna înțeleaptă, și nobila și ingenioasa ei fiică, Europa! Închină-se Africa cu toate negrele ei seminții! Închină-se iscusita Americă! Noi nu ne închinăm! Închină-se nerozii!

Filosofia noastră se pune mai presus de nevoia închinăciunii! Clopotele-s zgomot! Icoanele fleacuri, credința moft! Închiză-se bisericile! Surpă-se zidurile lor! Părinții noștri care le-au zidit erau niște barbari, niște primitivi, fără nici o cultură serioasă. Ei n-aveau spiritul de examen. Noi suntem oameni moderni.

Mătură-se dărâmurile bisericilor, ca să se deschidă locuri largi, piețe vaste pe care, după cerințele progresului, să se zidească hoteluri mărețe și cluburi politice, teatre de varietăți și burse de comerț. Să nu care cumva să îndrăznească a ridica glasul cineva, în cazul cel mai bun pentru dânsul ar fi un om ridicol. E destul că Biserica e tolerată.

Un slujitor al altarului, când stătea sub loviturile unei cumplite prigoniri, unei năpăstuirii strigătoare la cer, izgonit și maltrat ca odinioară Sfântul Ignatie al Constantinopolului, mi-a spus cu adânc amar: „Nu le e frică fiule, de bătaia lui Dumnezeu?” „Nu, părinte”, i-am răspuns. „Nu-i e frică nimănui de bătaia cui nu este. Ai uitat că ai de-a face cu lume care nu crede în Dumnezeu, cu o lume căruia nu i-a fost frică să prefacă în pușcărie lăcașurile sfinte, închinare credinței străbune, unde zac oseminte de măreți voievozi?”

Se va mai schimba lumea noastră românească? Va mai vrea Dumnezeu să o reîntoarcă la Dânsul? Dumnezeu știe!

¹³⁰ Ion Luca Caragiale, *Nimic fără Dumnezeu*, Editura Anastasia, 1997, p.65

Deocamdată, copiii noștri vor merge pe calea noastră, cuminte. De ce avem școli românești în care urmează înalte învățături ale omenirii? Pentru ca să ni-i lumineze și ca să ni-i crească. Din aceste școli naționale ies pe fiecare an sute și mii de viitori cetățeni luminați, toți liberi cugetători, plini de dispreț pentru vechea, rătăcită credință creștină, astăzi demodată, ridiculizată, scuipată. Ei au învățat o religie mai omenească decât cea creștinească. O religie care predică nu mila sau îngăduința, nu blândețea și omenia, o religie aspră care predică omului: „Ești o fiară! Ghearele tale și colții tăi sunt deșteptăciunea și șiretenia. Fii perfid, crud, neîngăduitor cu semenii tăi. Nu te uita o clipă sus spre cer; aici, jos, pe pământ, uită-te cu ochii în patru, ca și cum ai avea patru labe. Aici, pe pământ se isprăvește totul pentru tine. Ești fiară, fii fiară! Fiarele n-au biserică; fiarele nu se închină, fiarele n-au Dumnezeu.”

După o sută de ani, în spirit, aceste afirmații se potrivesc. Atunci când pui cu prea multă insistență problema credinței, a credinței lucrătoare prin iubire, dacă nu ești prigonit, riști – așa cum spune Caragiale – să fii ridiculizat. Și atunci îți dai seama că este actual cuvântul Mântuitorului: *“Nu dați mărgăritarele voastre câinilor și porcilor”*.

22. Rugăciunea stăruitoare

Batem din nou la poarta *Paradisului preafrumos al Scripturilor*, și batem cu insistență. Domnul Hristos ne îndeamnă la acest lucru. De aceea vom medita la câteva versete din Evanghelia după Matei: *„Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Că oricine cere ia, cel care caută află, și celui care bate i se va deschide. Sau cine este omul acela între voi care, de va cere fiul său pâine, el să-i dea piatră? Sau de-i va cere pește, el să-i dea șarpe? Deci, dacă voi, răi fiind, știți să dați daruri bunelor fiilor voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da cele bune celor care cer de la Dânsul”*.¹³¹

Creștinul bun se roagă întotdeauna și postește. Postul împreună cu rugăciunea, din punct de vedere spiritual, dă rezultate bune. Nu în zadar Sfinții Părinți ne-au lăsat următoarea imagine: pasărea se înalță către cer cu două aripioare. Dacă una este frântă, cu una singură nu poate zbura. Creștinul se înalță sufletește către Dumnezeu tot cu două aripioare, iar acestea sunt postul și rugăciunea. În perioada postului trebuie să înmulțim și rugăciunea. Iar rugăciunea noastră trebuie să fie de bună calitate. Rugăciunea trebuie făcută cu stăruință și trebuie făcută corect.

Eram tânăr, când, am asistat la o slujbă de seară în București, care s-a finalizat cu un acatist. Iar la acatist, s-au citit mai multe pomelnice. Și, printre alte cereri, am auzit următoarea cerere, citită de preotul respectiv dintr-un pomelnic: *„Maria se roagă lui Dumnezeu ca să o pedepsească pe vecina ei Ileana, care o dușmănește”*. Trist! O asemenea rugăciune nu ajunge la Dumnezeu, chiar dacă-i făcută cu stăruință, pentru că nu-i făcută corect. Îl auzim pe Mântuitorul Iisus

¹³¹ Matei 7, 7-11

Hristos învățându-ne să stăruim: „*Cereți și vi se va da, căutați și veți afla, bateți și vi se va deschide.*”

Însă, trebuie să fim atenți: Mântuitorul ne dă pâinea, dacă I-o cerem; Mântuitorul ne dă peștele, dacă I-l cerem. Dar dacă îi cerem în loc de pâine piatră, ca un tată bun, nu ne dă piatra. Sau, dacă-i cerem în loc de pește șarpe, nu ne dă șarpele. Părintele copilului mic nu-i dă cuțitul să se joace, pentru a nu se tăia. Sau, nu-l lasă să umble la foc pentru a nu se arde. Așa și Dumnezeu, când îi facem cereri care nu sunt corecte, nu ni le ascultă.

Ne învață Mântuitorul Iisus Hristos să ne rugăm cu stăruință. E nevoie să stăruim în rugăciune. Lucrul acesta îl sesizează și Sfântul Apostol Iacov în Epistola lui: „*De este cineva dintre voi lipsit de înțelepciune, să o ceară de la Dumnezeu, Cel ce dă tuturor fără deosebire și fără înfruntare și i se va da. Să ceară însă cu credință, fără să aibă însă nici o îndoială, pentru că cine se îndoiește este asemenea valului mării mișcat de vânt și aruncat înapoi și încolo. Să nu gândească omul acela că va lua ceva de la Dumnezeu*”.¹³²

În istorisirile pioase ni se spune că un călugăraș, dintr-o mănăstire oarecare, își avea chiliuța așezată lângă un munte, care mai toată ziua îi ținea umbră. Și, la un moment dat, auzind citindu-se pericopa evanghelică în care Domnul Hristos ne spune că dacă vom avea credință cât un grăunte de muștar, vom zice muntelui: „Mută-te și te aruncă în mare!”, așa se va face, fratele respectiv, seara, s-a rugat lui Dumnezeu să mute muntele și să-l arunce în mare, ca să aibă și el peste zi o fărâmă de soare. S-a culcat și, când s-a sculat dimineața, a tras perdeaua într-o parte. Și a văzut că nu s-a mutat muntele. A zis, așa într-o doară: „Am știut eu că nu se mută!”.

Vedeți, n-a avut credință că se va muta muntele. Rugăciunea trebuie făcută cu stăruință, trebuie făcută bine. Nu-i cerem lui Dumnezeu șarpe în loc de pește. Și, rugăciunea, trebuie făcută într-o stare de liniște și de pace sufletească. Așa ne învață părinții.

Domnul Hristos ne spune în Evanghelia după Marcu, când din nou ne învață să stăruim în rugăciune: „*Toate câte cereți rugându-vă, să credeți că le-ați primit, și le veți avea. Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșelile voastre*”.¹³³

Așadar, ne rugăm cu stăruință; ne rugăm corect, în sensul că nu-i cerem lui Dumnezeu lucruri de care n-avem nevoie, sau care din punct de vedere sufletesc ne-ar fi dăunătoare. Ne rugăm într-o stare de pace sufletească, fiind împăcați cu toți semenii noștri.

Voi da două exemple din *Pateric*: un prim exemplu din care reiese ce poate face rugăciunea care pleacă dintr-o credință puternică, iar din de-al doilea exemplu, ce poate face rugăciunea stăruitoare.

“*Spunea unul dintre părinți despre Ava Soie Tebeul că a intrat odată în muntele Sinai și ieșind de acolo, l-a întâmpinat un frate și suspinând zicea: „Ne mâhnim, părinte, pentru că nu plouă”. I-a zis lui bătrânul: „Și de ce nu cereți și*

¹³² Iacov 1, 5-6

¹³³ Marcu 11, 24-25

nu vă rugați lui Dumnezeu?”. I-a zis lui fratele: „Ne rugăm și facem litanii, dar nu plouă”. I-a zis lui bătrânul: „Negreșit, nu vă rugați cu dinadinsul. Vrei însă să cunoști, că așa este?” Și și-a întins mâinile sale la cer cu rugăciune și îndată a plouat. Și văzând fratele, s-a temut și căzând cu fața la pământ i s-a închinat lui, iar bătrânul a fugit. Fratele a vestit la toți ceea ce s-a făcut și cei ce au auzit, au slăvit pe Dumnezeu”.¹³⁴ O rugăciune făcută cu multă credință a adus ploaie.

Un alt exemplu legat de stăruința în rugăciune ne relatează că un biet călugăr din Pustia Egiptului, ispitit de cel rău, la un moment dat, a căzut. Era atât de disperat, încât aproape că dorea să se sinucidă. Dar Dumnezeu are milă de făptura lui: „Încetul cu încetul, venindu-și în fire, s-a gândit în sine să adauge osteneală peste osteneală, nevoie peste nevoie, rugându-se cu lacrimi și cu tânguire lui Dumnezeu. S-a întors în munte la chilia sa și, închizându-se, ședea fără ieșire, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi, cu post, cu multă priveghere și cu umilință, pururi plângându-și păcatul. Și, citind învățătura Sfințelor Scripturi, s-a topit și s-a uscat trupul lui rugându-se și cerând de la Dumnezeu semn de înștiințare pentru iertarea sa. Și așa a petrecut tot acel an, postind și căindu-se din tot sufletul.

Când a venit ziua Sfințelor Paști a găsit o candelă și-a pus într-însa untdelemn, apoi a început cu osârdie a-L ruga pe Dumnezeu să-l ierte de acea greșală și de căderea sa, iar de-și va face milă și-l va ierta, să-i arate semn lui: adică însuși Domnul Dumnezeu să aprindă candela cu dumnezeiescul foc și așa își va cunoaște iertarea sa. Și a pus candela înaintea icoanei, neaprinsă, și a îngenunchat și a pus capul și fața sa la pământ și a început a se ruga așa zicând: Dumnezeule, îndurate și mult milostive, Care nu voiești moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să-și vină întru cunoștință, către Tine am alergat Mântuitorul lumii, mântuiește-mă și pe mine care Te-am mâniat pe Tine, cu mulțimea fărădelegilor mele și nu mă da până în sfârșit bucurie diavolului. Ci mă rog părinteștii Tale bunătați, înviază-mă pe mine risipitul și mă curățește pe mine spurcatul și poruncește să se aprindă candela aceasta cu focul Tău cel din cer ca să văd și spre mine nevrednicul mila ta și să-mi cunosc iertarea păcatelor mele.

Așa rugându-se cu multă umilință și lacrimi, după ce-a sfârșit rugăciunea, și-a ridicat capul de la pământ și-a căutat să vadă, oare, aprinsu-s-a candela?

Deci a văzut că este întuneric și nu i s-a aprins candela. Și iar a pus capul la pământ, rugându-se și zicând așa: „Știu, Doamne, și văd că am fost biruit și n-am căutat cu ochii mei, și rău înaintea Ta am făcut, și în loc să fiu încununat, am voit pentru spurcata dulceață a poftii trupești, să merg în muncile cele veșnice. Ci îndură-Te de mine Doamne Dumnezeul meu, și mă iartă, și mă miluiește după mare mila Ta.

După aceasta iar a ridicat capul de la pământ să vadă dacă s-a aprins candela și a văzut că nu s-a aprins. Și iară și-a pus capul și fața sa la pământ și a început mai cu mare umilință a se ruga cu plângere, cu tânguire, cu strigare, și cu suspinare din adâncul inimii sale. Și lacrimi ca niște izvoare slobozeau din ochi și așa cu mare umilință și cu multă osârdie de trei ori rugându-se l-a ascultat și l-a miluit Dumnezeu. Căci sculându-se și ridicându-și capul de la pământ a văzut

¹³⁴ Pateric, Alba Iulia, 1990, p.160

candela aprinsă și arzând cu multă strălucire de lumină. Și s-a bucurat foarte și s-a întărit cu nădejdea în bucuria inimii sale și se minuna de mila și de darul lui Dumnezeu că la înștiințat și l-a încredințat de iertarea lui, netrecându-i cu vederea rugăciunea.

Cu mare bucurie a ridicat mâinile sale mulțumind lui Dumnezeu și zicând așa: „Mulțumescu-Ți Ție, Doamne Dumnezeu meu, că eu spurcat și nevrednic fiind, m-ai miluit cu acest mare și minunat semn. Cu milostivirea Ta miluiește făptura Ta, și așa mărturisindu-se și mulțumind lui Dumnezeu s-a luminat de ziuă, și bucurându-se și veselindu-se întru Domnul, a uitat de mâncarea trupească. Și atunci și-a descuiat ușa chiliei sale, iar acel foc din candelă l-a păzit cu multă grijă toată viața sa, pururi turnându-i untdelemn, ca nu cumva să se stingă.

De atunci iar s-a sălășluit în dânsul Darul Sfântului Duh și s-a făcut slăvit de toți numit și îmbunătățit cu viața sa; smerit și blând pentru mărturisirea și frica lui Dumnezeu. Iar când i s-a apropiat vremea sfârșitului și a ieșirii sale din trup, i s-a înștiințat cu câteva zile mai înainte ziua morții sale. Și așa, cu pace adormind, a mers la veșnica odihnă”.¹³⁵

Rugăciunea făcută cu stăruință a primit-o Dumnezeu. Dumnezeu primește și rugăciunea noastră, a păcătoșilor, întotdeauna.

23. Disponibilitate creștină

Cei ce iubesc Sfânta Scriptură și bat cu regularitate la porțile ei, știu că în Vechiul Testament, mai ales în cele zece porunci, ni se spune ce nu trebuie să facem: să nu ucidem, să nu desfrânăm, să nu furăm, să nu mărturisim strâmb ș.a.

Adică, la măsura Vechiului Testament eram învățați să nu facem rău nimănui; lucrul acesta nu-i suficient. Măsura Noului Testament este alta, în toate privințele, învățăturile Noului Testament sunt afirmative; nu-i suficient că nu-i facem cuiva rău, ci trebuie să-i facem bine, așa ne învață Domnul Hristos aici: „*Toate câte voiți să vă faceți vouă oamenii, asemenea și voi faceți lor, că în aceasta este Legea și proorocii*”.¹³⁶

Nu este neutralitate din punct de vedere spiritual, din punct de vedere moral. Nu-i suficient că am smuls răul din suflet, că am renunțat la o patimă, ci neapărat în locul ei trebuie să plantăm o virtute. Să le facem oamenilor, noi, înainte de-a pretinde ei ceva, ceea ce-am dori nouă să ne facă ei.

În consens cu acest verset, omul credincios, creștinul, ar trebui să fie întotdeauna gata pentru gesturi de mărinimie. Să fie întotdeauna binevoitor, cu sufletul larg deschis și să facă bucurii mici și mari tuturor. În *Urmarea lui Hristos*¹³⁷ se afirmă un lucru: că în fiecare zi ar trebui să facem cuiva o faptă bună. Ziua în care n-am făcut o faptă bună, o bucurie cuiva, ziua respectivă este smulsă din cartea eternității. Lucrul acesta îl experimentează oamenii cu o viață duhovnicească aleasă, și anume că e mare lucru să faci oamenilor ceea ce ai dori să îți facă ei ție.

¹³⁵ *Ibidem*, p.289

¹³⁶ *Matei* 7, 12

¹³⁷ Toma de Kempis, *Urmarea lui Hristos*, Timișoara, 1991, p.31

Ni se spune în cartea *Faptele Apostolilor* că Sfântul Apostol Pavel se întorcea din a treia călătorie misionară și, în Portul Milet, i-a chemat la sine pe preoții și credincioșii din Efes și le-a ținut un cuvânt frumos. La un moment dat, le-a spus un lucru, care n-ar trebui să-l uităm nici noi, niciodată: „*Să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Iisus că El a zis: „Mai fericit este a da decât a primi”*”.¹³⁸

Este mare fericirea omului care poate face bucurii altora: „*Ceea ce doriți să vă facă vouă oamenii, faceți-le voi mai întâi*”. Deci, mai fericit a da decât a primi. Omul cu suflet sănătos experimentează acest lucru.

Părintele Nicolae Steinhardt a scris o carte întregă intitulată așa: „*Dăruind vei dobândi*”.¹³⁹ Cartea pleacă de la un pretext, de la o întâmplare. Întâmplarea este următoarea: La starețul unei mănăstiri vine un tânăr, care-i spune lucrul următor: „Părinte, aș dori să mă călugăresc. Dar n-am nici credință, nici cunoștințe religioase, nu mai am nici puritate trupească, nu mai am nimic. Însă doresc din tot sufletul să mă călugăresc”. Și starețul fiind un om cu multă înțelepciune, îi răspunde: „Bine! Te primesc, iată, chilia ta. Pentru că, dacă deocamdată, nu ai o credință puternică, încercând să-i faci pe alții să creadă, vei dobândi tu o credință tare; dacă n-ai tu cunoștințe religioase, încercând să-i înveți pe alții, tu te vei documenta; dacă acum n-ai o viață curată, încercând să-i înveți pe alții să fie cuminți, tu însuși te vei abține de la păcate. Dăruind altora, vei dobândi tu”. Pentru că Dumnezeu nu ne cere neapărat să dăm din surplusul nostru, ci din neavutul nostru.

Ne aducem aminte întâmplarea de la templu, când Domnul Hristos privea pe cei ce veneau să-și dea darul lor lui Dumnezeu, depunând bani în cutia templului. Și a văzut pe o văduvă săracă, care a pus doi bănuți acolo. Și a lăudat-o, supunând că aceasta a pus mai mult decât toți. Pentru că toți ceilalți dădeau din surplus. Ea a dat din neavutul ei, din sărăcia ei.

Sfânta Scriptură ne mai pune în față și alte asemenea cazuri, din care reiese că ce dorim să ne facă nouă oamenii, trebuie să le facem noi mai întâi lor. Iată, de exemplu, în Evanghelia după Matei ne este redată pilda cu omul care îi datora împăratului zece mii de talanți. Nu i-a putut plăti. Trebuia să fie vândut el și familia lui, și casa lui. Însă, venind la împăratul și rugându-se frumos, a fost iertat de toată datoria. Dar, ieșind de acolo, l-a întâlnit pe un coleg de-al lui, care-i datora numai o sută de dinari. Și-l strângea de gât să-i plătească datoria. Și atunci cei ce au observat, alți colegi de-ai lor, mergând la împăratul i-au relatat cele ce s-au întâmplat. Și ne spune Scriptura lucrul următor: „*Atunci, chemându-l stăpânul său îi zise: „Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea oare ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine?”*. Și mâhnindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor, până ce-i va plăti toată datoria. Tot așa și Tatăl Meu Cel ceresc vă va face vouă dacă nu veți ierta, fiecare fratelui său, din inimă, greșelile lui”¹⁴⁰

¹³⁸ *Faptele Apostolilor* 20, 35

¹³⁹ Nicolae Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Baia Mare, 1992, p.140

¹⁴⁰ *Matei* 18, 32-35

Dorea să îi ierte stăpânul datoria, însă el nu ierta datoria. Ce dorim să ne facă nouă oamenii, să le facem noi mai întâi. Îi dorim să se poarte față de noi elegant; să ne purtăm noi elegant cu ei. Dorim să fie totdeauna cu fața surâzătoare și cu bună dispoziție; întâi de toate să fim noi așa. Pentru că este mare lucru să fii om bun, om manierat, om bine crescut, săritor în a face binele.

Vă voi da, referitor la cele afirmate, un exemplu din *Pateric*. Noi am dori, atunci când suntem bolnavi, să fim înțeleși; când suntem săraci, să fim ajutați. Ei, dacă dorim lucrul acesta, să li-l facem noi, mai întâi, altora. Să fim capabili de tot felul de acte de gingășie, de eleganță.

Iată, întâmplarea pe care ne-o relatează *Patericul* în acest sens: „*S-au dus odată trei frați la seceriș și și-au luat fiecare șaiszeci de măsură de arătură. Unul dintr-înșii s-a îmbolnăvit chiar în ziua dintâi. Și a zis unul dintre ceilalți doi: „Iată, frate, vezi că s-a îmbolnăvit prietenul nostru. Silește-ți tu puțin gândul, și eu, și vom secera partea lui, prin rugăciunile sale”. După ce s-a sfârșit lucrul, vrând să meargă să-și ia fiecare plata, l-au chemat pe fratele bolnav zicând: „Vino, frate, ia-ți plata ta!” Acela a zis: „Care plată, pentru că eu n-am secerat?” Iar ei au zis: „Cu rugăciunile tale, am făcut și secerișul tău. Vino și ia-ți plata!” El însă, nu credea. Deci, multă îndoială făcându-se între dânșii s-au dus să se judece la un bătrân mare. Și i-a zis fratele: „Părinte, am mers toți trei să secerăm și în ziua cea dintâi m-am îmbolnăvit. Și acum mă silesc frații pe mine, care nici un ceas n-am secerat, să iau plata pentru secerișul pe care ei l-au secerat”. Și au mai zis: „Toți trei am luat șaiszeci de măsură de arătură să le secerăm și de am fi fost toți trei, n-am fi putut să le secerăm, iar cu rugăciunile fratelui amândoi degrabă am săvârșit secerișul. Noi îi zicem lui: „Ia-ți plata ta”, dar el nu vrea”. Iar bătrânul, auzind,, s-a minunat și a zis fratelui celui ce era împreună cu ei: „Sună, să se adune toți frații!” Și după ce-au venit toți, le-a zis lor bătrânul: „Veniți, fraților, auziți astăzi judecată dreaptă”. Și le-a vestit lor toate. Iar ei l-au obligat pe fratele să-și ia plata și să facă cu ea ce va voi și s-au dus fiecare la ale sale”¹⁴¹.*

Un act de prietenie, de tandrețe, de bunătate, ilustrând îndemnul pe care ni-l face Mântuitorul: „*Tot ceea ce doriți să vă facă vouă oamenii, faceți-le voi, mai întâi, lor*”.

24. Calea și poarta

Suntem călători. Este important să alegem bine calea. În acest sens Mântuitorul ne îndeamnă: „*Intrați prin poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pierire, și mulți sunt cei care o află. Și strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață, și puțini sunt cei care o află*”¹⁴².

Toți oamenii sensibili constată că viața noastră trece foarte repede. Sfântul Pavel, în Epistola către Evrei, zice așa: „*N-avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie*”¹⁴³.

¹⁴¹ *Pateric*, Alba Iulia, 1990, p.353

¹⁴² *Matei* 7, 13-14

¹⁴³ *Evrei* 13, 14

Iar poetul nostru creștin Ioan Alexandru, inspirat din această meditare la trecere, vede că toate lucrurile capătă un sens în Lumina Învierii Domnului Hristos. Învierea Lui este cheazășia învierii noastre.

Paștile împărătești sunt cele care dau un sens trecerii noastre prin lume:

*„Și zilele și nopțile la rând
Trec și se sting ușor ca o făclie
Și iarăși Paștile Împărătești
Ne umplu inima de bucurie.
Când vitele și caii și turmele de oi,
Și holdele și apa din fântână
Învie în lumină și sărutăm pe bot
Toți mieii și copacii din grădină”*.¹⁴⁴

Trecerea capătă sens în lumina credinței creștine, în lumina Învierii Domnului Iisus Hristos.

Zicea, înaintea lui Ioan Alexandru, Lucian Blaga, un lucru care îți întristează sufletul:

„Oprește Doamne trecerea. Știu că unde nu este moarte, nu e nici iubire – și totuși Te rog:

Oprește Doamne ceasornicul, cu care ne măsurăm destrămarea”.¹⁴⁵

Trecerea este o realitate. Efemeritatea este o realitate. Însă, așa cum am afirmat, în perspectiva eternității, datorită Învierii Domnului, nu mai rămâne nici un mort în morminte.

Sau, cum spune Sfântul Apostol Pavel, înviind Iisus din mormânt, S-a făcut începătură învierii tuturor celor adormiți.

Important este ca noi să găsim calea și să găsim poarta care ne ajută să ajungem în viața cea veșnică, cea plină de lumina Învierii Domnului Hristos.

Ori, trebuie să ne fie foarte clar, nu calea largă, fără nici un fel de restricție, fără nici un fel de privațiune, fără nici un fel de nevoie, duce la mântuire. Nici poarta mare pe care poți intra cu bagajul tuturor păcatelor. Ci, înspre nemurire, duce calea cea strâmtă, calea cu asperități, calea urcătoare, calea grea, calea bolovănoasă. Este grea calea aceasta, însă, este mântuitoare.

Din fire omul alunecă înspre comoditate. Ar fugi de durere, în brațele plăcerii, zice Sfântul Maxim Mărturisitorul.¹⁴⁶ Caută drumul cel mai lesnicios, cel mai plin de confort, cel mai plin de desfătare. Ori, o asemenea cale este calea mediocrității și ea nu duce în rai. Calea care duce în rai este calea cea strâmtă, de aceea la slujba înmormântării creștinilor este o cântare cu următorul text:

„Veniți de moșteniți fericirea!”

“Cei ce pe calea cea strâmtă și cu chinuri ați umblat; toți cei care în viața crucea ca jug ați luat și Mie Mi-ați urmat cu credință; Veniți de luați darurile, care am gătit vouă și crugurile cerești”.¹⁴⁷

¹⁴⁴ Casa Părintească

¹⁴⁵ Poezii, Editura Albatros, 1972, p.33

¹⁴⁶ Capete despre dragoste; II, 41; Filocalia 2, Sibiu, 1947, p.64

¹⁴⁷ Panihida, București, 1967, p.20

Calea cea strâmtă și cu scârbe o alege creștinul și urcă pe ea. Pe o poartă largă, care nu presupune nici un fel de restricție morală, poți intra, dar drumul acela nu duce în rai, ci duce în iad. Pe poarta cea largă și cu destrăbălări, și cu beții, și fără Dumnezeu, și cu răutăți, și cu invidii, poți intra, însă este lată calea care intră pe această poartă și duce la pieire. Calea spre cer e plină de asperități.

Sfântul Apostol Pavel, atunci când vrea să ne îmboldească înspre o viață duhovnicească aleasă, ia ca termen de comparație sportivul de performanță. Un sportiv de performanță se supune la multe privațiuni pentru a dobândi o cunună pământească, un trofeu. Ei, și creștinul trebuie să meargă pe calea cea cu privațiuni, pe calea lui Dumnezeu, să renunțe la multe. Pentru că, pe măsură ce se supune rânduielilor lăsate de Domnul Hristos în Evanghelie, la orizontul vieții lui apare lumina cea clară a Învierii. Apare eternitatea fericită.

Zice Sfântul Pavel, în prima Epistolă către Corinteni: *„Nu știți voi că acei care aleargă în stadion, toți aleargă, dar numai unul ia premiul? Alergați așa, ca să-l luați. Și oricine se luptă, se înfrânează de la toate. Și aceia, ca să ia o cunună stricăcioasă, iar noi, una nestricăcioasă. Eu, deci, așa alerg, nu ca la întâmplare. Așa mă lupt, nu ca lovind în aer, ci îmi chinuiesc trupul și îl supun robiei, ca nu cumva, alora propovăduind, eu însumi să mă fac netrebnic”*.¹⁴⁸

Sfântul Apostol Pavel se supunea la niște privațiuni. Mergea pe calea cea strâmtă, pe calea rigorii, pe calea renunțării, pe calea nevoinței. Pe calea cea strâmtă și cu scârbe, ca să ajungă în rai. Ori, noi nu putem găsi o altă cale, decât această cale, pe care ne-o arată nouă Domnul Iisus Hristos. Și ne îndeamnă cu stăruință: *„Intrați prin poarta cea strâmtă!”*

Pe poarta strâmtă intrăm fără bagajul păcatelor, numai noi, cu sufletul curat, și cu Dumnezeu, căci *„largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află.”*

Mulți, mulțimea mediocrilor, preferă calea fără privațiuni, fără post, fără rugăciune, fără participare la sfintele slujbe, fără citirea Scripturilor, fără norme morale. O cale a libertinajului. Însă elita altfel alege: *„Strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt cei ce o află.”*

A tâlcuit această Pericopă din Evanghelie și Sfântul Ioan Gură de Aur: „Intrați prin ușa cea strâmtă, că largă este ușa și lată este calea care duce la pierzare și mulți sunt cei ce intră pe ea. Și strâmtă este ușa și îngustă calea care duce la viață și puțini sunt cei ce o află. Mai târziu Domnul Hristos a spus: „Jugul Meu este bun și sarcina Mea ușoară”. Același lucru l-a spus și în cuvintele de mai sus. Cum asta, când aici spun că strâmtă este ușa și îngustă calea? Dacă te uiți bine la cuvintele Domnului, vezi că și în ele se arată că atât calea, cât și ușa, este foarte ușoară, lesnicioasă și lipsită de greutate. Dar cum poate fi ușor și lipsit de greutate ceea ce este strâmt și îngust? Tocmai pentru că e cale, pentru că e ușă; după cum cealaltă cale, cealaltă ușă, chiar dacă e lată, chiar dacă e largă, e tot cale, tot ușă. Pe ele nu poate rămâne nimic, ci toate trec: și supărările și bucuriile vieții. Și nu numai pentru aceasta este ușoară virtutea, ci și pentru sfârșitul ei. Îndestulătoare mângâiere pentru cei ce se nevoiesc cu săvârșirea virtuții este nu

¹⁴⁸ 1 Corinteni 9, 24

*numai faptul că pe calea și ușa care duc la virtute nu rămân nici oboseli, nici sudori, ci și faptul că și calea și ușa au un sfârșit bun: duc la viață. Deci și vremelnicia oboselilor și veșnicia cununilor; și că oboselile sunt mai întâi, iar cununile mai târziu, ușurează nespuse de mult oboselile. De aceea și Pavel a numit necazul ușor, nu din pricina naturii necazului, ci din pricina voinței celor care îndură necazurile și din pricina nădejzii bunătăților celor viitoare. Căci, zice el: Necazul nostru este ușor și ne duce la slavă mare și veșnică, pentru că noi nu ne uităm la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd. Dacă sunt cu puțință de suferit și ușoare valurile și mărilor pentru marinari, luptele și rănilor pentru ostași, furtunile și gerurile pentru plugari, loviturile cele dureroase pentru cei ce se luptă cu pumnii, din pricina nădejzii unor răsplăți trecătoare și pieritoare, cu mult mai mult cel ce nădăjduiește cerul, bunătățile cele nespuse și răsplățile cele veșnice nu va simți nici unul dintre necazurile și dintre oboselile de aici”.*¹⁴⁹

*

Cu gândul la Împărăție pășim pe calea „cea strâmtă și cu scârbe”. De dragul comuniunii cu Hristos ne străduim să intrăm pe poarta cea îngustă.

Pentru ca acest demers să se finalizeze pozitiv e nevoie de o viață duhovnicească aleasă, de o anume morală. Iar morala Împărăției se întemeiază pe Scripturi și pe Sfinții Părinți.

¹⁴⁹ *op.cit.* p.301